

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik

Familiedirektoratet

Namminersornerullutik Oqartussat / Grønlands Hjemmestyre
Box 260 * DK-3900 Nuuk * Tlf. 34 50 00 * Fax 32 45 47 *
E-mail: ilapi@gh.gl

Innarluutilinnut suliasaqarfimmi oqartussaaffimmik

misiligummik nuussineq

– piviusut misilittakkallu

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik

november 2003

1. Aallaqqaasiut - matumani innarluutilinnut tunngasuni misiligummik aaqqissuussinnermut tunuliaqutaasut ilanngullugit	4
2. Eqikkaaneq	7
2.1 Kommunitunut kujataani/tunumilu nunap immikkoortuanit kiffartuunneqartunut inerniliineq.....	7
2.2 Kommunitunut avannaani nunap immikkoortuanit kiffartuunneqartunut inerniliineq..	8
3. Misileraalluni aaqqissuussineq ulluinnarni	9
3.1 Qulequttap “Misileraalluni aaqqissuussineq ulluinnarni”-p tunuliaqutaata	9
3.2 Apersuinnermi immersugassat atorlugit misissuinerup inernerit	9
3.3 Misileraalluni aaqqissuussinerup ulluinnarni ingerlaneraniq eqikkaalluni inerniliineq	18
4. Missingersuutit	20
4.1 Qulequttap “Missingersuutit”-p tunuliaqutaata pillugu ataatsimut oqaatigisassat	20
4.2 Kisitsisitigut paasissutissat naatsorsuinnermilu tunngaviit pillugit ataatsimut oqaatigisassat.....	20
4.3 Kujataani/Tunumi Immikkoortortaqarfik	23
4.3.1 Kommuni misileraavik: Ammassallip Kommunia	23
4.3.2 Kommuni misileraavik: Narsap Kommunia	24
4.3.3 Kommuni misileraavik: Qaqortup Kommunia	26
4.3.4 Kommuni misileraaviunngitsoq: Nuup Kommunia.....	27
4.3.5 Kommuni misileraaffiunngitsoq: Nanortallip Kommunia.....	29
4.3.6 Kommuni misileraaffiunngitsoq: Ittoqqortoormiit Kommunit.....	30
4.3.7 Kommuni misileraaffiunngitsoq: Paamiut Kommunit.....	30
4.3.8 Kommunit Kujataani/Tunumi Immikkoortortaqarfimmit kiffartuunneqartut pillugit inerniliineq.....	31
4.4 Avannaani Immikkoortortaqarfik	32
4.4.1 Kommuni misileraaviusoq: Ilulissat Kommunit.....	32
4.4.2 Kommuni misileraaffiusoq: Aasiaat Kommunit.....	35
4.4.3 Kommuni misileraaviusoq: Uummannaq Kommunia	38
4.4.4 Kommunit misileraaviusoq: Qeqertarsuup Kommunia.....	40
4.4.5 Kommuni misileraaviusoq: Qasigiannuit Kommunit	42
4.4.6 Kommuni misileraaviusoq: Maniitup Kommunia	44
4.4.7 Kommuni misileraaviusoq: Upernaviup Kommunia.....	46
4.4.8 Kommuni misileraaviunngitsoq: Kangaatsiup Kommunia.....	49
4.4.9 Kommuni misileraaviunngitsoq: Sisimiut Kommunit	50
4.4.10 Kommuni misileraaviunngitsoq: Qaanaap Kommunia	51
4.4.11 Kommunit Avannaani Immikkoortortaqarfimmit kiffartuunneqartut pillugit inerniliineq.....	52
5. Inerniliilluni eqikkaaneq.....	53

Ilannussaq 1: Kommunitunut misiligummik aaqqissuussiffiusunut nassiunneqartoq naliliinnermi atugassaq skema akissuteqarfissaq

Ilannussaq 2: Nunap immikkoortuini allaffimmut nassiunneqartoq naliliinnermi atugassaq skema akissuteqarfissaq

Ilannussaq 3: Misiligummik aaqqissuussinerup isumaqatigiissutiginerani piumasaqaatit pillugit allakkiaq

1. Aallaqqaasiut - matumani innarluutilinnut tunngasuni misiligummik aaq-qissuussinermut tunuliaqutaasut ilanngullugit

Innarluutilinnut tunngasut kommuninut tunniunneqarnerannik aaqqissuussineq Naalakkersuisut december 1999-imi akueraat. Inunnik annertuumik innarluutilinnik ikiorsiisarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat¹ malillugu nunap immikkoortuini allaffiit kommunini innarluutilinnut ikiorsiiniutit pillugit suliani ullumikkut aalajangiisartuupput. Kommunit misileraalluni aaqqissuussinermi peqataasut oqartussaaneq taanna tiguaat.

Misileraalluni aaqqissuussinermi tassani siunertaasoq tassaavoq aalajangiinissamut oqartussaaffiup innuttaasunut qaninnerusumik inissisimalersinneqarnissaa, allaffissormikkut periaatsit suliallu ingerlasarnerisa pisariillisarneqarnissaat sulianillu suliarinnittut piffissap atortagaata sullitanut toqqaannartumik sullinneqarnerannut allanngortinneqarnissaa. Tunniunneqartartut annertussussii allannguuteqanngitsutut oqaatigineqarput.

Nunap immikkoortuini allaffiit inissisimanagerat misileraanikkut allanngortinneqarpoq. Kommunini misileraanermi peqataanngitsuni nunap immikkoortuini allaffiit tassaapput aalajangiinissamut oqartussaassutsimik tigungmisaqartut. Taamaattumik innarluutilik assersuutigalugu issiavimmik assakaasulimmik kaassuartakkamik kommunimut qinnuteqarpat aningaasartuutit taakku akilerneqarnissaat kommunip nunap immikkoortuani allaffimmut attavigisaminut qinnutigissavaa. Taamaattumik suliamik suliarinnittut marluk tassani aqqusaarneqartarput - siulermik kommunimi suliamik suliarinnittoq, innuttaasup innarluutillip qinnuteqaataanik tigusisoq, tamatumalu kingorna pisariaqartitsivinnermik naliliisoq, kiisalu nunap immikkoortuani allaffik, oqartarnertut aningaasanik tigungmiartuusooq, taamalu aningaasaliisoqarnissaanik akuersissuteqartartuuvoq. Aningaasaliissutinik akuersissuteqartarnerup kommunimut nuunneqarneratigut misileraalluni aaqqissuussineq taamatut eqqarsariaatsinik allannguiniarfiuvoq, taamaaliornikkullu suliamik suliarinnittoq aningaasat qanoq atorneqarnissaannut akisussaallunilu sunniuteqaqataalerpoq - misileraallunilu aaqqissuussinermi anguniagaasoq tassarpiaavoq aningaasartuutit qaffasissusiat allanngortinneqarnani atuutsiinnarneqassasoq.

Nunap immikkoortuini allaffinni atugassiissutit atorneqartussaajunnaartut pisortaqarfiup ingerlatsinikkut suliassaasa kommuninut attuumassuteqartut arlallit aaqqiiffigineqarnerannut atorneqarnissaat pilersaarusioneqarsimavoq. Nunap immikkoortuini allaffiit suliassaata allannguuteqarsimapput, kommunillu kiffartuunneqarneranni atugassatut tarnip pissusaanik ilisimassalik tangiartuisartorlu (fysioterapeut) atorfinitsinneqarsimallutik. Massakkuugallartorli Avannaani

---

¹ Takuuk www.nanoq.gl tassaniippat Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 7, 3. november 1994-imeersoq, Inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allannguutaanut Inatsisartut peqqussutaat nr. 13, 31. oktober 1996-imeersoq aamma Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarneranik [Inatsisartut peqqussutaat nr. 1](#), 23. maj 2000-imeersoq.

Immikkoortorta qarfirmiinnaq. Taamaattumik nunap immikkoortuini allaffiit taamaallaat kommunit misiligummik aqqissuussinermi peqataasunut kiffartuussinerminnik annertusi-sitsinissaannut aningaasanik toqqaannangikkaluamik immikkoortitsisoqarsimagunarpoq.

Kommunit misiligummik aqqissuussinermut 2002-mi peqataasut ukuupput:
Kujataa/Tunu:

- Qaqortoq - misiligummik aqqissuussinermut 2001-imiit peqataavoq
- Narsaq - misiligummik aqqissuussinermut 2001-imiit peqataavoq
- Ammassalik - misiligummik aqqissuussinermut 2002-miit peqataavoq.

Avannaa:

- Ilulissat - misiligummik aqqissuussinermut 2000-imiit peqataavoq
- Aasiaat - misiligummik aqqissuussinermut 2000-imiit peqataavoq
- Qasigiannugit misiligummik aqqissuussinermut 2001-imiit peqataavoq
- Qeqertarsuaq - misiligummik aqqissuussinermut 2001-imiit peqataavoq
- Uummannaq - misiligummik aqqissuussinermut 2001-imiit peqataavoq
- Maniitsoq - misiligummik aqqissuussinermut 2002-miit peqataavoq
- Upernavik - misiligummik aqqissuussinermut 2002-miit peqataavoq

Kommunit misiligummik aqqissuussinermut 2002-mi peqataannngitsut ukuupput:
Kujataa/Tunu:

- Nuuk
- Nanortalik
- Ittoqqortoormiit
- Paamiut

Avannaa:

- Kangaatsiaq
- Sisimiut
- Qaanaaq

Annertuumik innarluutillit Nunatsinni Namminersornerullutik Oqartussat pigisaannut innarluutillit paaqqinnittarfiinut imaluunniit Danmarkimi katsorsartittussatut inissinneqartussanngortinneqarsimasut ilanngunneqanngillat. Akiliuteqartarnermut aningaasartuutit nunap immikkoortuini allaffiit naatsorsuutininik allattuineranni ilaangillat. Aningaasartuutit taakku Ilaqutariinnermut Pisorta qarfirmi qitiusumit akilerneqartarput pisorta qarfiup paaqqinnittarfinnut ataasiakkaanut aamma Danmarkimi Innarluutilinnik isumaginninnermut aningaasanut inatsisikkut ingerlatsinermut aningaasaliissutaasigut.

Misiligummik aqqissuussineq pillugu nalunaarusiaq marlunnut immikkoortulerlugu pisortaqarfiup avippaa. Taamaalilluni immikkoortoq ataaseq taaneqartoq Misiligummik aqqissuussinerup ingerlanera Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmi isumaginninnermut immikkoortoqarfimmit suliarineqartoq kiisalu missingersuutit naliliiffigineranni kapitalimi qulequtaa Missingersuutini taaneqartoq. Missingersuut nunap immikkoortuini allaffiit pisortaqarfillu qanimut suleqatigiinnerisigut suliarineqarpoq.

2. Eqikkaaneq

Apersuinermi immersugassat, misiligummik aaqqissuussinerup qanoq ingerlaneraniq qulaa-jaasussat takutippaat innarluutilinnut tunngasuni aningaasaliisarnermut oqartussaaffiup tigu-neqarnera kommunit naammagisimaaraat. Kommunit isumaqarput innarluutilinnut akisussaas-suseqarnermik qinikkat tungaannit annertunerusumik misigisimaneq misileraanerup nassatari-simagaa. Aammattaaq oqartussaassutsinik misileraalluni nuussinerup pitsaanerusumik aqutsi-neq, suliat pilertornerusumik suliarineqartarnerat allaffissornikinnerulernerlu nassatarisimavai, tassami aalajangiinissamat oqartussaassuseq kommunip nammineq tigummimmagu, taamaat-tumillu suliap nunap immikkoortuani allaffimmi suliarineqaaqaarnissaa kiisalu akissuteqarto-qarnissaa utaqqeqaartariaqarnagit.

Kommunit akissutitut nalunaarutigineqartut takutippaat misileraanerup aningaasalersugaane-ra taassuminngalu aqutsineq ajornartorsiutissaqartitsisuusut, taakkunungalu ningittakkat amerlavallaanik oqummersalersukkat assigalugit. Oqummersat ilaat tassaavoq atuinermik kommunip nammineq aqutsinera. Misileraalluni aaqqissuussinermi sinaakktassatut isumaqa-tigiissutigineqartut iluanniiginnarnissaq kommunerpassuarnut ajornartorsiutaavoq. Aammattaaq oqummersat ilaat tassaavoq kommunit innarluutilinnut innarluutillit pillugit peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartut pillugit aningaasartuutit matussuserneqarnissaannut sinaakktas-sat isumaqatigiissuteqarnissaannut tunngasoq. Sinaakktassaq taanna kommunip nunallu im-mikkoortuani allaffiup pineqartup akornanni isumaqatigiinniuteqarnikkut aalajangersarneqar-tarpoq. Kiisalu oqummersat ilaat tassaavoq aningaasanik tunniussisarneq, Namminersornerul-utik Oqartussani Qitiusumik Naatsorsuuserisoqarfik (DcR) aqutugalugu ingerlasartoq. Taa-maattumik aningaasaqarnerup aqutsinerullu ataanni ajornartorsiutit arlaqarput, misileraallunilu ingerlatsinerup naleqquttumik ingerlalernissaanut aningaasaqarnermut tunngasut ingerlatseqa-taasorpasuit aaqqinniartussaavaat. Taamaattorli misileraalluni aaqqissuussinikkut oqartus-saassuseqarnerup akisussaaffiullu nutaap tiguneqarnerat kommunit nuannarigaat eqqaamassal-lugu pingaartuuvoq. Taamaattumik aningaasaqarnikkut ajornartorsiutit ajornartorsiutinut aaq-qinneqartariaqartunut ilaatinneqartariaqarput, ningittakkanilu oqummersatut amerlavallaatut ningittakkanik kittorartitsisinnaasutut, taamalu misileraalluni aaqqissuussinermik atorunnaar-sitseqataasinnaasutut, isiginaveersaarneqartariaqarlutik.

Missingersuinermi inerniliinerit arlaqarput kommunit ataasiakkaat sukumiisumik nassuiaate-qarfigineqarmata.

2.1 Kommunitinut kujataani/tunumilu nunap immikkoortuanit kiffartuunneqartunut inernililineq.

Misiligummik aaqqissuussinermut nunap immikkoortuani kommunini arfineq marluusuni pi-ngasut 2002-mi peqataapput. Kisitsisinnngorlugu imaappoq nunap immikkoortuani katillugit 291-iusuni annertuumik innarluutillit 105-it kommunini misiligummik aaqqissuussiffiusuniittut.

Innarluutilinnik sullissinermik atuinerup assigiinngissuteqarneranik malunnartoqanngilaq, misiligummik aaqqissuussinermut kommuni peqataanersoq peqataannginnersorluunniit apeq-qutaalluni.

Kommunini misiligummik aaqqissuussiffiusuni pingasuni tamani takussaavoq atuinerup anertusiartuaarnera. Missingersuutitut killiliussatut isumaqatigiissutaasumit annikinnerusumik kommunit arlaannaalluunniit atuisimangilaq. Akerlianik tamarmik atuinerusimapput. Atuinerujartorneq kommunit aningaasanik aqutsiniarnerminni ajornartorsiuteqarnerannik pissuteqarner-soq nalunarpaq. Atuineruneq innarluutillit amerliartornerannik pissuteqartutut oqaatigineqarsinnaanngilaq. Atuinerunermut pissutaasinnaavoq peqqussutip killeqarneratigut innunat annertuumik innarluuteqartunut tapersersortitut ikiortit atorneqartussaagaluartut innuttaasunut allanut atorneqartarnerat, tamannalu pisinnaasarpog nunap immikkoortuani allaffik tusarniarneqarsimangikkaangat. Nassuiaat alla unaasinnaavoq tapersersortitut ikiortit suliassaasa suli-sitsisunit pilersarusiorneqartarnerannut atatillugu aningaasartuutissanut, imaappog tapiissuti-nut assigiinngitsunut kommunit namminneerlutik akiliisannginnerannik atuineruneq peqquteqartoq. Innarluutilinnut aningaasartuutit kommunimit Namminersornerullutillu Oqartussanit nammaneqarnissaat tamanit paasineqarneq ajorpoq. Tapersersortitut ikiorteqartitsinermi aningaasartuutit agguaqatigiissillugit annertuumik assigiinngissuteqarparisipput.

Kommunit misiligummik aaqqissuussinermi peqataasut tamarmik aningaasanut killiliussat annertusineqarnissaat isumaqatigiinniutigippassuk tamanna suliassaqarfimmi aningaasartuuteqarneruneq pissutigalugu ”ilassutitut aningaasaliissutinik” kommunit tamarmik isumaqatigininniarnannut atatillugu ajornartorsiuteqarnerannut attuumassuteqarsinnaavoq. Nunap immikkoortuani kommunit misiligummik aaqqissuussiffiusut isumaqatigiinniaqqinnermi killiliussaq 5%-imik qaangerlugu sippuisimasut immikkut aningaasaliissutinik pissarsisinnerqartangillat. Tassunga taarsiullugu killiliussap annertusineqarnissaanik piunasaqarnermikkut annaasatik kommunit qularnaarniartarpaat.

2.2 Kommuninut avannaani nunap immikkoortuanit kiffartuunneqartunut inerniliineq

Misiligummik aaqqissuussinermut nunap immikkoortuani kommunini quliusuni arfineq marluk 2002-imi peqataapput. Kisitsisinnorlugu imaappog nunap immikkoortuani katillugit 444-usuni annertuumik innarluutillit 374-t kommunini misiligummik aaqqissuussiffiusuniittut. Taamaalilluni avannaani misiligummik aaqqissuussineq atugaasorujussuavoq.

Avannaani kommunit Ilulissat, Qeqertarsuaq, Maniitsoq, Uummannaq Upernavillu kommuninut misiligummik aaqqissuussiffiusunut aningaasanut killiliussanit atuinerusimapput.

3. Misileraalluni aaqqissuussineq ulluinnarni

3.1 Qulequttap “Misileraalluni aaqqissuussineq ulluinnarni”-p tunuliaqutaa

Pisortaqarfiup nunap immikkoortuini allaffiit suleqatigalugit apersuinermi immersugassaq (Ilanngussaq 1) naliliinermut matumunnga tunngaviusoq suliarisimavaa. Kommunit misileraalluni aaqqissuussinermi peqataasut apersuinermi immersugassat atorlugit misissuineq pisortaqarfimmit toqqaannartumik tigusimavaat, akissutitilli nunap immikkoortuani allaffimmut attavigisaminnut nalunaarutigisimallugit. Taamatuttaaq nunap immikkoortuini allaffiit qinnuigineqarsimapput immersugassanik immersueqqullugit, immersugassallu taakku (Ilanngussaq 2) immersugassanut kommuninut nassiunneqartunut sapinngisamik assingutinniarneqarsimapput. Piffissami august-september 2002-mi immersugassaq nassiussunneqarpoq. Kommunit misiligummik aaqqissuussinermit peqataasut tamarmik ataaseq kisimi pinnani apeqqutinut immersugassanut akissuteqarput. Taamaalilluni kommunit quligiluat apeqqutinut akissuteqarput.

3.2 Apersuinermi immersugassat atorlugit misissuinerup inerneru

Misileraalluni aaqqissuussineq aqutsinikkut oqilisaanernik nassataqarsimava?

Kommunit erseqqissumik oqaatigaat aningaasaliinissamut oqartussaassutsip tunniunneqarnera nuannarigitsik. Kommunit makku oqaatigaat: Sulianik sukkanerusumik suliarinnineq, akisussaassutsimik eqqumaffiginninneruneq suliallu pisariinnerusumik ingerlasarnerat. Taamatuttaaq misileraalluni aaqqissuussinerup innuttaasut tungaannit pitsaasutut isiginninneqarnera kommunit erseqqissarpaat. Assersuutigalugu ilaatigut imaattunik oqaaseqaateqartoqarpoq: “Malinnaanerulersimavugut, sullitavullu naammagisimaarinnillutik.” Taamatuttaaq kommunit oqaatigaat misileraalluni aaqqissuussineq akuersissuteqartarneq eqqarsaatigalugu piffissap siparnerarneranik kinguneqarsimasoq, sulinerimimi suliat ingerlanerat pisariinnerulersimaqaaq, tassami suliat nunap immikkoortuani allaffimmut ingerlaqqaartartussaannngimmata.”

Misileraaneq innuttaasut tungaannit isigalugu iluatsilluarsimasutut isikkoqarpoq. Misileraaneq kommunit tungaannit isigalugu iluatsilluarsimasutut isikkoqarpoq. Nutaamik akisussaaffeqalerneq nutaamillu oqartussaassuseqalerneq kommunit nuannaarutigaa, suliasarlu pimooruttut illugu ingerlallugu. Angusaqarsinnaassutsip/aningaasaqarnerup tungaanit isigalugu suliat ingerlasarnerat pisariinnerulersimasutut allaaserineqarpoq. Innuttaasut ajornannginnerusumik sullinneqarsinnaalersimapput, suliallu pineqartup qanoq inerneqarnissaa suliamik ingerlatsisup nammineq akisussaaffigaa. Tamatuma nassataraa innuttaasup angusaqarfiunngitsumik saaffiginneqattaartariaarunnera, kommunimiluunniit sullissisumut pisariaqanngitsumik saaffiginneqattaartariaarunnera. Taamaattumik suliasaqarfimmi tassani suliat ingerlasarnerisa angusaqarfiunerusunngortinnissaannut periarfissaqarpoq, taamalu “aningaasat taakkuusut” annertunerusunik inerititaqartinneqarsinnaalerlutik.

Taamatutaaq nunap immikkoortuini allaffiit oqaatigaat misileraalluni aaqqissuussineq aqutsinikkut oqilisaanernik nassataqarsimasoq. Kommunit aningaasaqarneq pillugu qaqutiguinnaq saaffiginnittarput. Kommunit tamatumunnga taarsiullugu suliat aamma/imaluunniit akuersisutit ajornakusoortut pillugit saaffiginnittarput. Taamaattorli kommunit ilaannaasa misiligummik aaqqissuussinerup peqataanerat ajornartorsiutaasutut erseqqissarneqarpoq.

- Allaffissornikkut pisariillisaaneq misiligummik aaqqissuussinerup siunertaa kiisalu tunngaviummik qanimut suleqatigiinneq misiliinikkut iluatsippoq.

Misileraalluni aaqqissuussineq aqutsinikkut nanertuutaasunik sunik nassataqarsimava?

Missingersuusiornermut missingersuutinillu malinnaaffiginninnermut ikaarsaariarneq kommunit tungaannit isigalugu ajornakusoortuusimavoq. Naliliinermut erserpoq kommunit suliasamik taassuminnga tigusinissaminnut piareersimanatik misigisimasimasut. Taamatutaaq misileraalluni aaqqissuussineq innarluutillit nutaat takkussornerat eqqarsaatigalugu eqartutut isikkoqarpoq. Kommunit arlallit assersuutigalugu erseqqissarpaat missingersuutitigut massakut sinaakkusiussaq ukiumut ataasiarluni isumaqatigiinniutigineqartartoq eqarpallaartutut misigisimaneqartoq.

Akuersissuteqartarnermut oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussineq angusaqarfiulluarmik aningaasaqarnikkullu pitsaasumik ingerlassappat kommunit aningaasaqarnermut atatilugu nammineersinnaassuseqarnertik misigisariaqarpoat. Misileraalluni ingerlatsinerup aqutsinermi sutigut nanertuutaasumik nassataqarneranik apeqqummut kommunit akissutaasa erseqqissumik takutippaat misileraalluni ingerlatsinerup aningaasaqarnermut tunngasortaa tassaasoq suliassaqarfik kommunit piareersimaffiginninnerpaallugu misigisimasaat.

Innarluutit nutaamik pilersut aamma/imaluunniit kommunimut nuuttut missingersuutini ilanngullugit sillimmaanneqartanninnerat innuttaasut tungaannit isigalugu naleqquttuunngilaq. Kommunip ataasiakkaanut aningaasassaqaqanninnera innuttaasut ajornartorsiutigileriaannaavaat, taamaattumillu innarluutillit missingersuutitut isumaqatigiinniutigineqaqqaartunut ilaangitsut kommuninit sipaarniarfigineqarsinnaanerata aamma/imaluunniit itigartinneqarsinnaanerata misileraalluni aaqqissuussinerup aningaasaqarnermik aqutsinertaani periarfissatut atorniarneqarsinnaalluni.

Taamaattumik apeqqutaalerpoq aaqqissuussinerup eqaatsunik missingersuutitalimmik, kiisalu innuttaasut sullinneqartut amerliartornerannik imaluunniit ikiliartornerannik takutitsisinaasumik qanoq iliorluni pilersitsisoqarsinnaanersoq. Taamatuttaarlu aalajangiinissamut oqartussaassutsip aningaasaqarnerullu ataatsimoorlutik kommuninut nammineersinnaalersitsisut.

Nunap immikkoortuini allaffiit misileraalluni aaqqissuussinerup aningaasaqarnermut tunnga-

sortaa ajornartorsiutaasutut aamma erseqqissarpaat. Assersuutigalugu tikkuarlugu oqaatigineqarpoq: “Kommunini suliat suliarineqarnerinik “aqutsilluanngitsuni” malinnaasinnaajunnaarneq ajornannginneruvoq, nakkutilliinerlu ingerlakkuminnaannerulersarluni.”

Kiisalu nunap immikkoortuani allaffimmit erseqqissarlugu oqaatigineqarpoq misileraanermi sinaakkusiussassaq pillugu isumaqatigiinniarnert piffissartornartuusut. Matumuuna nunap immikkoortuani allaffinnit oqaatigineqarpoq misiligummik aqqissuussinermi killiliussaq aqutsinermi sakkussatut ersernerluttoq.

- Eqikkaalluni qulakkeerneqartariaqarpoq sakkussatut naleqquttut kommunit pigissagaat atorsinnaassagaallu, taamaalilluni misileraalluni aqqissuussinermi aningaasaqarneq, misileraalluni aqqissuussineq aqqissuussinertut ataavartunngortinneqassagalarpat, sutut unamminarsinnaasutut, imaangitsoq massakkutut ajornartorsiutissatut, kommuninit tamanit misigineqarsinnaaqqullugu.

Kommuni/nunap immikkoortuani allaffik misileraalluni aqqissuussinermut qaammatikkaartumik tapiissutigineqartussatut isumaqatigiissutigineqartut tunniunneqartarneranni ajornartorsiutissaqarsimava?

Misileraalluni aqqissuussinermi sanngeequtaanerpaasoq tassaasimagunarpoq kommuninut qaammatikkaartumik tapiissutit tunniunneqartarnerini ajornartorsiutit kiisalu aningaasaliissutit amerlassusii. Nunatta Karsiata tapiissutai qaammatikkaartumik tunniunneqarneq ajorput. Tassa imaappoq aningaasat kommuninit akilerneqaqqaartariaqartut, tamannalumi misileraalluni aqqissuussinerup soorunalimi siunertarinngilaa. Tamatumunnga peqatigitillugu kommunit tungaannit isigalugu nunap immikkoortuani allaffiit tassaagunarput pisussaaffimminnik eqqortitsinngitsut, naak tunniussineq qitiusumit pisaraluartoq. Taamaattumik misileraalluni aqqissuussineq imatut katitigaavoq missingersuutitigut aallaavimmik naliliinissamut oqartussaassuseqarneq kiisalu isumaqatigiinniuteqaqqinneq nunap immikkoortuani allaffinniilluni. Aningaasaliissuteqarnissamullu oqartussaassuseqarneq qitiusumiilluni. Tamanna naleqquttuunngilaq. Taamaattumik tunniussinermi periaatsit pisariillisarneqartariaqarput, imaluunniit tunniussinissamut oqartussaassuseqarneq kiisalu missingersuutit amerlassusissaannut oqartussaassuseqarneq nunap immikkoortuani allaffinnut aamma nuunneqartariaqarluni.

Kommunit apersuinermi immersugassanik nassiunneqartunik akisisimasut pingasut tunniussineq ajornartorsiutaasutut misigisarsimangilaat.

- Kommuninit peqataasunit quligiluanit arfinillit aningaasanut killiliussatut isumaqatigiissut tunniunneqartoq ajornartorsiutigaat. Tamanna soorunalimi nunap immikkoortuani qitiusumilu aamma kommuninut pisortaqaarfimmullu puullaqititsivoq. Aningaasaliissutit isumaqatigiissutaareermata aningaasat killiliussat tunniunneqarnerini nukiit

taama amerlatigisut atornerarnerat naleqqutinngilaq.

Innarluutilinnut tunngasut misileraalluni aaqqissuussinerup nalaani siusinnerusumut sanilliullutik akikinnerusimappat, akisunerusimappat aningaasartuutitigulluunniit sunniuteqarsimannngillat?

Misileraalluni aaqqissuussinerup massakkut aaqqissuussinermut sanilliulluni tulleriinneri mallilugit aningaasartuutitigut sunniuteqanngitsutut imaluunniit akisunerusutut kommunit misigisimavaat. Taamaalillutik kommunit sisamat erseqqissarlugu oqaatigaat innarluutilinnut tunngasut misileraalluni aaqqissuussinerup atuunnerata nalaani akisunerusimasut. Suliassa qarfiup taassuma akisunerulersimanerata misinnarnera arlalinnik nassuiaatissaqarpoq. Assersuutigalugu suliat innarluutilinnut tunngasut amerlanerusut, sulisullu piginnaanngorsarnerarnerat. Taamaalilluni erseqqissarneqarpoq suliat innarluutilinnut tunngasut amerlassusiat akissarsiallu pillugit isumaqatigiinniutit inerneriumaagaat kommuninut ataasiakaanut sinaakkutassatut akuersissutigineqartuni ilaasariaqartut. Kommunip sulisuinik pikkorissaaneq kommunit susasaqarfigaat, kisianni misileraalluni aaqqissuussineq ataavartumik aaqqissuussininnngortinneqassappat sulianik sularinnittut suliassamut nutaamut sularineqartussamut piareersartinneqartariaqarput. Nunap immikkoortuini allaffiit ullumikkut kommuninut siunnersuineq ilitersuinerlu sularaat, imaassinnaavorli sakkussat assigiissaartut kommunit aningaasaliisarnermut oqartussaassutsimik tigusinissaannut piareersimalersitsisussat nunap immikkoortuini allaffiit amigaatigigaat, assersuutigalugu missingersuutinut missingersuutinillu nakkutilliinermut atattillugu.

Kommunit amerlanerujartortut misileraalluni aaqqissuussineq aningaasartuutinut sunniuteqanngitsutut misigisimavaat. Taamaalilluni kommunit ilaata erseqqissarlugu oqaatigaa misileraalluni aaqqissuussineq innuttaasunik pitsaanerusumik suleqateqalernerneq pissutigalugu aningaasartuutinut sunniuteqanngitsoq, taamaalillunilu misileraalluni aaqqissuussineq aqutsinermi nukissanik ikinnerusunik pisariaqartitsiviulersimalluni. Kommunip allap erseqqissarlugu oqaatigaa nalunaaquttap akunnermusianik sippuilluni atuneq suliassa qarfiit allat iluaqusersuutinik atoriikkanik atueqqittalernikkut akikinnerusumik ingerlanneqalernerisigut annikillisinneqarsimasoq. Misileraalluni aaqqissuussinerup sipaaruteqarnissamut periarfissanik ima qarnera kommunit imaaliallaannaq takusinnaagunannngilaat; soorlu innuttaasup eqaannerusumik suleqatigineqarneratigut, imaluunniit iluaqusersuutinik annertusinnaallutillu aningaasartuutaasaqisunik atoreernikunik atueqqittalernikkut.

Nunap immikkoortuini allaffinni misigisimaneqarpoq innarluutilinnut tunngasut misileraalluni aaqqissuussinerup nalaani akisunerulersimasut. Ilaatigut kommunit misileraanermi peqataanerat kommunit pisarissersorneqarnerminnut (oqartussaassutsinik tigusinikkut) aatsaat illuatungiliiffigineqarunik (akilerneqarunik) peqataajumanerannik paasinninnermik tunngaveqarnera pissutigalugu. Apeqqutaalerporlu taamatut isigininneq kommunit misileraalluni aaqqissuus-

sinnermut peqataanerannut naammattumik matusisuunersoq. Nunap immikkoortuini allaffinnit paasinnineq aamma unaavoq misileraalluni aaqqissuussineq kiffartuussinerup qaffasinneru- lerneranik nassataqarsimasoq, tamatumalu nassatareqqissimagaa kommunini sulianik ingerlat- sisut innarluutilinnik amerlanerusunik “nassaartalernerat”.

- Taamaattumik aningaasaliisarnermut oqartussaassutsimik kommuninut tunniussinnermut uiggiullugu kiffartuussinerup qaffasissusianik tulleriiaarinnermi naalakkersuinikkut pi- ngaarnerutitsisoqalertariaqarpoq, - kikkunnut kikkullu pillugit?

Misileraaneq kommunit ataasiakkaat sulisunik atuineranni/nunap immikkoortuini allaffiit pif- fissamik atuineranni allannguutinik sunik nassataqarsimava?

Kommunit arlaqarnerujartortut kommunit ataasiakkaat sulisunik atuinerat allannguuteqarsima- sutut misigisimangilaat. Kisianni aamma arlaqartut sulisunik atuinerminnik allanngortitsisi- mapput, assersuutigalugu innarluutilinnut tunngasuni ataqatigiissaarisumik atorfinitsitsiner- mikkut.

Taamaattorli kommuneqarpoq kommunimi akisussaassutsinik agguataarinerup allanngortin- neqarneratigut sulisunik atuinerup allanngortinneqarsimaneranik erseqqissaasunik. Tamanna aqutsinikkut sulinerup iluani atuinerulernerumut immikkut attuumassuteqarpoq. Taamatuttaaq sullitat amerlanerulernerisigut allannguutit erseqqissarneqarput. Siusinnerusukkut oqaatigine- qartutut tamanna kiffartuussinerup qaffasinnerulerneranik tamatumalu nassatarisaanik innar- luutilinnik amerlanerusunik “nassaartalernerumik” pissuteqarpat tamanna sulisunik atuineruler- nermik soorunalimi nassataqarsinnaavoq.

Nunap immikkoortuini allaffiit isumaqarput piffissamik atuneq massakkuugallartoq allan- nguuteqarsimangitsoq, soorlu allaaserineqartoq “suliassaqaassuseq allannguuteqarsiman- ngitsutut misigisimaneqarpoq”. Kujataani Immikkoortortaqaarfiup tamanna imatut allaaseraa: “Kommunit misileraavigineqartut pingasut aqutsinikkut nukissanik ikinnerusunik (massakut taamaallaat nutaamik sinaakutassatut aningaasaliissutit isumaqatigiinniutigineqarnerini), su- lianillu suliarinninnermut nukissanik ikinnerungaatsiartunik atuisitsipput, tamannali siunner- suinikkut ikiuunnermut piffissartornerulernikkut illuatungilerneqanngilaq.”

- Sulisunik atuneq naatsorsoruminaatsutut isikkoqarpoq. Kommunit nunap immikkoor- tuinilu allaffiit misigisimapput sulisunik atuneq annikillinngitsoq.

Apeqqutit kommuninut sammitinneqartut

Misileraalluni aaqqissuussineq kommunimi innuttaasunut ataasiakkaanut innarluutillit pillu- git peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartunut allannguutinik sunik nassataqarsimava?

Sulianik suliarinnittarnerup sukkanerulernera misileraalluni aaqqissuussinerup nassatarigaa

kommunit isumaqatigiissutigisorujussuaat. Kommunit aaqqissuussineq innuttaasunut eqaatsumik sukkanerusumillu kiffartuussinertut misigisimavaat, tamanna kommunit tungaannit, soorunalimi aamma innuttaasut tungaannit, isigalugu iluarisimaarnartutut misigisimaneqarluni.

- Misiligummik aaqqissuussinerup imarisaa allaffissornertaalu kommuninit naammagisimaarneqarpoq.

Ikiorserneqarnissamik qinnuteqaatinik itigartitsinerit pillugit innuttaasut naammagittaalliuutaannik kommuni tigusaqarsimava?

Kommunit pingasut ikiorserneqarnissamik qinnuteqaatinik itigartitsinerit pillugit naammagittaalliuutinik tigusaqarsimapput. Taakkunannga marlunni nunap immikkortuini allaffiit akuusimapput.

- Innarluutilinnik sullissineq pillugu naammagittaalliuutinik kommunit pingasut tigusaqarsimapput.

Kommunissinni innuttaasut kommunip aalajangiinerinik Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut naammagittaalliuuteqarsimappat?

Avannaani Immikkoortortaqarfimmi kommunit marluk innuttaasunit naammagittaalliuutinik tigusaqarsimapput, Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut ingerlateqqinneqarsimasunik.

- Innarluutillit pillugit suliassat marluk isumaginninnermi naammagittaalliuuteqartarfimmi aalajangiiffigisassatut ingerlateqqinneqarput.

Apeqqutit nunap immikkoortuini allaffinnut sammitinneqartut

Misileraalluni aaqqissuussineq nunap immikkoortuani allaffiup kommuninik suleqateqarneranut allannguutinik sunik nassataqarsimava?

Tamanna nunap immikkoortuini allaffiit ataasiinnarmik paasineqarsinnaasumik akissallugu ajornakusoortippaat, tassami kommunit tamarmik immikkut assigiinngissuteqarmata, tamanalu tunngavigalugu assigiinngitsumik pineqartarlutik. Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatalugu suliassat siunnersuinerinik suliassatut annertunerusumik allanngoriartornissaat naatsorsuutigineqarpoq. Allannguut annertunerpaaq tassaavoq kommunit nunallu immikkoortuani allaffiup akornanni attaveqatigiittarnerit ikilinerat, taamalu kommunimi susoqarneranut annikinnerusumik malinnaaneq ilisimasaqarnerlu.

- Misiligummik aaqqissuussinikkut kommuninut attaveqartarnerup isikkua allanngorpoq.

*Kommunit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit pingaarnerusutigut isumaliutersuutit piareersaatil-
lu?*

Kommunini ataasiakkaani sullitat aningaasaliissutillu/akuersissutillu misissorneqarsimapput. Suliassaarfimmi tassani kontonik ataasiakkaanik misissuineq, kiisalu suliassanik ilinniartitsi-
neq. Tamakku saniatigut qinikkanik aamma isumaginninnermik ingerlatsivinni pisortanik qi-
tiusumiit pikkorissartitsisoqartarsimavoq.

Nunap immikkoortuani allaffiup kommuninut tikeraakulanerusarnissaanik aamma isumagin-
ninnermi ingerlatsiviup pisariaqartilerneratigut kommuninut tamanut neqerooruteqartoqarsi-
mavoq. Kisiannili kommuninit takkutikulanerunissamik kissaateqartarneq nunap immikkoor-
tuani allaffiit piviusumik nalaaneq ajorpaat. Qulequttanik aalajangersimasunik innarluutilin-
nullu tunngasunik inatsisiliornermik ilinniartitsisarnissap kommuninut tamanut neqeroorutigi-
neqarnera. Aammattaaq nunap immikkoortuani allaffiup isumaginninnermillu ingerlatsiviit
akornanni ataatsimeeqatigiittoqartarsimavoq isumaginninnermullu ataatsimiititalianut ilisima-
titsissuteqartoqartarsimalluni, taakkunanilu aningaasaqarnikkut sinaakkutassaq assigiissaartu-
millu oqaasertalersugaasumik isumaqatigiissutissaq isumaqatigiinniutigineqartarsimallutik.

- Nunap immikkoortuani allaffinniit kommunit misiligummik aaqqissuussinerup saper-
saatiginagu suliarinissaanut sakkussaannik neqeroorfiginiarneqartarsimapput.

*Misileraaneq nunap immikkoortuani allaffimmit qanoq iliorluni erseqqissumik piviusunngor-
tinniarneqarsimava, kiisalu kommunit ataasiakkaat killiffii?*

Misileraalluni aaqqissuussineq pillugu kommunit ataasiakkaarlugit isumaqatigiissuteqarfigi-
neqartarput. Isumaqatigiissutit taakku naliliiffigineqassapput, nutaamillu isumaqatigiinniutigi-
neqassallutik. Kommunit misileraanermut 2002 aallarnerfigalugu peqataalersut eqqarsaatiga-
lugit ajornartorsiutissaqarsimavoq, tassami kontomit “eqqortumit” tunniussiniarneq qitiusumit
ajornartorsiutigineqartarsimammatt, tamatumalu 2002-mi augustip qaammataa tikillugu ilan-
ngullugulu kommuninut arlalinnut a-contomik tunniussisarneq nassatarisimallugu.

- Kommuninut tunniunneqartussatut killiliussamat tunngaviusumik ataasiakkaanut isu-
maqatigiissut aaqqissuussaanagerusumik isumaqatigiinniutigeqqittariaqartassaaq. Taa-
maaliornikkut innarluutillit peqqussummi pineqartut pillugit ilisimasat kiisalu aningaa-
sanik aqutsineq qularnaarneqarsinnaavoq.

Misileraanermi misilittakkat pitsaasut pitsaanngitsullu?

Misileraanermi misilittakkanik pitsaasunik pitsaanngitsunillu eqikkaanermi paatsuugassa-
ngitsumik erseqqippoq “kimut qaqugulu” aningaasaliissuteqartarnermi sunniuteqaqataaneq
pitsaasutut misigisimaneqartoq, aammali taamatut paatsuugassaangitsumik erseqqitsigaq
aningaasaqarnermik aqutseriaaseq kommunit naammaginngikkaat.

Misilittakkatut pitsaasutut makku kommuninit erseqqissarneqarput:

- Qinikkat innarluutilinnut akisussaaffeqarnerminnik eqqumaffiginninnerulernerat misileraanerup nassatarisimavaa.
- Ingerlatsivimmi suleqatigiinnerulerneq misileraalluni aaqqissuussinerup nassatarisimavaa.
- Aningaasanik aqutsilluarneruneq, sulianik sukkanerusumik suliarinnittarneq aamma innarluutilerisoqatigiinnik pilersitsineq.
- Suliat marloriaammik suliarineqartarunnaarnerat, atugassiisutaasut pitsaanerusumik tullerriaarivigineqarnerat, innuttaasunut sukkanerusumik kiffartuussineq annikinnerusumillu allaffissorneq.
- Akiligassanik qaammatikkaartumik naatsorsuisarunnaarneq nunallu immikkoortuani allaffimmuut nassiussuisarunnaarneq piffissarujussuarmik sipaaruteqarfiusimavoq, tamatumunngali taarsiullugu ukiup affaata missakkaartumik taamaaliornermut piffissaq si-visunerusoq atorineqartariaqartarsimalluni.

Misilittakkatut pitsaanngitsutut makku kommuninit erseqqissarneqarput:

- Pisorta qarfiup suliaasat siunnersuinermilu ingerlatat pillugit tunaartarisassaliassai kommuninit utaqqivaat.
- Kommunit misigisimapput misileraaneq pillugu ilisimatinneqarsimanertik amigartuq. Aningaasaqarnikkut pitsaanngitsumik aqutsinerminni kiserliorsimaqaat.
- Nunap immikkoortuini allaffiit suliat ataasiakkaat aamma innarluutilinnut tunngasut ataatsimut isigalugit siunnersuisarnerat.
- Qanoq aqutsinnaanermik isumassarsiat siunnersuutillu amigaatigineqarput. Suliassa qarfimmik aqutsineq siunertaralugu periaatsit ingerlatseriaatsillu pillugit aallaqqaataaniit pikkorissartitsinerit amigaatigineqarput.
- Missingersuutit aningaasartakippallaarput, taamalu ukiumut amigartooruteqarfiusarlu tik.
- Kiserliortutut misigisimanarpoq, tassami isumasiorniakkat ungasippallaartumi inissisimammata.

Nunap immikkoortuini allaffiit misileraalluni aaqqissuussinermi malinnaaniarnerup ajornakusoornera misilittakkatut pitsaanngitsutut erseqqissarlugu oqaatigaat. Immikkoortortaqarfiup ataatsip erseqqissarlugu oqaatigisaatut “kommunini ataasiakkaani aningaasat tamarmik innarluutilinnut tunngasunut tutsinneqartanngissinnaannerat annilaanngatigineqarpoq, tamannali uppersarnerqarsimanngilaq”. Taamaattorli ukiumi aggersumi suliaassa qarfimmi tassani kukkunerisuinermut tunngasut eqqumaffigineqarnerusariaqarput.

Aammattaaq erseqqissarlugu oqaatigineqarpoq imaagunartoq kommuninit misileraaneq sioqqullugu sulianik suliarinninnermik, aningaasaqarnikkut malinnaaviginninnermik innuttaasunullu

kiffartuussinermik pitsaassuseqartitsineq eqqarsaatigalugu pitsaanerpaajusut misileraanermi aamma pitsaanerpaajusutut ingerlasimasut. Taamaattumik malunnarpoq kommunit misileraanermi ingerlalluarnepaasut tassaasut misileraanermi peqataanerminnik naammagisimaarininnerpaasut.

Kommunit oqartussaassuseqartitaanerannik innarluutilinnullu tunngasunik aqutsinerannik misileraanerup ataavartumik aaqqissuussinngortinneqarnissaa kommunip kissaatigaa? - Tamanna akuersarneqarpat, taava sooq?

Kommunit arlaannaataluunniit erseqqissarlugu oqaatiginngilaa kommunip suliassaq suliarsallugu soqutiginnikkaa. Kommunillu arlallit aningaasaqarnikkut sinnaakkusiunneqartoq oqartussaassutsimillu tunniussineq pillugu isumaqatigiissutit pineqartut kommunip oqartussaassutsinik tigusinissamik tapersersuinissaanut pingaaruteqartutut tunngaviunerat erseqqissarlugu oqaatigaa.

Taamaalillutik kommunit aningaasaliisarnermi oqartussaassutsip kommuninut tunniunneqarnerata pitsaaqutaa paasisimavaat, tikkuartortuarluguli kommunit tunniussisoqarmalli iliuusisaaleqisarsimasut. Iluaqutaasinnaasunik sakkusaqarnatik sinaakkusiussatullu aningaasaliissutinik naammaginatunik peqarnatik. Pingaarnerusutigut aqutsineq amigaataasutut kommuninit misigisimaneqarpoq. Nunap immikkoortuini allaffiit malinnaanerat siunnersuinermillu ingerlatsineq pineqartillugit, aammattaarli pisortaqarfik eqqarsaatigalugu.

Nunap immikkoortuini allaffiit pingaaruteqartutut isigaat kommunit namminneq suliassaqarfirmik aningaasaqarnermillu aqutsillunilu atuinissaat, kiffartuussinerullu inatsisip sinaakku-siussaata iluani qaffasissusissaa kommunit namminneq kissaatigisaat kommunit namminneq nassaariniassagaat. Tamatuma saniatigut nunap immikkoortuini allaffiit isumaqarput aalajangiinissamut oqartussaassutsip innuttaasunut ataasiakkaanut sapinngisamik qaninnerpaamik inissisimanagera ataatsimut isigalugu pitsaasuussasoq, tassami akisussaaffik, oqartussaassuseqarneq aningaasaqarnikkullu atuneq imminnut “qilersugaammata”. Taamaattorli najukkani ataasiakkaani sulisut pikkorissartinneqartarnissaat suli pisariaqartinneqartorujussuusussaavoq, taamaattumillu nunap immikkoortuini allaffiit kommuninut ataasiakkaanut kiffartuussinermik/ilitsersuinermik neqerooruteqartarnissaannik anguniagaqarneq aalajangiusimaneqassappat kommunini ataasiakkaani pikkorissartitsinissanut akulikitsumillu tikeraartarnissanut atugassanik aningaasanik immikkoortitsisoqartariaqarluni.

Taamaattumik nunap immikkoortuini allaffiit isumaqarput innarluutilunnut tunngasut kommunit kiffartuussiffigisartagaannut allanut sanilliullutik “nalinginnaasunngortinneqartariaqartut”. Kommunillu misileraanermi peqataasut sukkulluunniit pikkorinnerulernerat pikkorlunnerulerneralluunniit takussutissaqanngilaq.

3.3 Misileraalluni aaqqissuussinerup ulluinnarni ingerlaneraniq eqikkaalluni inernilii- neq

Kommunit misileraalluni aaqqissuussinerup peqataasunit nalunaarutit eqqikkarneqarneranni takutinneqarpoq akisussaaffiup nammineersinnaassuseqarnerullu annertussusia misileraanerup malitsigisai kommunit nuannarigaat. Kisianni nalunaarutit aamma takutippaat misileraalluni ingerlatsineq iliuusissaaleqiffiusarsimasoq, tamannalu innarluutilinnut tunngasuni suleqataasunut tamanut naammaginangitsuuvoq.

Allaffissornikkut pisariillisaaneq misiligummik aaqqissuussinerup siunerta kiisalu tunngaviusumik qanimut suleqatiginneq misiliinikkut iluatsippoq.

Siunissami sakkussaminnik kommunit peqarlutillu atuisinnaanissaat qularnaartariaqarpoq taamaalillutik misiligummik aaqqissuussinerup aningaasanik nuussinerup taamatuttaarli aamma kommunit tamanut nuussisoqassappat tamanna unammillernartutut misigineqassasoq maanakkutulli aporfittut misigineqarani.

Kommunit peqataasunit quligiluanit arfinillit aningaasanut killiliussatut isumaqatigiissut tunniunneqarpoq ajornartorsiutigaat. Tamanna soorunali nunap immikkoortuini qitiusumilu aamma kommunit pisortaarfimmullu puullaqaqitsivoq. Aningaasaliissutit isumaqatigiissutaareemata aningaasat killiliussat tunniunneqarnerini nukiit taama amerlatigisut atorneqarnerat naleqqutinngilaq.

Aningaasaliissutitut oqartussaaffiup nuunneqarnerata sivitsornerani kiffartuussineq aammalu kimukartuunera naalakkersuinerup sulialinnit pingaarnersuisoqartariaqarpoq.

Sulisunik atuerup naatsorsornissaa ajornakusoorpoq. Kommunit nunap immikkoortuini allaffiit ingerlatsinerup pitsaaqutai assigiimmik aningaasaliissutitut nuussinikkut misiligutip siunertaata aamma ilaatut misigisimangilaat.

Misiligummik aaqqissuussinerup imarisaa allaffissornertaalu kommunit naammagisimaarneqarpoq.

Innarluutilinnik sullissineq pillugu naammagittaalliutitut kommunit pingasut tigusaqarsimapput, innarluutilillu pillugit suliasat marluk isumaginninnerup naammagittaalliuteqartarfimmi aalajangiiffigisassatut ingerlateqqinneqarput.

Nunap immikkoortuini allaffinniit misigisimaneqarpoq misileraaneq ilutigalugu kommunit attaveqartarneq allangorsimasoq.

Nunap immikkoortuini allaffinniit kommunit misiligummik aaqqissuussinerup sapersaatigina-

gu suliarinissaanut sakkussaannik neqeroorfiginiarneqartarsimapput.

Kommuninut tunniunneqartussatut killiliussamut tunngaviusumik ataasiakkaanut isumaqatigiissut aaqqissuussaanagerusumik isumaqatigiinniutigeqqittariaqartassaaq. Taamaaliornikkut innarluutillit peqqussummi pineqartut pillugit ilisimasat kiisalu aningaasanik aqutsineq qularnaarneqarsinnaavoq.

Aammattaaq kommuninit nalunaarutit takutippaat aningaasaqarneq taassuminngalu aqutsineq tassaasut ajornartorsiutissaqartitsisut, ningittakkanullu oqummersartaqarpallaartunut assersuunneqarsinnaallutik. Oqummersat ilaatigut tassaapput kommunit atuineramik namminneq aqutsinerat. Aammattaaq oqummersat ilaat tassaapput sinaakkusiussaq innarluutilinnut innarluutillit pillugit peqqussummut ilaatinneqartunut kommunit aningaasartuutaannik matusisus-saq pillugu isumaqatigiissuteqarnissamut tunngassuteqartut, tamannalu kommunip nunallu immikkoortuani allaffiup kommunip attavigisaata isumaqatigiinniuteqarfigineqarneratigut pisartussaavoq. Kiisalu oqummersaqarpoq aningaasanik tunniussinerpiamut Namminersornerul-lutik Oqartussani Qitiusumik Naatsorsuuserisoqarfik (DcR) aqputigalugu pisartumut tunnga-sumik. Taamaattumik aningaasaqarnerup aqutsinerullu ataanni arlalinnik ajornartorsiuteqar-poq, misileraallunilu aaqqissuussinerup aningaasaqarnermut tunngasortaa naleqquttumik i-ngerlalersinniarlugu sulisorpassuit suleqatigiittussaapput. Taamaattorli oqartussaassuseqar-nermik akisussaaffimmillu nutaamik misileraalluni aaqqissuussineq aqputigalugu anguneqar-simasunik kommunit nuannarinninnerat eqqaamassallugu pingaartuuvoq. Taamaattumik ani-ngaasaqarnikkut ajornartorsiutit taakku ajornartorsiutitut aaqtitassatut isigineqartariaqarput, ningittakkani oqummersatut amerlavallaatut ningittakkanik kittorartitsisutut, taamalu misile-raalluni aaqqissuussineramik atorunnaarsitsiseqataasutut isiginagit.

4. Missingersuutit

4.1 Qulequttap “Missingersuutit”-p tunuliaqutaa pillugu ataatsimut oqaatigisassat

Missingersuutit nunap immikkoortuini allaffiit pisorta qarfiullu qanimut suleqatigiinnerisigut suliarineqarsimapput. Kommunit tamarmik peqataatinneqarsimapput. Taamaalilluni kommunit misileraanermi peqataasut peqataanngitsullu imminnut sanilliunneqarsinnaalersimallutik. Missingersuutit, naatsorsuutit kisitsisitaat paasissutissalluunniit pisorta qarfiup uppersarsiniarlugit misissorsimannilai. Aamma innarluutillit qassiussusiat pillugu paasissutissiisutigineqartut uppersarsiniarlugit misissorsineqarsimannigillat.

4.2 Kisitsisitigut paasissutissat naatsorsuinermilu tunngaviit pillugit ataatsimut oqaatigisassat

Misissuinerup nalaani, 1998-imit 2002-mut, kommunini ataasiakkaani sullitat qassiussusiat ukiuni pineqartuni inuit qassit akuersissummik atuuttumik peqarnerat - akuersissummillu taasuminnga atuisimanerat, taamaalillutik taakku nunap immikkoortuani allaffiup naatsorsuutaani aningaasartuutit ilaalersillugit - tunngavigalugu naatsorsorneqarsimavoq. Misilittakkat takutippaat ikiorsiiniuteqarnikkut aningaasartuutissat qinnuteqaatigineqartut aningaasartuutillu kommuni nunap immikkortuani allaffimmut akiligassanngorlugit nassituaagaat nikingassuteqartartut. Tamatumunnga pissutaavoq kommunimi isumaginninnermut ingerlatsiviup aningaasnik akuersissutigineqartunik atuisinnaasannginnera, assersuutigalugu piffissami innuttaasup ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsinerata nalaani tapersersortitut ikiortimik naatsorsuutigineqartut atorfinitsitsisoqarsinnaannginnera pissutigalugu.

Nunap immikkoortuini allaffiit 1988-imi pilersinneqarput, nunap immikkoortuinut pingasunut agguarlugit. Pilersitsinerup kingorna inuit innarluutilinnik ikiorsiisarneq pillugu malittarisassat malillugit ikiorserneqartartut marloriaatingajanngorlutik amerleriarsimapput. Pingaartumik ukiuni siullerni tallimani ullumikkut amerlassusertik angullugu amerleriarsimapput, taamaattorli suli amerliartuaartutut isikkoqarluni.

1. januar 2001-imit pisorta qarfiup ilusilersugaanera allannguuteqarsimavoq, nunap immikkoortuini allaffiit marlunngortinneqarnerannik nassataqartumik; Kujataani Immikkoortorta qarfiup kommunit arfineq marluk Avannaanilu Immikkoortorta qarfiup kommunit qulit akisussaaffigalugit. Kommunit Qeqqani Immikkoortorta qarfimmu atamasut agguataarneqarnerannut atatillugu nalunaarsuiffiit aqutsinermilu paasissutissat Avannaani Kujataanilu immikkoortorta qarfinnut nuunneqarput.

Tamatuma kingorna paasineqarpoq taamatut nuussinermi paasissutissarpaaluit tammarsimasut. Taamaattumik kommunini nunap immikkoortuini allaffinnut taakkununnga marluusunut ilanngunneqartuni kisitsisit pissarsiareqqinniarnerat ajornakusoorsimavoq, tassami kontolersuineq

naatsorsuusereriaatsillu massakkut nunap immikkoortuini allaffiusuni marluusuni periaasiusartunit allaanerusimagunarmata. Tamatuma - "innarluutilinnik ingerlatseriaatsimi" aningaasaqarnermik aqutseriaaseqarsimanginnermik allatigullu kukkusoqartarsimaneramik ilaqaarluni - nassataraa 1998-imit 2000 tikillugu aningaasaqarnikkut paasissutissat kukkunernik imaqarnerat nalorninartortaqaqarnerallu.

Amigaataasut tassaapput innarluutillit qassiussusiannik paasissutissat kiisalu naatsorsuutit kisitsisitaat. Innarluutillit qassiussusiat naatsorsuutilluunniit kisitsisitaat paasissutissiissutigineqarsinnaasimangikkaangata taakku */-mik nalunaaqutserneqartarput. Taamaalilluni ulloriaasap taassuma takutittarpaa massakkut tunngaviusut tunngavigalugit paasissutissanik erseqqinnerusunik saqqummiussinissamut periarfissaqarsimangitsoq.

Eqqoqqissaannginnerit taakku annikillisarniarlugit nunap immikkoortuani allaffiup tapersersortitut ikiortinut nal. akunneri atugassatut akuersissutigineqartut kommunini ataasiakkaani tamani ataatsimoortut atortarsimavai - kommunimi aningaasartuutit allanngoriartornerannik nakkutilliissutitut nassuiaatitullu. Taamaattorli periaaseq taanna Kujataaniinnaq atorneqarsimavoq.

Tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik atuineq kommunini ataasiakkaani ingerlatsinermut takussutissaalluuartuuvoq - atuinermi taanna innarluutilinnut tunngasuni ikiorsiiniutitut aningaasaqarnikkut atuiffiunerpaammat. Naliliilluni eqqoriaanikkut tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik atuineq kommunit tamarmiusumik atuinerisa 60-80% - erisussaavaat.

Tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik atugassiissuteqartarneq 1994-imit kommuninut ukiumoortumik ukiulluunniit affakkaartumik ataatsimoortumik aningaasaliiffigineqartalerpoq, tapersersortitut ikiorteqartitsinermut sap. akunneranut nal. akunnerisa qassit atorneqarnissaat oqaatigalugu. Ataatsimoortumik aningaasaliissutit taakku innarluutilinnut tunngasuni misileraalluni aaqqissuussinerup siulera - tapersersortitut ikiorteqartitsinermut aningaasaliissutinik kommuni tunineqassappat piumasaqaataasut misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut piumasaqaatitut pisortaqaqarfiup ullumikkut aalajangersarsimasaanut assignusorujussuupput (takuuk ilanngussa 3).

Tapersersortitut ikiorteqartitsinermi nal. akunnerinik atuineq AI 98-ip sukateriffigineqarnissaanik pisariaqartitsinermut atatillugu pisortaqaqarfiup iluani 1997-mi misissuiffigineqarpoq - taamatuttaarlu tapersersortitut ikiorteqartitsinermi nal. akunnerinik atuineq massakkutut aquneqarsinnaasunngortinniarneqarsimalluni. Tamanna nuna tamaat ataatsimut isigalugu tapersersortitut ikiorteqartitsinermi nal. akunnerinik atuinerup 10%-nik ikilisaavigineqarneramik kinguneqarpoq.

Atuinermik misissuinerup ilaatigut takutippaa Kujataani Immikkoortorta qarfimmi kommunini sisamani tapersersortitut ikiortit piffissaq tamakkerlugu sulisartussat 28-it 1990-imi atorfeqartitaasut, taakkulu nunap immikkoortuani allaffiup missingersuutaasa tamarmiusut pingajorarterutigaat. Tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunneri atorneqartut ukiumi tassani missingersuutit 45 %-eraat - 1996-imilu missingersuutit tamarmiusut 75 %-eralugit. Piffissaq tamaartumik atorfeqartitaasunut naatsorsuukkaanni 1990-imi inuit 28-iusut 1996-imi piffissaq tamaartumik atorfeqartitaasut 60-inut amerleriarsimapput. Inunnit 60-init taakkunanga 40-t missaat innuttaasunik eqqarsartaatsimikkut annertuumik innarluuteqartunik sullissisuupput.

Misissuineq ingerlanneqarmat tapersersortitut ikiorteqartitsinermut 1997-imi nal. akunnerinik atuinermik naatsorsuinerup takutippaa atuineq kommunimit kommunimut assigiinneqisoq. Innuttaasup annertuumik innarluutillip sap. akunneranut tapersersortitut ikiorteqartinneqarneranut agguaqatigiissitsinermi nal. akunnerinik qassinik atuisarneranik naatsorsuinerup takutippaa 1997-imi atuineq sap. akunneranut nal. akunnerinit 25-init 47-nut nikerarsimasoq. Taamani ukiumut suliffiit ulloq tamaartut 40-t innuttaasunuinnaq eqqarsartaatsikkut innarluuteqartunut atorneqartarsimapput - sap. akunneranut nal. akunnerinut 1590-inut, ukiumullu 6.6 mio. kr.-nik (1997-imi akit) aningaasartuuteqartarnermut naapertuuttumik.

Tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik atuinerup taama malunnaateqartigisumik annertuseriarneranut pissutaasut ilaat tassaavoq inunnik annertuumik innarluutilinnik ikiorsiisarnermut inatsisitigut tunngaviusup 1. januar 1995-imit allangortinneqarnera. Ulloq taanna sioqqullugu pisortaqarfiup periaasia imaassimavoq innuttaasunut annertuumik innarluutilinnut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinissaq akuersissutigineqartarluni - naak taamaaliornissamut inatsisitigut tunngavissaqanngikkaluartoq - tak. innarluutillit pillugit peqqussutip isumaginninnermi peqqussutinit allanit kingulliutinneqartarnissaa pillugu taamani peqqussutaasumi aalajangersagaq. Taamaalillutik angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermut aningaasartuutit pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaat inatsisitigut tunngavigalugu kommuninit akilerneqartartussaasimagaluarput.

Tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik atuinerup aningaasartuutit qaffariarnerannut pissutaasut ilagigunarpaat piffissami aalajangersimasumi aningaasanik utertitsilluni akiliisarsimanerup 1. februar 1998-imi 31.12.2000-imut kingorna akissarsiat ilaasa isumaqatigiissut atuuttoq malillugu tapersersortitut ikiortit pisassarisaasa - nal. akunnerinullu suliffiisimasorpianut tunngasut pisortaqarfimmit utertillugit akileqqinneqartalernerat. Akissarsiat ilaat taakku tassaapput tapersersortitut ikiortit sulinerup tunngassuteqartut - akissarsiat ilaannit kommunip sulisitsisutut pisussaaffigisaanit allaasut.

Taamatut utertitsisinnaaneq aatsaat 1. februar 1998-imi periarfissaalerpoq taamaattumillu tapersersortinut aningaasartuutit amerliartuaarnerannut nassuiaataasunut ilaasinnaalluni taamaalillunilu innarluutilinnut tunngasuni atuinerunermut nasuiaataasinnaalluni.

Matuma kinguliini kommuninut ataasiakkaanut missingersuutit kisitsisitaat oqaatigineqarsi-mannippata tamanna nunap immikkoortuini allaffiit immikkut kommuninut missingersuu-siorsimanninnerannik – kisiannili taamaallaat nunap immikkoortuanut tamarmut aningaasa-nut inatsimmut ukiumoortumik missingersuutitut ilanngussaqaqartarnerannik pissuteqarpoq.

Taamaakkaluortoq ”missingersuutit kisitsisitaannik” kommunit ataasiakkaat misiligummik aaqqissuussinnermut peqataasut eqqarsaatigalugit erseqqinnerusumik immikkoortitikkannik ta-kussutissiami ersittoqanngilaq.

4.3 Kujataani/Tunumi Immikkoortortaqaarfik

Innuttaasut 272-it Kujataani Immikkoortortaqaarfimmi najugaqartut innarluutillit pillugit malit-tarisassat malillugit 2001-imi ikiorserneqarsimapput. 2002-mi taakku 291-inngorsimapput.

4.3.1 Kommuni misileraavik: Ammassallip Kommunian

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinnermi peqataanermut tunngaviusup allaaserine-qarnera

Ammassallip Kommunian 1. januar 2002-mi kommunitut misileraaviulerpoq. Kommunimi in-narluutillit 2001-imi 31-iusut 2002-milu 35-iusut Kujataani Immikkoortortaqaarfiup naatsor-sorpai.

Figur 1: Ammassallip Kommunian innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu ki-sitsisitaat pillugit takussutissiaq

Ammassallip Kommunian	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiunerat	*	*	*	31	35
Ikiorsiissutit	akilikkat	akilikkat	akilikkat	Akilikkat	aningaasaliissutit
Aningaasartuutaanerisut	15.028	8.245	22.522	25.683	
Oqilisaassineq	37.657	15.316	32.426	10.376	
Orn.-ull.-unn. paaqq. akiliut		3.298		507.654	
Ingiaqateqartitsinnermut aningaasartuutit	8.144	15.757	18.574	28.309	
Atortut ikiorsiissutit	96.173	1.816	132.671	50.240	
Taxamik angallassineq	2.357		7.261	813	
Imm. inummut tapiut			8.606		
Tapersersortinut aningaasaliissutit.	238.766				
Tapersersortit inersimasunut aningaasaliis.	423.375	813.351	1.432.183	839.470	
Tapersersortinut ataqatigiissaarisooq	1.076		16.414		
Najugaqaqatigiiffiit 2			940.916	2.356.671	
Angerl. paarsinnermi aningaas. annaasat	98.186	17.324	37.267	111.385	
Oqilisaassineq najugaqaqa./najugaqaarfik			250.603		
Misiligummik aaqq. killiliussat					3.350.000
Katillugit	920.762	875.107	2.899.443	3.930.601	3.350.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinninneq

Aningaasartuutit 1999-imit 2000-imut 300 %-it sinnerlugit qaffariarujussuarnerat erseqqippoq. Tamanna nakkutigineqarluni najugaqaarfiit nutaat 2-it pilersinneqarnerannik tamatumalu nassa-

tarisaanik tapersersortitut ikiorteqartitsinermut aningaasartuutit ilaatigut “najugaqarfii” ataani ilaatigullu “inersimasunut tapersersortitut ikiorteqartitsinerup ataatsimut” ataani kontonut inissinneqartartut amerleriarnernannik pissuteqarpoq. 2001-imi naapittarfimmik pilersitsinikkut ingerlatat annertusineqarput, taassumalu aalajangersimasunik ½ mio. kr.-it missaannik akiliuteqartarnej nassataraa.

1998-imi 1999-imilu naatsorsuutit kisitsisitaasa eqqortuunnginnissaat ilimagissallugu pissutisaqarpoq. Paasissutissat allat takutippaat 1998-imi kr. 1.6 mio.-iusut 1999-imilu kr. 1.9 mio.-iusut, tamannalumi sinaakktissatut aningaasat pillugit kommunimut isumaqatigiinniuteqarnermi aallaaviusimavoq. Ammassallip Kommuniata kingusinnerusukkut, tassa 2001-imi decemberimi ilassutitut paasissutissiissutigaa ukiup naareernerani atuinerup kr. 3.366.847-inik aningaasartaqarnissaa naatsorsuutigineqartoq. Innarluutilinnut aningaasartuutit naatsorsuutitut allatorneqarneranni Ammassallip Kommuniata Nuullu Kommuniata aningaasartuutaasa akulerussorneqarsimanissaat ilimanartorujussuuvoq.

2001-imi ukiup inaarsaavigineqarneratut kr. 3.366.847-t naatsorsuutigineqartut aallaavigalugit 2002-mi sinaakktussat kr. 3.500.000-iunissaat Ammassallip Kommuniata eqqoriaalluni naliliinermigut naatsorsuutigaa. Naliliineq taanna nunap immikkoortuani allaffiup kr. 150.000-nik ikilisaavigaa, pilersitsinermut ataasiaannartumik aningaasartuutit kr. 50.000-t - sinaakktussatut aningaasat avataanniinnerisa nassatarisaannik. Aammattaaq tapersersortitut ikiorteqartitsinermik ataqatigiissaarisup akissarsiaqartitaaneranut 50%-inik tapiissuteqartoqarsinnaasussavoq.

Nunap immikkoortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaasarnerit ukiunut agguataarlugit allaaserineqarneri

Nunap immikkoortuani allaffik innarluutillit nutaat sisamat 2002-p ingerlanerani takkussimasut ikiorserneqarnissaat pillugu tusarniaavigineqarpoq. Taamaalilluni kommunip nunap immikkoortuani allaffik tusarniaanermi illuatungit atorpaa.

Naatsorsuutit oqaaseqaatitaqartut naliliivigineqarnerat

Piffissami 1999-imit 2000-imut aningaasartuutit amerleriarujussuarsimapput. Tamanna najugaqarfinnik pilersitsinermik tamatumalu nassatarisaanik tapersersortitut ikiorteqartitsinermut aningaasartuuteqarnermik pissuteqarneruvoq.

4.3.2 Kommuni misileraavik: Narsap Kommunია

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Narsap Kommunია 1. januar 2001-mi kommunitut misileraaviulerpoq.

Figur 2: Narsap Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Narsap Kommunian	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiunerat	18	18	18	17	20
Ikorsiissutit	akilikkat	akilikkat	akilikkat	Aningaasaliissutit	Aningaasaliissutit
Aningaasartuutaanerusut	3.664		5.680		
Oqilisaassineq	62.137			15.336	
AR-angerlarsimaffimmut akiliut	316.716	228.754	227.133		
Ingiaqateqartitsinermut aningaasartuutit		11.423	14.386		
Atortut ikorsiissutit	31.558	26.932	165.156		
Angerl. paarsinermi aningaas. annaasat				72.688	
Imm. inummut tapiut	22.470	22.775	14.350		
Tapersersortit inersimasunut aningaasaliis.	1.525.477	2.353.846	807.957	6.250	
Tapersersortinut ataqatigiissaarisq		9.680			
Najugaqatigiiffiit 2		26.289	2.008.331		
Taarteqartitsineq PI-pikkorissarneq	89.880				
Misiligummik aaqq. avataatigut aningaasaliis.				94.274	
Misiligummik aaqqi. Killiliussat				3.300.000	4.000.000
Katillugit	2.051.902	2.679.699	3.242.993	3.394.274	4.000.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinninneq

Aningaasartuutit allangoriartorerat figur 2-mi takutinneqartoq tapersersortitut ikiorteqartitsinermut tapiissutit Narsap 2001-imi misileraalluni aaqqissuussinermut peqataalernerata tungaanut tiguisimaanut sanilliunneqarsimapput. 1998-imi inunnut 13-inut tapersersortitut sap. akunneranut nal. akunnerini 605-imi ikiorteqartitsinissaq akuersissutigineqarsimavoq - 1999-imi nakkutigineqarluni ineqarfinnik marlunnik pilersitsiviusumi inunnut 14-inut tapersersortitut sap. akunneranut nal. akunnerini 719-imi ikiorteqartitsinissaq nunap immikkoortuani allaffimmit akuersissutigineqarluni - 2001-imilu akuersissutit inunnut 15-inut tapersersortitut sap. akunneranut nal. akunnerinut 754-inut amerlineqarlutik. Taamaalilluni tapersersortitut ikiorteqartitsinermut tapiissutit, nakkutigineqarluni najugaqarfiit amerlassusaasa, suliniuteqarnermut sumiinnerata naatsorsuutillu kisitsisitaasa akornanni pitaasumik naapertuunneqarluni.

Ukioq misiliffiusoq siullesq 2001 misiligummik aaqqissuussinermut killiliussat saniatigut katillugit 94.274 kr.-inik aningaasaliiffiuvoq. Tassani niviarsiaqqamut tusilartumut isumaqatigiinniarnermi eqqarsaatigineqarsimanngitsumut aningaasartuutit pineqarput.

Nunap immikkoortuini immikkoortortaqarfit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaasarnertit ukiunut agguataarlugit allaaserineqarneri

Inuit pillugit suliat nutaat nunap immikkoortuanut tusarniaatigalugit nassiunneqartarnissaannik piunasaqaat Narsap malissimangilaa. 2002-mi qaammatit kingulliit ingerlaneranni sullitat nutaat pingasut nunap immikkoortuani allaffimmit naliliiffigineqarsimanngitsut takkussimagunarpur.

Naatsorsuutit oqaaseqaatitaqartut naliliivigineqarnerat

Nakkutigineqarluni najugaqarfik agguaqatigiissitsinermi tapersersortitut ikiorteqartitsinikkut ukiumut 1 mio. kr.-t missaannik akeqarpoq - sap. akunneranut nal. akunnerini 252-imi tapersersortitut ikiorteqartitsineq tunngavigalugu - ingerlatsinermut aningaasartuutit ilaannik akileeqataanissaq ilanngullugu. Tamanna nakkutigineqarluni najugaqarfinnik marlunnik 1999-imi pilersitsinermut naapertuulluinnarpoq.

4.3.3 Kommuni misileraavik: Qaqortup Kommunia

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Qaqortup Kommunia 1. januar 2001-mi kommunitut misileraaviulerpoq.

Figur 3: Qaqortup Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Qaqortup Kommunia	1998	1999	2000	2001		2002
Innarluutillit qassiunerat	46	49	52	50		50
	akilikkat	akilikkat	akilikkat	Aningaasaliissutit	Akiliikkat	aningaasaliissutit
Aningaasartuutaanerusut	1.697	6.932	23.190		43.181	
Oqilisaassineq	53.780	201.225	21.899		8.064	
AR+SHV+orniguttarfik akiliut	321.715	920.319	751.158			
Ingiateqartitsinermut aningaasartuutit	52.128	69.502	114.830		66.579	
Atortut ikiorsiissutit	257.974	342.517	573.413		186.987	
Taxamik angallassineq			2.991			
Imm. inummut tapiut	64.013	65.434	108.651		1.680	
Tapersersortit inersimasunut aningaasalii.	1.668.427	2.106.090	1.989.318		2.212.612	
Tapersersortinut ataqatigiisarsisoq	46.571	103.129	116.611			
Najugaqatigiiffiit 2	2.040.537	1.867.834	2.130.855		124.639	
Taarteqartitsineq PI-pikkorissarneq	285.064		2.617			
Angerl. Paarsinermi aningaas. annaasat	153.628		121.244		91.582	
Ulloq unnuarlu paaqq. akiliut			146.318		361.027	
Misiligummik aaqq. saniatigut aningaasali				3.235.841		
Misiligummik aaqq. killiliussat				5.885.000	5.885.000	6.506.000
Katillugit	4.945.534	5.682.982	6.103.095	9.120.841	8.981.351	6.506.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinnineq

Tapersersortitut ikiorteqartitsinermi akissarsianut aningaasartuutit amerleriarsimapput. Tamatumali paarlattuanik nunap immikkoortuani allaffiup paasisimavaa kommunip misileraalluni aaqqissuussinermut ilanngunnissaa tikillugu ukiuni tapersersortitut ikiorteqartitsinermut tapiisutit allannguuteqangaarsimangitsut: Kommuni 1998-imi inunnut 25-nut sapaatip akunneranut nal. akunnerini 908-ni ikiorteqartitsisarnermut tapiiffigineqartarsimavoq, taakkunangalu nal. akunneri 500-t nakkutigineqarluni najugaqarfimmu marlunnut atorneqarsimallutik - nal. akunneri 1999-imi inunnut 22-nut 914-iupput - 2000-imilu inunnut 25-nut sap. akunneranut nal. akunneri 905-it akuersissutigineqarsimallutik.

Ukiumut misiliiffiusumut siullermut 2001-imut aningaasat kr. 5.885.000-inut killilernissaat isumaqatigiissutaavoq. Tamatuma saniatigut katillugit kr. 3.235.841-t aningaasaliissutigineqarput, taakkunanga kr. 3.096.351-t akilerput. Aningaasanut taakkununga ilaapput piffissami 1.2.1998-mit 31. december 2000-imut tapersersortinut aningaasartuutit a'contomik tunniussat kr. 1.500.000-t. Tapersersorteqarnermut aningaasartuutit Kommunit Kukkunersiuisoqarfiannit misissuinerata kinguneraa a'contomik tunniunneqartut amerlanaakkat kr. 576.549-t Qaqortup kommunianit utertinneqassasut.

2002-mi sinaakktassatut aningaasat kr. 7 mio.-t missaat kommunip qinnuteqaatigai. 2002-mi akuersissutigineqartut kr. 6.506.000-iupput. "Ilassutissatut aningaasaliissutit" kr. 496.815-t pillugit qinnuteqaat nunap immikkoortuani allaffiup tigusimavaa, taakkulu pillugit ataatsimiinnerup kingorna itigartitsissutigineqarlutik, aningaasartuutit immikkut ittuunnginnerat innersuussutigalugu.

Nunap immikkoortuani allaffiup kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaasarnerit ukiunut agguataarlugit allaaserineqarnerat

Kommunit misileraaffiusut allat assignagit ikiorsiisoqannginnerani nunap immikkoortuani allaffiup naliliisinnegartarnissaanik isumaqatigiissut ajunngitsumik ingerlavoq.

Naatsorsuutit oqaaseqaatitaqartut naliliivigineqarnerat

Kommuni 2001-imi kr. 1.5 mio.-nik tunineqarallarsimavoq, tapersersorteqartitsinermut aningaasartuutit pillugit pissutsit qulaajarniarlugit kukkunersiuisoqarnissaa tikillugu. Kukkunersiuisinerup inerneraa kommunip oqaatigineqartutut kr. 2.7 mio.-ingajannik aningaasartuuteqarnerusimanermut annasaqarsimanerata 1/3-nik annasaqarsimasutut akuerineqarnera, 1/3-inillu, tassa kr. 576.549-nik pisortaqarfimmut utertitsisussanngornera.

2002-mi sinaakktassatut aningaasani naatsorsuutigineqarpiartunit amerlanerusunik annasaqarnermut kommunip matussusiivigineqarnerata nassatarisaanik nunap immikkortuani allaffiup siunnersuutigaa 2003-mi sinaakktassatut aningaasat kr. 778.000-nik annasarineqarsimasutut oqaatigineqartut pingajorarterutaannik, aningaasanngorlugit kr. 260.000-nik ikilineqassasut. Isuma taanna kommunip isumaqatiginagu siumut nalunaarutigereersimavaa, KANUKOKA-lu qinnuigisimallugu akissarsiat ilaasa erseqqinnerusumik allaaserineqarsimasut pisortaqarfimmut utertillugit akilerneqannginnissaasa naapertuuttuunerat naliliiffigeqqullugu. Apeqqut taanna suli qulaajarneqarsimannngilaq.

4.3.4 Kommuni misileraaviunngitsoq: Nuup Kommunian

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Kommunip kommunitut misileraavittut 1.1.03 aallarnerfigalugu inissisimalernissaa pillugu isumaqatigiissuteqartoqarsimavoq. Qinnuteqaalli akuerineqanngilaq.

Figur 4: Nuup Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

NuupKommunia	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiunerat	96	86	*	120	128
Ikiorssiisutit	akilikkat	akilikkat	akilikkat	akilikkat	Akilikkat
Aningaasartuutaanerusut	146.588	432.215	145.279	227.968	207.831
AR+SHV-mi oqilisaassineq.	339.667	671.544	112.559		
Ulloq unnuarlu paaqqinniffinnut akiliut		1.221.354	1.317.846	608.281	
AR+Peeqqinn.-+Orniguttarfimmud akiliut	2.757.686	2.131.506	3.267.614	2.502.302	4.656.880
Ingiaqateqartitsinermut aningaasartuutit	360.756	407.638	138.221	279.102	382.099
Atortunik ikiorssiisutit	391.440	578.382	-110.496	204.220	311.126
Taxamik angallassinernut	15.843		109.185	108.751	158.823
Immikkut inummut tapiut	105.465	112.528	104.295	92.945	101.963
Tapersersortit, inersimas. meeqqanullu aningaasaliiss.	2.668.631	9.176.439	4.377.819	4.424.614	6.781.360
Tapersersortinik ataqatigiissaarisooq		123.588	111.391	179.083	276.581
Najugaqaqatigiiffik+assigiinngitsut+Prader Wille	2.349.547	2.595.397	-210.635	4.013.887	4.847.859
Taarteqartitsineq PI-pikkorissarneq	218.497	111.150	23.895		
Avataatigut sulinermi aningaasat tunniussat	2.104.089				
Angerl. Paarsinermi aningaasat annaasat	180.882	303.645	170.900	321.819	299.787
Ilaqutariinni oqilisaassineq	27.243	196.471	28.137	128.053	183.770
Najugaqaqatigiiffinni/najugaqarfinni oqilisaassineq			116.513		
Katillugit	11.666.334	18.061.857	9.702.523	13.091.025	18.208.079

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinninneq

Ammassallip Kommunian pillugu oqaaseqaatini taaneqartut pingaartumik 1999-imi naatsorsuutini kisitsisat eqqortuunnginnerat Ammassallillu Kommuniata naatsorsuutaani kisitsisunik imaqaarsinnaanissaa ilimagissallugu pissutissaqarpugut.

Innarluutillit pillugit peqqussut malillugu ikiorserneqarsimasut 2001-imi 120-iupput. 2002-mi 128-iupput taamaallutillu arfineq pingasunik amerleriarsimallutik.

2002-mi naatsorsuutit inaarutaasumik kisitsisitaasa takutippaat kr. 18.208.079-nik atuisoqarsimasooq. Kisitsit taanna 2001-imi aningaasartuutini kr. 2.6 mio.-nik manna tikillugu aaqii-vigineqarsimanngitsunik ilaqarpoq.

Ukiup ingerlanerani oqalunniarnermikkut ajornartorsiutilinnut perorsaasoqartitsinikkut sullitallu amerleriarnerisigut ingerlatat annertuseriaateqarsimapput.

Kommunit ataasiakkaat misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut soqutiginninnerat

Nunap immikkoortuani allaffiup ukiut kingullit marluk ingerlaneranni Nuup Kommunian misileraanermi peqataaneeq pillugu attaveqarfigisarsimavaa. Kommuni peqataanissamut akuersaartumik isumaqarluni qangali oqartarsimavoq, isumaginninnermilli ingerlatsiviup pilersaarutaasumik allannortiterneqarnissaa innarluutilinnut immikkoortortaqarfimmik nammeneq pisortallimmik pilersitsiviususaaq utaqqimaarumasimallugu. Tamanna 2002-p naanerani piviusunngortinneqarpoq. Taamaattumik nunap immikkoortuani allaffiup sinaakkutassat aningaasat

Nuup Kommuniata pisinnaasaasa amerlassusissaat siusinnerusukku naatsorsorsimagaluarpai.

Piumasaqaatit suut oqartussaasumik misileraalluni tunniussinermi peqataanissami piumasaqaatigineqarnissaasa allaaserineqarnerat

Ukiut kingulliit marluk ingerlaneranni misileraanermi sinaakkutit naatsorsorneqartarnerat - aamma 5%-inik atuinerusimanissamik piumasaqaatip sinaakkutassat isumaqatigiinniutigineqaaqinnissaannut "iseriarfittut" attatiinnarneqarnissaa - pillugit isummat kommunip nunallu immikkoortuani immikkoortortaqaqarfiup akornanni oqaloqatigiissutigineqartarsimapput.

4.3.5 Kommuni misileraaffiunngitsoq: Nanortallip Kommunia

Figur 5: Nanortallip Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Nanortallip Kommunia	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiunerat	23	25	23	24	26
Ikorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat
Aningaasartuutaanerusut			39.576		
Ingiaqateqartitsinermi aningaasartuutit	29.773		17.149	35.126	28.543
Atortut ikorsiissutit					3.240
Immikkut inummut tapit akissarsiat amerlanngitsut	56.240	87.868	68.065	73.295	82.450
Tapersorsortit inersimasumut aningaasaliissutit	2.263.480	2.248.956	2.262.378	1.527.579	2.088.931
Najugaqaqatigiiffiit 1 ULLUT		61.552		843.959	843.595
Katillugit	2.349.493	2.398.376	2.387.168	2.479.959	3.046.759

Ukiut naatsorsuusiorfiusut assigiinngissutaasa allaaserineqarnerat

Innarluutillit peqqussummut atasut amerleriarsimapput. Naatsorsuutit annertunerusunik allanngoraateqanngillat. Nunap immikkoortuani allaffiup kisitsisit tapersorsortitut ikior-teqartitsinermit tapiissutinut aamma sanilliussinavaa. 1998-imi inunnut 23-nut sap. akunneranut nal. akunneri 545-t tapiissutigineqarsimapput. 1999-imi qaffalaarlutik inunnut 25-nut nal. akunneri 556-it - 2000-mi inunnut 23-nut nal. akunneri 562-it - 2001-imi inunnut 22-nut nal. akunneri 570-it - 2002-mi nakkutigineqarluni najugaqarfik pilersinneqarpoq, tapiissutillu inunnut 23-nut nal. akunnerinut 670-inut qaffariarput.

Kommunit ataasiakkaat misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut soqutiginninnerat

Misileraalluni aaqqissuussineq aallartimmalli nunap immikkoortuani allaffiup akissutaa imaattoq Nanortallip Kommunianit tigusimavaa: "Misileraalluni aaqqissuussinermut ilanngunnissaq massakkuugallartoq kissaatigineqanngilaq".

Piumasaqaatit suut oqartussaasumik misileraalluni tunniussinermi peqataanissami piumasaqaatigineqarnissaasa allaaserineqarnerat

Iisimaneqanngillat.

4.3.6 Kommuni misileraaffiunngitsoq: Ittoqqortoormiit Kommunitat

Figur 6: Ittoqqortoormiit Kommunianni innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Ittoqqortoormiit Kommunitat	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiunerat	*	*	*	4	4
Ikiorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat
Akiliut				151.696	
Ingiaqateqartitsinermut aningaasartuut	21.248	6.657	10.336	73.123	67.261
Atortut ikiorsiissutit	33.166	40.000		18.590	26.205
Tapersorsorteqarneq inersimasunut aningaasaliissutit				34.034	
(Najugaqarfik initaarnermi tapiissutit)		25.274	89.703		
Angerl. paarsinermi aningaa. annaasat	64.869	68.503		49.858	63.720
Katillugit	119.283	140.434	100.039	327.301	157.186

Ukiut naatsorsuusiorfiusut assigiinnngissutaasa allaaserineqarnerat

Ukiut naatsorsuusiorfiusut inaarneqarsimasut marluk kingulliit akornanni procentinngorlugit allannguutit annertuut ikiorsiiniutip ataasiinnannguulluunniit missingersuutini taakkunatut annikitsigisuni akuersissutigineqarnerata sunniutaa takutippaat. Aningaasartuutit taakku inuup annertuumik innarluutillip børnehjemmimiinneranut aalajangersimasumik akiliutinut tunngasuupput.

Kommunit ataasiakkaat misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut soqutiginninnerat

Misileraalluni aaqqissuussinermut peqataanissamut soqutiginninneq kommunip takutissimangilaa.

Piumasaqaatit suut oqartussaasumik misileraalluni tunniussinermi peqataanissami piumasaqaatigineqarnissaasa allaaserineqarnerat

Qulaani taaneqartut takukkit.

4.3.7 Kommuni misileraaffiunngitsoq: Paamiut Kommunitat

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

1.1.03 aallarnerfigalugu oqartussaassutsinik misileraalluni tunniussinermi kommunitut misileraavittut inissisimalernissaq kommunimut isumaqatigiissutigineqarsimavoq. Qinnuteqaalli akuerineqarsimangilaq

Figur 6: Paamiut Kommuniiani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Paamiut Kommuniat	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiunerat	22	22	23	26	28
Ikiorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat
Aningaasartuutaanerusut			1.003		782
Oqilisaassineq				8.343	
Ingiaqateqartitsinermut aningaasartuutit	51.352	20.333	56.048	63.575	30.419
Atortut ikiorsiissutit	18.939	12.394	112.631	113.890	246.028
Taxamik angallassinert					1.125
Immikkut inummut tapiut	29.076	24.906	25.429	17.578	18.245
Tapersiissutit inersimasumut aningaasaliissutit	1.911.611	1.805.635	1.826.116	1.575.205	2.914.238
Najugaqarfik initaarnermi tapiissutit					41.095
Taarteqartitsineq PI-pikkorrisarneq	87.629	12.117	58.189		
Katillugit	2.098.607	1.875.385	2.079.416	1.778.591	3.251.932

Ukiut naatsorsuusiorfiusut assigiinnigissutaasa allaaserineqarnerat

Piffissap misissuiffiusup nalaani tapersersortitut ikiorteqartitsinermut tapiissutit pillugit paassissutissat nunap immikkoortuani allaffiup tunngavigai. Aningaasartuutit 2002-mi amerleriapi-loorsimapput. Ukiumi tassani nalinginnaasumut sanilliullugit marloriaatingajammik amerlatigisut tapersersortitut ikiorserneqarnissaannik akuersissuteqartoqarsimavoq (sap. akunneranut nal. akunneri 800-t) - inuit marluk tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsinerujussuat kisiat pissutigalugu.

Kommunit ataasiakkaat misiligummik aaqqissuussinermi peqataanissamut soqutiginninnerat

1. januar 2003 aallarnerfigalugu misiligummik aaqqissuussinermut peqataanissamut soqutiginninnini Paamiut Kommuniata siullermeertumik takutissimavaa. 2003-mi sinaakkutassatut aningaasat kr. 3.990.118-iunissaat kommunip nunallu immikkoortuani allaffiup isumaqatigiinniutigalugu isumaqatigiissutigisimavaat. Aningaasat taakku 2002-mi kr. 3.251.932-nik atuisimanermik, Naapittarfiup “Nuilaaq”-p atornerarneranut akiliuteqartalernissamik kiisalu tapersersortitut ikiorteqartitsinermik ataqatigiissaarisup akissarsiaanik aallaaveqarput.

Piumasaqaatit suut oqartussaasumik misiligummik tunniussinermi peqataanissamut piumasaqaatigineqarnissaasa allaaserineqarnerat

Isumaqatigiissutit assigiissaartunik oqaasertalersukkap kommuninut misiliiffittut ingerlasunut atuuttup assinga nunap immikkoortuani allaffiup suliarisimavaa - pisortaqarfiup misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut piumasaqaataasut pillugit allakkiaa innersuussutigalugu.

4.3.8 Kommunit Kujataani/Tunumi Immikkoortortaqarfimmit kifartuunneqartut pillugit inerniliineq

Nunap immikkoortuani kommuninit arfineq marluusunit pingasut misiligummik aaqqissuussi-

nermut 2002-mi peqataapput. Kisitsisinngorlugu imaappoq nunap immikkoortuani inunnit annertuumik innarluuteqartunit katillugit 291-iusunit 105-it kommunini misiligummik aaqqissuussiffiusuneersuusut.

Kommuni misiligummik aaqqissuussinermut peqataanera apeqqutaalluni innarluutilinnut suliassaqarfimmik atuinermi assigiileriartornermik erseqqilluinnartunik takussaasoqanngilaq.

Kommunini misiligummik aaqqissuussiffiusuni pingasuni tamani takussaavoq atuinerup annertusiartuaarnera. Missingersuutinut killiliussatut isumaqatigiissutaasumit annikinnerusumik kommunit arlaannaalluunniit atuisimangilaq. Akerlianik tamarmik atuinerusimapput. Atuinerujartorneq aningaasanik aqutsiniarnerminni kommunit ajornartorsiuteqarnerannik pissuteqarnersoq nalunapoq. Atuineruneq innarluutillit amerliartornerannik pissuteqartutut oqaatigineqarsinnaanngilaq. Atuinerunermut pissutaasinnaavoq peqqussutip killeqarneratigut inunnit annertuumik innarluuteqartunut tapersersortitut ikiortit atornejartussaagaluartut innuttaasunut allanut atornejartarnerat, tamannalu pisinnaasapoq nunap immikkoortuani allaffik tusarniarneqarsimangikkaangat. Nassuiaat alla unaasinnaavoq tapersersortitut ikiortit suliassaasa suli-sitsisunit pilersarusiornejartarnerannut atatillugu aningaasartuutissanut, imaappoq tapiissutinut assigiinngitsunut kommunit namminneerlutik akiliisannginnerannik atuineruneq peqquteqartoq. Innarluutilinnut aningaasartuutit kommunimit Namminersornerullutillu Oqartussanit nammaneqarnissaat tamanit paasineqarnej ajorpoq. Tapersersortitut ikiorteqartitsinermi aningaasartuutit agguaqatigiissillugit annertuumik assigiinngissuteqarpassipput.

Kommunit misiligummik aaqqissuussinermi peqataasut tamarmik aningaasanut killiliussat annertusineqarnissaat isumaqatigiinniutigippassuk tamanna suliassaqarfimmi aningaasartuuteqarneruneq pissutigalugu "ilassutitut aningaasaliissutinik" kommunit tamarmik isumaqatigininniarnannut atatillugu ajornartorsiuteqarnerannut attuumassuteqarsinnaavoq. Nunap immikkoortuani kommunit misiligummik aaqqissuussiffiusut isumaqatigiinniaqqinnermi killiliussa 5%-imik qaangerlugu sippuisimasut immikkut aningaasaliissutinik pissarsinneqartanngillat. Tassunga taarsiullugu killiliussap annertusineqarnissaanik piumasaqarnermikkut annaasatik kommunit qularnaarniartarpaat.

4.4 Avannaani Immikkoortortaqarfik

Nunap immikkoortuani kommunit quliupput taakkunannga kommunit arfineq marluk misiligummik aaqqissuussinermut peqataapput. 2001-imi innuttaasut 369-it innarluutillit pillugit malittarisassat malillugit ikiorserneqarsimapput. Taakku 2002-mi 444-nut amerleriarsimapput.

4.4.1 Kommuni misileraavisoq: Ilulissat Kommunit

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Ilulissat Kommunit Aasiaat Kommunit peqatigalugu 1. januar 2000-mi kommunitut siuller-

tut misileraaviulerpoq. Apersuinermi immersugassami “Misileraalluni aaqqissuussineq ulluinarni”-mik qulequtsiinnermut tunngaviusumi kommunip tikkuarlugu oqaatigaa oqartussaassut-sip qitiunngitsumut inissinneqarnera kommunimut kommunimilu innuttaasunut iluaqutaasoq, tikkuarluguttaarli oqaatigalugu aningaasaqarnikkut sinaakkusiussa eqqarsaatigalugu massak-kut nalornisoortoqangaatsiartoq.

Ilulissat Kommunianni innarluutillit 1999-imi 48-sut naatsorsorneqarsimapput, taakkunanga 34-it akuersissutillit, utertitsilluni akiliuteqarfiusartunik. Ilulissani innarluutillit amerlassusii-sa allanngoriartornerannut takussutissatut innarluutillit 77-it 1/7-2002-mi nalunaarsorneqarsi-mapput, 2003-milu januarip qiteqqunnerani kommunimi innarluutillit nalunaarsorneqarsima-sut 81-iullutik. Taamaallitutik innarluutillit peqqussutip ataani nalunaarsorneqarsimasut innar-luutillillu kommunip akiliutinik utertitsissutigisartagai amerlassutsimikkut nikingassuteqarput.

Figur 8: Ilulissat Kommunianni innarluutillit qassiussiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisi-taat pillugit takussutissiaq

Ilulissat Kommuniat	1998	1999	2000		2001		2002
Innarluutillit qassiussaat	35	34	*		77		81
Ikorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasalii	Akilikkat	Aningaasalii	Akilikkat	Aningaasalii
Aningaasartuutaanerusut	21.797	17.843		240		625	
Oqilisaassineq	30.497	10.640					
Akiliut	881.015	650.229		24.495		2.248.403	
Pikkorissarnerit	157.831	126.676		510.537		470.930	
Ingiaqateqartitsinermi aningaasartuutit	133.636	134.203		14.322		108.678	
Atortut ikorsiissutit	77.790	121.865				15.952	
Taxamik angallasserit				-10.240			
Immikkut inummut tapiutit	80.828	67.480		9.635		10.000	
Tapersortit	1.464.538	477.511					
Tapersortinut ataqatigiissaarisooq	40.339	16.474					
Najugaqatigiiffiit	2.067.807	2.663.109					
*		116.352		-20.798			
Misilig. aaq. miss. avataa. aningaa. katillugit			528.191		2.854.588		
Misiliummik aaq. killiliussat			4.000.000	4.000.000	5.957.000	5.957.000	6.057.000
Katillugit	4.956.078	4.402.382	4.528.191	4.528.191	8.811.588	8.811.588	6.057.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinnineq

1998-imi naatsorsuutini kisitsisit kr. 4.956.078-nut 1999-imilu kisitsisit kr. 4.402.382-nut naatsorsorneqarsimapput. Ilulissani misileraalluni aaqqissuussineq 2000-imi aallartippoq kr. 4. mio.-nik aningaasaliissutitaqarluni. Taamaalluni aningaasaliissutit 1999-imi naatsorsuutit kisitsisitaannit kingullernit ikinnerupput. Taakku 2001-imi kr. 5.957.000-nut qaffanneqarput, aningaasaliissutit isumaqatigiinniutigeqqinneqarnerat tunngavigalugu. Kommunimut isumaqa-tigiinniuteqaqqinnermit erserpoq kommunip kr. 6.834.000-t siullermik qinnuteqaatigisimagai,

Avannaanili Immikkoortortaqarfimmut isumaqatigiinniuteqaqqinnerup kingorna misileraaneri sinaakktassatut aningaasaliissutit kr. 5.957.000-nik annertussuseqarnissaat isumaqatigiisutigineqarpoq. Isumaqatigiinniuteqaqqinnermut atatillugu Ilulissat Kommuniata tikkuarlugu oqaatigaa “2001-imi missingersuutivut ukioq manna aningaasanut atugassatsinnut sanilliullutik kr. 1.957.000-nik amerleriarsimapput, tassalu aalajangersimasunik akiliutit, utoqqaat iluanni/paaqqutarinniffimmi najugallit pingasunik ilasimapput katillugit kr. 940.000-nik; najugaqatigiiffimmik nutaamik pilersitsineq kr. 163.000-t + pilersitsinermut aningaasartuutit, naapittarfimmik pilersitsineq kr. 231.000-t kiisalu sullitanik nutaanik tapersersortitut ikiortinut nal. akunerinik, iluaqusersuutinik, inummut immikkut tapinik il.il. pisariaqartitsisunik takkuttoqarsimalluni.”

2002-mi aningaasaliissutit 2003-mi Inatsisartut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuut malillugu kr. 6.057.000-iupput.

Taamaalilluni Ilulissat Kommuniat 2000-imit siumut aningaasanik amerliartuinnartunik suliassaqarfimmi tassani atuisarsimasutut isikkoqarpoq. Nunap immikkoortuani allaffiup Ilulissat missingersuutaat oqaatigisimanngilai. Taamaattumik missingersuutit aningaasartaasa amerliartuinnarnerannut nassuiaat taamaallaat 2000/2001-imi isumaqatigiinniaqqinnerit pillugit atortussanit pigineqartunit takuneqarsinnaavoq. 2002-mi sinaakktassatut aningaasaliissutit isumaqatigiinniutigineqarnerinut atatillugu misileraanermi sinaakktassatut aningaasaliissutit allannguutissaattut kissaatigisaminut tunngavilersuut Ilulissat Kommuniata nunap immikkoortuani allaffimmut nassiuppaa. Qinnuteqaammi tassani Ilulissat Kommuniata tikkuarlugu oqaatigaa sullitat nutaat aqqitigut taasat arfinillit takkuttussaasut/takkussimasut, taakkulu tapersersortitut ikiortaannut aningaasartuutit sapaatit akunnerannut nal. akunnerinut 95-inut naatsorsuunneqartut. Taamatuttaaq inummut immikkut tapit - sulinermut akissarsiat nal. akunnerinik 220-nik amerleriaateqarsimapput. Amerleriaat taanna sullitanik nutaanik takkuttoqarsimaneranik tunngavilersorneqarsimavoq - sullitat nutaat katillugit 11-it, tapersersortitut ikiorteqartineqarnerminni nal. akunnerinik tunineqartartut. Aammattaaq Ilulissat Kommuniata piffissami tassani tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik atorineqartunik ataqatigiissaarisoq nutaaq atorfinitsissimavaa, tassanilu aningaasarsianut aningaasartuutit 50 %-ii misileraalluni aningaasaliissutinit akilerneqartussatut ilanngullugit naatsorsuunneqarsimallutik. Kiisalu kommunimi najugaqarfinnut ataasiakkaanut tapersersorteqartitsinermi nal. akunnerisa amerlassusiat annertungaatsiartumik allaannguuteqartillugu ilanngullugu naatsorsuunneqarsimavoq. Taamaalillutik najugaqarfinnut tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunneri sap. akunneranut nal. akunnerini 252-inik amerleriarsimapput, tamannalu pingaartumik najugaqatigiiffiup ataatsip ulloq unnuarlul sulisoqarnissamik pisariaqartitsineq pissutigalugu ataasiakkaanut najugaqarfingortillugu allanngortinneqarsimaneranik tunngavilersorneqarpoq.

Sullitat nutaat 2001-imit 2002-mut amerleriaatit takkuttut Ilulissat Kommuniata inuusunne-

rusutut paaqutarineqarnissamillu pisariaqartitsisorujussuartut allaaserai. Atortussanillumi nunap immikkoortuani allaffiup tigusimasaanit takuneqarsinnaavoq inuit inuusunnerusut qaratsamikkut ajoqusersimasut pingaarnertut pineqartut.

Nunap immikkortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaanerup ukiunut agguataarlugu allaaserineqarnera

Innarluutillit nutaat peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartut ilaannaralaarsui Ilulissat Kommuniata nunap immikkoortuani allaffimmut tusarniaatigisarpai, taamaattumillu Ilulissat Kommunianni innarluutilinnut tunngasut iluanni pissutsit allanngoriartornerannut ilisimasani nutartissanagit. Taamaalilluni sullitat ataasiakkaat tamaasa erseqqissumik ilisimasaqarfigineqassappata piumasqaataasussaavoq innarluutillit peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartut nutaat tamaasa kommunip nalunaarutigisassagai, tamatuminngalu nakkutilliineq aningaasanik amerlanerusunik pisariaqartitsiviusussaavoq.

Naatsorsuutinik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

Avannaani Immikkoortortaqrifiup ukiut ingerlanerini isumaqatigiinniuteqaqqinnernut atatillugu Ilulissat Kommunianni innarluutilinnut tunngasuni allanngoriartorneq oqaluuserimavaa. Qulaani oqaatigineqartut pissutsit allanngoriartorerisa innarluutillit amerliartornerat kiisalu sullitanut ataasiakkaanut neqeroorutit ullutsinnut naleqqunnerusut neqeroorutigineqaleriartornerat takutippaat.

4.4.2 Kommuni misileraaffiusoq: Aasiaat Kommuniat

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Aasiaat Kommuniat Ilulissat Kommuniat peqatigalugu oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi ukioq 2000 aallarnerfigalugu peqataasimavoq. Aasiaat Kommuniata Aasiaat Modellin ineriartortissimavaa, taannalu aningaasaqarnermik aqutsinermi sakkutut kommuninut misileraaviusunut tamanut neqeroorutigineqarsimalluni. Kommunip naliliilluni eqikkaanermi ni oqaatigaa oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinerup qinikkat innarluutilinnut eqqumaffiginninnerulernerat nassatarisimagaa, kommunillu tamanna tunngavigalugu innarluutillit pillugit naalakkersuinikkut ingerlatseriaaseq suliaralugu aallartissimagaa.

Aasiaat Kommunianni innarluutillit peqqussut tunngavigalugu nalunaarsorneqarsimasut amerlassusiat aamma innarluutillit kommunit aningaasartuutiminik utertitsissutigisartagaasa amerlassusiat assigiinngissuteqartorujussuavoq. Tamatumunnga atatillugu Aasiaat Kommunianni kisitsisit nunap immikkoortuani allaffiup ukiuni 1999-ip tungaanut tamatumalu kingorna naatsorsorsimasaasa imminnut imaaliallaanaq sanilliunnissaat ajornakusoortuusussaavoq. Ukiuni oqartussaassutsimik tunniussinissap tungaanut innarluutillit amerlassusiat innarluutillit aningaasartuutinik utertitsissutigineqartartorpiat tunngavigalugit naatsorsorneqarsimavoq, ukiu-

nilu oqartussaassutsimik tunniussinerup kingorna kisitsisit innarluutillit kommunip paasisstississutai tunngavigalugit peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartut amerlassusiat tunngavigalugu naatsorsorneqarsimallutik.

Innarluutillit amerlassusiisa allanngoriartornerat ilaatigut pissuteqarpoq sullitat “avataaneersut” Avannaani Immikkoortortaqarfiup ataani kommuninit allaneersut Aasiannit tiguneqartarnerannik, ilaatigut Ilinniarnertuunngorniarfiup Aasianniinera pissutigalugu. Aamma innarluutillit illoqarfimmut noorartutut isikkoqarput, tamanna ilaasa innarluutillit Aasianni atugarisaartitaanerannik/pitsaanerusunik atugaqartitaanerannik tunngavilersorpaat, kiisalu oqaluttuarisaanermi massakut Kangaatsiap Kommuniata Aasiannut atasimagaluarneranik.

Figur 9: Aasiaat Kommunianni innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Aasiaat Kommuniat	1998	1999	2000		2001		2002	
Innarluutillit qassiussusiat	45	43	58		66		72	
Ikorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasal	Akilikkat	Aningaasal	Akilikkat	Aningaasal	Akilikkat
Aningaasartuutaaneruset	582.058	34.488		52.029		35.796		
Akiliut	891.576	889.140						444.570
Pikkorissarnerit	114.876			6.989				
Ingiaqateqartitsinermi aningaasartuutit	15.685	23.918		23.674		59.256		
Atortut ikorsiissutit	17.450	114.481		7.431		931		
Immikkut inummut tapiut	188.212	195.647		5.580		7.790		
Tapersortit	1.062.750	1.380.631		181.925		546.754		
Najugaqatigiiffiit	1.053.936	1.012.014		213.028				
*				-145.246				
Misili. aaqq. miss. killi. Avataani			345.410		650.527		444.570	
Misiligummik aaqq. Killiliussaq			4.000.000	4.000.000	4.679.000	4.679.000	5.580.000	5.580.000
Katillugit	3.926.543	3.650.319	4.345.410	4.345.410	5.329.527	5.329.527	6.024.570	6.024.570

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinnineq

1998-imi aamma 1999-imi naatsorsuutit agguaqatigiissillugu kr. 3.788.431-inik aningaasartaqarput. Takussutissat malillugit 1997-imi naatsorsuutit kr. 3.359.838-nik aningaasartaqarsimapput. Nunap immikkoortuani allaffimmit takuneqarsinnaangilaq misileraanerup 2000-imi aallartinnerani Aasiaat Kommuniat misileraanermut aningaasaliissutinik qanoq amerlatigisunik tigusaqarsimanersoq. Takuneqarsinnaavoq innarluutilinnut tunngasuni kr. 3.092.613-t atorineqarsimasut, 1/7-96-imit 31/12-1996-imut nakkutigineqarluni najugaqarfimmik ingerlat-sineq ilanngullugu. 1997-imi kr. 4.012.848-t aningaasaliissutigineqarsimapput, taakkunan-galu inaarutaasumik kr. 3.359.838-t akilerneqarsimallutik, tassalu imaappoq 1997-imi kom-munimut tapiissutigineqarsimasunut sanilliussigaanni kr. 653.000-nik atuinikinnerusoqarsima-soq. 1998-imi kommunimut katillugit kr. 4.152.693-t akilerneqarsimapput.

1997-imit 1999-imut aningaasaliissutit agguaqatigiissillugit ukiumut kr. 3.909.691-iupput. Piffissami tassani utertillugit akilerneqartarsimasut agguaqatigiissillugit ukiumut kr. 3.535.040-iusimapput. Oqartussaassutsimik tigusinerup atatillugu nunap immikkoortuani

allaffiup kaammattuutigaa sinaakkutassatut aningaasaliissutit tamarmiusut ukiumut kr. 4 mio.-iussasut, tassami tamanna aningaasaliissutit oqartussaassutsip nunap immikkoortuani allaffimmit tigummiinnarneqartussaasuuppat aningaasaliissutaasussat amerlassusiannut naapertuut-tuusussaammat. Taamaattumik katillugit aningaasaliissutit kr. 4 mio.-t ukiumi 2000-imi im-mikkoortinneqarput. 2001-imut killiliussat kr. 4.679.000-inik aningaasartalerneqarput.

Killiliussat saniatigut 2000-imi kr. 345.410-it aningaasaliissutigineqarput taamatullu 2001-imi kr. 650.527-it aningaasaliissutigineqarlutik. Kommuniti innarluutilinnut sullinneqartartunut isumaqatigiinniarnep nalaani ilisimaneqartunut sanilliullugu sullinneqartartut nutaanik ilaqa-lernerannik qinnuteqaatit tunngaveqartut. Taamaalluni ukiuni 2000-imi aamma 2001-imi nutaamik aningaasartuutissanut naatsorsuutigingisanullu aningaasaliissuteqarsinnaatitaaler-simasoq nunap immikkoortua aningaasaliissuteqarsimavoq. 2001-mi aningaasat atukkat Nu-natsinni najugaqarfissatut piukkunnartumik inissaqannginnera pissutigalugu sullitamik Aasiaat Kommuniannut inissiinermut tunngassuteqarput.

Nunap immikkoortuanit nuussinerup aningaasaliissuteqarnerullu akuleriissinnerat taama ittoq tassaavoq ukiumi siullerni nuussineq ilaannakuusimasoq ima paasillugu killiliussat isumaqati-giissutaasut iluanni kommunit ataasiakkaat inissarsissussinissaannut aningaasatigut tunngavis-saqartitsingaartoqarsimanngitsoq.

2002-mi naatsorsuutit eqqarsaatigalugit Aasiaat Kommuniata erseqqissarlugu oqaatigaa ani-ngaasanut oqartussaassutsimik tunniussisimanerup nalaani immikkoortinneqarsimasunut sanil-liussigaanni atuinikinnerusimaneq sullitap ataatsip illoqarfimmut allamut nuussimaneramik pissuteqartoq. Nuunnermut tassunga atatillugu kommunimut najugarisarilikkamut nutaamut kr. 500.000 -t nalimmassaatitut akilerneqarsimapput. Taamaattorli naatsorsuutinit nunap im-mikkoortuani allaffimmit tiguneqarsimasunit takuneqarsinnaanngilaq 2002-mi kommunip naatsorsuutaanik misissuineq sooq aallartinneqarnialernersoq.

Nunap immikkortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaanerup ukiunut aguataarlugu allaaserineqarnera

Kommunip nunap immikkoortuani allaffik atorpaa, oqarnerallu malillugu eqikkaalluni nalilii-nermut atatillugu qinnuteqaatit Avannaani Immikkoortortaqaarfimmut ilisimatitsissutitut nas-siuttarlugit. Taamaattorli Avannaani Immikkoortortaqaarfiup arlaleriarluni paasisarsimavaa innarluutillit pillugit peqqussummut ilaalersitsinissamik qinnuteqaatit nutaat kommunip sulia-rigaangagit nunap immikkoortuani allaffimmut tusarniaasoqartarsimanngitsoq.

Naatsorsuutininik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

2000-imit 2002-mut aningaasartuutit amerliartorsimapput. 2001-imi isumaqatigiinniuteqaq-qinnermi misileraanermut aningaasaliissutit kr. 680.000-nik amerlineqarnerat annertuumik innarluutillit qulit nutaat takkussimanerannik tungavilersorneqarpoq. Isumaqatigiinniuteqaq-

qinnermut atatillugu 2001-imi aningaasaliissutit kr. 5.349.000-iunissaat kommunip qinnutigai, aningaasaliissutigineqartorpiaalli kr. 4.580.000-iullutik, tassami nakkutigineqarluni sulliviup pilersinneqarnerata kinguartinneqarnissaa nuunneqarnissaa isumaqatigiissutigineqarmata. Tamanna tunngavigalugu misileraanermut aningaasaliissutit nakkutigineqarluni sullivik ilanngaatilugulu inassuteqaatigineqarsimasut kommunip pissarsiarai.

Kommuni eqikkaalluni naliliinermi allappoq qinnuteqaatit immaqalumi aamma aningaasaliissutit assilineri nunap immikkoortuani allaffimmut ilisimatitsissutit nassiuttarlugit. Isumaqatigiinniuteqaqqinnermi malunnarpoq kommunip innaarlutilinnut aningaasaliissutinik atui-nera nunap immikkoortuani allaffiup akuerineqarsinnaasutut isigigaa.

4.4.3 Kommuni misileraavisoq: Ummannap Kommunia

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Ummannap Kommunia 2001-imi kommunitut misileraavinngorpoq. Nunap immikkortuani allaffiup sulineri atatillugu angalanermi oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussineq oqaloqatiginnissutigisarsimavaa, suliallu innarluutilinnut tunngasut tamaasa misissorsimallugit. Kommunip eqikkaalluni naliliinermut atatillugu oqaatigaa innarluutillit akuersissutitalit 30-iusut, arfineq pingasullu nalunaarsorneqarsimanngitsut/aningaasaliissutitaqanngitsut.

Figur 10: Ummannap Kommuniani innarluutillit qassiussusii kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Ummannap Kommuniat	1998	1999	2000	2001		2002
Innarluutillit qassiussusaat	30	31	28	34		38
Ikiorssiisutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasaliis	Akilikkat	Aningaasalii
Aningaasartuutaanerusut	191.731	31.387	52.659			
Oqilisaassineq	12.276	37.852	44.645			
Akiliut	1.165.083	633.150	913.608			
Pikkorissarnerit	42.760	10.190	3.165		35.739	
Ingiaqateqartitsinermut aningaasart.	25.413	12.558	100.087		28.657	
Atortut ikiorssiisutit	124.676	31.064	177.361			
Taxamik angallassinert			4.559			
Immikkut inummut tapit	102.103	68.535	119.640			
Tapersersortit	769.460	1.050.202	1.206.545			
Tapersersortinut ataqatigiissaarisooq						
(qassit) najugaqatigiiffiit	227.254	863.164	1.449.694			
*		65.793				
Misili. aaqq. killi. avataa. aningaa.				64.396		
Misiligummik aaqq. killiliussat				4.700.000	4.700.000	4.950.000
Katillugit	2.660.756	2.803.895	4.071.963	4.764.396	4.764.396	4.950.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinnineq

Nunap immikkoortuani allaffimmut agguaqatigiissitsinermi utertillugit 97-imit 99-imut akilernerqartartut Ummannap Kommuniata aamma Avannaani Immikkoortortaqarfiup isumaqati-

giissutaata nassiunneqarnerani allakkani kr. 2.773.581-nut naatsorsorneqarput. Aammattaaq isumaqatigiissutip isumaqatigiissutigineqarneranut allakkani nassitsissutini nunap immikkoortuani allaffik allappoq: “Innarluutilinnut massakkut aningaasartuutit agguaqatigiissitsinermi aningaasat iluanniitinneqarsinnaannginnerannik Uummannap Kommuniata oqarnera nunap immikkoortuani allaffiup isumaqatigaa, taamaattumillu inassuteqaatigalugu misileraanermut aningaasaliissutit kommunimit qinnutigineqartutut kr. 4.7 mio. -iussasut. Agguaqatigiissitsinermi aningaasanut nikingassut innarluutilinnik amerlasuunik takkussortoqarneranik tunn-gavilersorneqarpoq - taakkunannga arlallit tassaallutik meeqqat annertuumik innarluutilit. Aammattaaq inunnut pingasunut najugaqarfik 2000-imi pilersinneqarpoq. 2000-imi aningaasaliissutit tamarmiusut kr. 4.398.280-iusut aningaasanut qinnutigineqartunut² aallaaviupput. Aningaasat kr. 4.700.000-t nikerartinneqarnerat Naalakkersuisunit akuerineqarpoq.

Paasissutissat 2002-mi naatsorsuutitut tunngasut Uummannap Kommuniata nassiussimavai, taakkunanngalu takuneqarsinnaavoq kommuni suliassaqarfimmi tassani kr. 548.000-nik atui-nerusimasoq. Atuinerunerup taassuma matusissutissaanik qinnuteqaat nunap immikkoortuani allaffimmit tiguneqarpoq, taamaattumillu kommunimut sukumiinerusumik oqaloqatiginnissu-tigineqarsimanani. Paasissutissanit tiguneqartunit takuneqarsinnaavoq kommunip missinger-suutaanik sippuinermut tassunga tapersersortitut ikiortitut aningaasartuutit pissutaanerpaasi-masut. Aammattaaq paasissutissanit taakkunannga takuneqarsinnaavoq qaangiuttoornernut akiliutitut il.il aningaasartuutit innarluutilinnut kontokkut akilerneqartarsimasut. Suliassaqar-fimmi tassani qaangiuttoornernut akiliutit katillugit kr. 250.000-it akilersinneqarsimapput. Tamanna kommunimut kingusinnerusukku oqaloqatiginnissutigineqarniarpoq, paasissutissal-lu nunap immikkoortuani allaffiup tigusimasai tunngavigalugit innarluutilinnut tunngasuni aningaasartuutit aqunneqarnerat Uummannap Kommuniani ajornartorsiutaasutut isikkoqarpoq.

Taamatuttaaq kontolersuinernit kommunimit tiguneqarsimasunit najugaqatigiiffinnut ani-ngaasartuutaasimasut innarluutilinnullu “angerlarsimaffimmi najugaqartunut” aningaasartuutit immikkoortinneq ajornarlutik.

Killiliussat saniatigut 2001-imi kr. 64.396-it aningaasaliissutigineqarput. Kommunimi innar-luutilinnut sullinneqartartunut isumaqatigiinniernerup nalaani ilisimaneqartunut sanilliullugu sullinneqartartut nutaanik ilaqalernerannik qinnuteqaatit tunngaveqartut. Taamaalilluni 2001-imi nutaamik aningaasartuutissanut naatsorsuutiginniganullu aningaasaliissuteqarsinnaatitaa-lersimasoq nunap immikkoortua aningaasaliissuteqarsimavoq.

---

² 1998-imi, 1999-imi 2000-imilu naatsorsuutit agguaqatigiissitsinermi kr. 3.178.871,30-iupput, “Kalaallit Nunaanni innarluutilinnik isumaginninnermi 1998-2002-mi aningaasartuutit allanngoriartornerat”, eqikkaalluni naliliinermit tassunga atatillugu kisitsisit pissarsiarineqarsimasut tunngavigalugit.

Nunap immikkoortuanit nuussinerup aningaasaliissuteqarnerullu akuleriissinnerat taama ittoq tassaavoq ukiuni siullerni nuussineq ilaannakuusimasoq ima paasillugu killiliussat isumaqati-giissutaasut iluanni kommunit ataasiakkaat inissarsissussinissaannut aningaasatigut tunngavis-saqartitsingaartoqarsimanngitsoq.

Nunap immikkoortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaasernerup ukiunut agguataarlugu allaaserineqarnera

Sullitap nutaap peqqussummi pineqartunut ilanngutsinneqannginnerani nunap immikkoortuani allaffimmut tusarniaasoqarnissaa Uummannap Kommuniata tamatigut qulakkeertanngilaa. Taamaalilluni nunap immikkortuani allaffiup arlaleriarluni paasisimavaa inuit peqqussummi pineqartunut kommunimi ilaatinneqartut, naak nunap immikkoortuani allaffik tamanna pillugu tusarniaavigineqarsimanngikkaluartoq.

Naatsorsuutininik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

Kommunimi suliasaqarfimmi tassani aningaasartuutit oqartussaassutsimik misileraalluni tun-niussinerup kingorna qaffariapiloorsimapput.

Aamma Uummannap Kommuniani tapersersortitut ikiorteqartitsinermut aningaasartuutit aquk-kuminaatsinneqartorujussuurtut isikkoqarput. Pisut ilaanni kommunimi suliniutigineqartoq naliliivigineqartarsimanngitsutut isikkoqarpoq, taamatuttaarlu suliasaqarfimmi tassani ani-ngaasartuutininik aqutsiniarneq nunap immikkoortuani allaffiup kommunimi ajornartorsiutaasu-tut isigalugu.

4.4.4 Kommunimi misileraavisoq: Qeqertarsuup Kommunია

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserine-qarnera

Kommuni misileraanermi januar 2001 aallarnerfigalugu peqataalerpoq.

Figur 11: Qeqertarsuup Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu pillugit takussutissiaq

Qeqertarsuup Kommunua	1998	1999	2000	2001		2002	
Innarluutillit qassiussusiat	10	13	13	18		24	
Ikiorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasalii	Akilikkat	Aningaasal	Akilikkat
Aningaasartuutaanerusut	164.106	26.701	14.882				
Oqilisaassineq	2.634	7.668	7.929				
Akiliut		56.700	31.871				
Pikkorissaanerit	36.871	2.000	4.326				
Ingiaqateqartitsinermit aningaasart.		25.225	25.848				
Atortut ikiorsiissutit	20.460	33.102	26.307		593		
Taxamik angallasserit			1.871				
Immiklut inummut tapit	34.652	47.199	27.450				
Tapersersortit	418.946	506.529	356.762		36.673		
Tapersersortinut ataqatigiissaarisooq	15.940	25.562	42.651				
Najugaqaqatigiiffiit	945.399	823.408	796.544				
*	-32.448	1.517	13.551				
Misili. aaq. killil. avata. aningaasalii				37.266		744.000	744.000
Misiligummik aaq. killiliussat				1.921.000	1.921.000	1.921.000	1.921.000
Katillugit	1.606.560	1.555.611	1.349.992	1.958.266	1.958.266	2.665.000	2.665.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinnineq

Ukiuni naatsorsuusiorfiusuni 1998-imit 2000-imut agguaqatigiissitsinermi naatsorsuutit ukiunut kr. 1.504.054-iupput. Qeqertarsuup Kommuniani aningaasaliissutinut sinaakkutassat 2001-imi kr. 1.921.000-iupput. Aningaasaliissutinut sinaakkutassat 2002-mi kr. 2.665.000-iupput. Sinaakkutassanik qaffaaneeq taanna 2002-mi nikerartitsinermi ilaanngilaq, taamaattumillu aatsaat kingusinnerusukkut akuersissutigineqarsimalluni. Kommuni 2002-mi atuinerusimannngilaq.

Killiliussat saniatigut 2001-imi kr. 37.266-it aningaasaliissutigineqarput. Kommunimi innarluutilinnut sullinneqartartunut isumaqatigiinniernerup nalaani ilisimaneqartunut sanilliullugu sullinneqartartut nutaanik ilaqalernerannik qinnuteqaatit tunngaveqartut. Taamaallilluni 2001-imi nutaamik aningaasartuutissanut naatsorsuutiginnngisanullu aningaasaliissuteqarsinnaatitaa-lersimasooq nunap immikkoortua aningaasaliissuteqarsimavoq.

Nunap immikkoortuanit nuussinerup aningaasaliissuteqarnerullu akuleriissinnerat taama ittoq tassaavoq ukiuni siullerni nuussineq ilaannakuusimasooq ima paasillugu killiliussat isumaqatigiissutaasut iluanni kommunit ataasiakkaat inissarsissussinissaannut aningaasatigut tunngavis-saqartitsingaartoqarsimannngitsoq.

Nunap immikkoortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaanerp ukiunut agguataarlugu allaaserineqarnera

Qeqertarsuup Kommuniata peqqussummi pineqartunut nutaamik ilanngussinerit tamarluinnaa-

sa nunap immikkoortuani allaffik paasiniaavigisarpaa. Kommuni nunap immikkoortuani allaffimmut tusarniaajuartuuvooq, allaallu assersuutissaqarpoq nunap immikkoortuani allaffiup oqaaseqaataani/tusarniaanermut akissutaani aalajangiinermik kommunip “naammagittaalliuutiginnissimaneranik”.

Naatsorsuutininik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

Missingersuutit nunap immikkoortuani allaffiup paasissutissaataanut ilaangillat. Aningaasat kommunimut tunniunneqartut innarluutilinnullu tunngasuni atuinerpiaap akornanni ataatsimut pitsaasumik naapertuunneqarnissaa kommunip qulakkeertarpaa.

Inatsisitigut tunngavissaqarnani aningaasartuuteqartoqarsimaneranut assersuutininik nunap immikkoortuani allaffik takusaqarsimangilaq, kiisalu allaaserinninnerit iliuusissanullu pilersarusiat kommunimi innarluutillit ataasiakkaat sammivilimmik suliniuteqarfigineqarnissaannik qulakkeerisut suliarineqarnissaat kommunip nalinginnaasumik isumagiartarlugu.

Sulinermit atatillugu nunap immikkoortuani allaffiup angalasarnerini kommunimi amigartumik suliniuteqartoqarneranut paasissutissanik takussutissanilluunniit nassaartoqartarsimangilaq, naak kommunip ingerlatsivia sulisussaaleqigaluaqisoq, pingaartumillu tapersersortitut ikiorteqartitsinermut tunngasuni sulisunik naammattumik ilinniagaqarsimasunik atorfinitsitsinierneq ajornartorsiutaavoq.

4.4.5 Kommuni misileraaviusoq: Qasigiannugit Kommuniat

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusut

Qasigiannugit Kommuniat januar 2001-imi kommunitut misileraavinngorpoq.

Figur 12: Qasigiannugit Kommunianni innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Qasigiannugit Kommuniat	1998	1999	2000	2001		2002
Innarluutillit qassiunerat	26	26	22	23		25
Ikorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasalii	Akilikkat	Aningaasalii
Aningaasartuutaanerusut	200.992	86.772	132.060			
Oqilisaassineq	3.422	19.218				
Akiliut	335.369	265.930				
Pikkorissaanerit	88.039	37.704	49.343			
Ingiaqateqartitsinermi aningaasartuutit	112.626	126.994	58.068		863	
Atortut ikorsiissutit	172.202	86.108	116.953		124.572	
Taxamik angallasserit			1.843			
Immikkut inummut tapiutit	46.942	104.445	52.813			
Tapersersortit	1.300.465	1.325.750	1.074.565		18.096	
Tapersersortinut ataqatigiissaarisooq	13.944	87.608	96.191			
Najugaqaqatigiiffiit	2.142.881	2.243.951	2.563.898		1.760	
Misi. aaq. killili. avataa. aningaasal				145.291		
Misiligummik aaq. killiliussat				4.256.000	4.256.000	4.582.000
Katillugit	4.416.882	4.384.480	4.145.734	4.401.291	4.401.291	4.582.000

Missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaasa nikingassutaannik allaaserinnineq

Qasigiannuguit Kommuniat 2001-imi misileraanermut kr. 4.256.000-nik sinaakktassatut aningaasaliiffigineqarpoq. Aningaasat taakku ukiuni kingullerni pingasuni nunap immikkoortuani allaffiup utertillugit akilersimasai aallaavigalugit naatsorsorneqarsimapput, tassami kommunip nunallu immikkoortuani allaffiup isumaqatigiissutigimmassuk Qasigiannuguit Kommunianni aningaasartuutit qaffasissusiat aalaakkaasorujussuusoq. Misileraanermut sinaakktassiissutigineqartut kr. 5.156.213-t isumaqatigiinniutigeqqinneqarnissaat Qasigiannuguit Kommuniata 2002-mi qinnuteqaatigaa. Kommunip inuit aqqisigut taasat sisamat ilanngunneqarnerat ilaatiqut tunngavilersuutigaa. Kommunimik oqaloqatiginninnerup kingorna misileraanermut sinaakktassatut aningaasaliissutit kr. 4.582.000-nik qaffanneqarnissaat nunap immikkoortuani allaffiup inassuteqaatigaa. 2002-mi Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuummi missingersuutit kr. 4.256.000-nut naatsorsorneqarsimapput. Tamatuma kingorna kr. 326.000-t nikerartinneqarput, taamaaliornikkut missingersuutit kr. 4.582.000-nngortinneqarlutik. 2002-mi inaarutaa-sumik naatsorsuutit Qasigiannuguit Kommuniata nalunaarusiornermi allaaserinninnerup nalaani suli nassiussimannilai, 2003-mulli qinnuteqaatimini suliassa qarfimmu tassunga aningaasat amerlineqarnissaat kissaatigisimanagu. Killiliussat avataatigut 2001-imi kr. 145.291-it aningaasaliissutigineqarsimapput. Aningaasaliissutit taakku sullitamut nukerukkiartornermik nappaatilimmut atortutigit ikiorsiissutinut annerusumik tunngassuteqarput.

Qasigiannuguit Kommunianni innarluutillit amerlassusiat aalaakkaasuvoq, suliassa qarfimmilu aningaasartuutit kommunip naammaginartumik aqutaralugit, taamatuttaarlu nunap immikkoortuani allaffiup paasinninnera malillugu innarluutilinnut tunngasuni sulineq sammivilimmik pitsaasumillu ingerlanneqarluni.

Nunap immikkoortuani allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaanerup ukiunut agguataarlugu allaaserineqarnera

Sullitat nutaat peqqussummi pineqartunut ilanngunniarneqaleraangata kommuni tusarniaagajunnerpaasimavoq, taamatuttaarlu pingaartumik nunap immikkoortuani allaffiup fysioterapeutia kommunip siunnersortitut/isumasioqatitut atortarsimallugu, pingaartumik iluaqusersuutinut aamma inissianik aqqissussinernut tunngasuni.

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinerup imarisaanut tunnganerusut qulaajarneqarneranni atugassatut immersugassaq kommunip akisimannigilaa. Taamatut akissuteqannginneranut kommunip nunap immikkoortuani allaffimmut tunngavilersuutit kommunimi isumagininnermik ingerlatsiviup pisortaqannginnera siusinnerusukku oqaatigisimavaa. Tamatuma kingorna isumaginninnermik ingerlatsivimmi pisortamik atorfinitsitsisoqarpoq, tamatumalu kingorna nunap immikkoortuani allaffik kommunimilu sulisut oqaasinnartigit eqikkaallutik naliliisimapput. Kommunip ingerlatsiviata oqaatigaa misileraanermi peqataaneq nuannaarutigineqartoq, ingerlatsiviullu tungaanit isumaqartoqartoq saaffiginnissuteqarnermit aalajangiiso-

qarnissaata tungaanut suliamik suliarinnineq sivikinnerulersimasoq, taamatuttaarlu najukkami tassani innarlutilinnut tunngasut tullerriaarinermi salliutinneqarnissaannut annertunerusumik periarfissaqalersimalluni.

Naatsorsuutininik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

1998-imit 2000-imit naatsorsuutit aalaakkaasuusimapput. 2002-mi sinaakktassatut aningaasaliissutit qaffanneqarnissaat qinnutigineqarpoq. Kommunimi ineriartortitsineq ataatsimut isigalugu aalaakkaasuvoq, suliat ataasiakkaat najukkami pitsaasumik naliliivigineqartarlutik, taamatuttaarlu suliaasaqarfimmi aningaasaqarneq isumatusaartumik aquanneqarluni.

4.4.6 Kommuni misileraaviusoq: Maniitsup Kommunua

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusup allaaserineqarnera

Maniitsup Kommunua januar 2002-mi kommunitut misileraavinngorpoq.

Figur 13: Maniitsup Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Maniitsup Kommunua	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiussusaat	*	*	*	68	115
Ikorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasalii.
Aningaasartuutaanerusut	111.023		17.324	100.902	
Oqilisaassineq				78.439	
Akiliut	909.701	422.769	1.169.737	1.038.044	
Pikkorissaanerit	218.275	150	106.119	11.865	
Ingiaqateqartitsinermi aningaasartuutit	89.506	61.817	57.411	147.947	
Atortut ikorsiissutit	124.161	187.202	581.367	245.070	
Taxamik angallasserit				14.052	
Immikkut inummut tapiutit	731.054		1.685.324	55.090	
Tapersersortit	2.263.910		3.674.522	2.461.281	
Tapersersortinut ataqatigiissaarisooq				18.449	
Najugaqatigiiffiit	2.620.677	1.914.212	4.040.438	5.822.170	
	5310	607.870		437.000	
Misiligummut killiussaq					10.655.000
Katillugit	7.676.177	2.586.150	11.332.242	10.430.309	10.655.000

Maniitsup Kommuniani innarluutillit amerlassusiisa ukiuni allanngorarnerat 2000 tikillugu paasissutissiissutigineqarsimangilaq. Kommunilli naatsorsuutaani kisitsisit allanngorartorujussuusut takuneqarsinnaavoq. Ukiuni naatsorsuusiorfiusumi 1999-imi assersuutigalugu tapersersortitut ikiortinut aamma tapersersortitut ikiorteqartitsinermik ataqatigiissaarisumut aningaasartuutit amigataapput.

Takussutissiami 13-imi aningaasat naatsorsuutini inummut immikkut tapit eqqarsaatigalugit kommunip sammisaqartitsinermut aningaasarsianik atuinera pillugu paasissutissat eqqortut

pissarsiarineq ajornarput. Taamaattumik Maniitsup Kommuniani 2000 tikillugu sammisassa-qartitsinermut aningaasartuutit aningaasartuutiniq sammisassa-qartitsinerinnarmut tunngasuinaannngitsunik imaqarnissaat naatsorsuutigisariaqarpoq.

Missingersuutit naatsorsuutillu nikingassutaannik allaaserinnineq

1998-imit 2000-imut Maniitsup Kommunianut annertuumik innarluutilinnut aningaasartuutit matusissutissatut agguaqatigiissitsinermi utertillugit akilerneqartartut Avannaani Immikkoortoqarfiusup kr. 7.6 mio.-nut naatsorsorsimavai. 2001-imi kr. 10.655.000-t atorneqarsimapput. Aningaasat taakku 2002-mi kommunimut nuunneqarnissaat isumaqatigiinniutigineqarpoq. Ukiut pingasut kingulliit naatsorsuutit tunngavigalugit agguaqatigiissitsinerup taakkununga nikingassutaannut nassuiaat ukiumut naatsorsuorsiorfiusumut 2001-imut attuumassuteqarunarpog, isumaqatigiissummullu ilanngunneqartuni allakkani oqaatigineqarpoq: “Avannaani Immikkoortortaqrarfiup 2001-imi oktoberip qaammataani paasisassarsiorluni angalanermini suliat innarluutilinnut tunngasut tamaasa Maniitsup Kommunianut oqaloqatiginnissutigisimavai, kiisalu sinaakutassatut aningaasaliissutit isumaqatigiinniutigisimallugit. Aningaasat qulaani ukiumi matumani aningaasaliissutit tunngavigalugit sanilliullugit naatsorsorneqarsimapput.” Taamaattumik Maniitsup Kommuniata Avannaanilu Immikkoortortaqrarfiup isumaqatigiissutaannik nassitsissummit takuneqarsinnaanngilaq 2001-imi atuinerup aallaaviunissaanut sunarpiaq tunngaviusimanersoq. Tamanna isumaqatigiissummi aamma takuneqarsinnaanngilaq, oqartussaassutsilli misileraalluni kommuninut ataasiakkaanut nuunneqarnissaanut taamani atugassarititaasutut atuuttut pillugit allakkiamit ilaannakortumik takuneqarsinnaalluni, tassanimi takuneqarsinnaammat kommunit ataasiakkaat aningaasartuutaasa naatsorsorneqarneranni ukiuni kingullerni utertillugit akilerneqartut immikkut isiginiarneqassasut. Aammattaaq Maniitsup Kommuniani sinaakutassatut aningaasaliissutigineqartussatut isumaqatigiissutigineqartuni kr. 437.000-t najugaqatigiiffimmuq “Naapiffik”-mut atugassat ilaapput, taakkulu siusinnerusukkuq nunap immikkoortuani allaffimmuq “immikkut” aningaasaliissutit akilerneqartarsimallutik.

Maniitsup Kommunian 2002-mi innarluutilinnut tunngasuni ataatsimut kr. 10,6 mio.-t missaannik missingersuuteqarpoq. kr. 2.2 mio.-lli missaannik sippuisimalluni. Tassa suliasaqarfimmi tassani katillugit kr. 12,8 mio.-t missaat atorneqarsimapput.

Nunap immikkoortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaanerup ukiunut agguataarlugu allaaserineqarnera

Kommunip apersuinermi immersugassami allassimavaa: “Sulianut tunngasut suliallu ataasiakkaat eqqarsaatigalugit kiisalu innarluutilinnut tunngasut ataatsimut isigalugit siunnersortimik ikiorteqarnissaq amigaataavoq.” Maniitsup Kommuniata oqaatigaa sulisut taarseraannerat pisutigalugu innarluutilinnut tunngasunik sulianik suliarinnittartut ingerlaavartumik pikkorissartinneqarnissaat pisariaqartinneqartoq. Pisariaqartitsineq taanna kommunerpassuarni atuuttoq takuneqarsinnaavoq, ilaatigullu isumaginninnermi tunngasuni sulisunik ilinniagaqarsimasunik

kommunit ataasiakkaat pissarsiniarnerminni sulisorisaminnillu tigumminniinnarniarnerminni ajornartorsiutaannut attuumassuteqarluni.

Isumaqatigiissuteqarnermut atatillugu Maniitsup aningaasaqarnermik aqutsinera eqqarsaatigalugu Aasiaat Kommuniinneersup naatsorsuuserinermut tunngasunik “ilinniartitsinissaa” aningaasaliiffigineqarpoq. Aningaasaliissutit taakku Maniitsup Kommuniata atorsimanngilai, taamaalilluni aningaasaqarnermik aqutsinermut tunngasuni “siunnersortimit ikiorneqarnissamut” periarfissaq taanna toqqarumasimanagu.

Naatsorsuutininik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

1998-imit 2001-ip tungaanut aningaasartuutit allanngorartorujussuusimapput. Kommunimut naatsorsuutitigut kisitsisit tunngavigalugit 1999-imi kr. 2.586.150-it aningaasartuutigineqarsimapput. Aningaasartuutit taama annertutigisumik sooq nikerarnerat Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup paasissutissaataanit takuneqarsinnaanngilaq. Taamatuttaaq kommunimi innarluutillit qassiussusiat nalunaarutigineqarsimanngilaq. Taamaattorli naatsorsuineq 1.1.2000-imeersoq Ilaqutarinnermut Pisortaqarfimmi pigineqarpoq, tassanilu innarluutillit 108-sut oqaatigineqarluni.

Naatsorsuutit pillugit paasissutissat Maniitsup Kommunianit tigusimasagut tunngavigalugit najugaqarfimmut imaluuniit innarluutilinnik “nalinginnaasumik” isumaginninnermut kommunip atugai immikkoortiterneqarsinnaanngillat.

Aningaasat takorloorsimasassitut atorineqarpat?

Nunap immikkoortuani allaffiup kommunip 2002-mi suliassaqarfimmi tassani atuinera eqikkaalluni naliliiffigisimavaa. Misissuinermillu tassannga takuneqarsinnaavoq kommunimi atuneq aqunneqanngitsoq, pingaartumillu tapersersortitut ikiortinut nal. akunnerinik atuinermut aningaasartuutit kommunip misileraavittut suli atorineqalinnginnerani periaatsimut nunap immikkoortuani allaffiup atugaanut naapertuuttuusimanngitsut. Ataatsimut naliliisoqarpoq Maniitsup Kommuniani innarluutilinnut tunngasuni atuneq kommunip iluani naliliiffigineqarneq ajortoq, taamatuttaarlu kommunimi innarluutillit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit suliniutigineqartut ingerlaavartumik naliliiffigineqassanatik.

4.4.7 Kommuni misileraavisoq: Upernaviup Kommunian

Oqartussaassutsimik misileraalluni tunniussinermi peqataanermut tunngaviusut allaaserineqarnera

Upernaviup Kommunian 2002 aallarnerfigalugu misileraanermut peqataalerpoq.

Figur 14: Upernaviup Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisaat pillugit takussutissiaq

Upernaviup Kommunua	1998	1999	2000	2001	2002	
Innarluutillit qassiussusaat	20	17	15	11	19	
Ikiorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Aningaasaliissutit	Naatsorsornerat
Aningaasartuutaaneruset	83.777	36.453	69.261			
Akit	182.211	180.999	311.041	304.000		
Pikkorissartitsinerit	18.720		6.798			
Ingiaqateqartitsiner. aningaa.	110.796	50.147	6.500	11.745		
Atortut ikiorsiissutit	188.801	17.000		40.358		
Taxamik angallassinerit				968		
Immikkut inummut tapiutit	5.350	2.630	1.955	7.970		
Tapersersortit	620.126	511.883	345.303	99.928		
Najugaqatigiiffiit		338.754		744.013		
Misili. aaqq. killiliussaq					1.400.000	
Katillugit	1.209.781	1.137.866	740.858	1.208.982	1.400.000	3.900.000

Naatsorsuutit missingersuutillu kisitsisaata nikingassutaannik allaaserinnineq

2002-mi aningaasatigut sinaakkutassat kr. 1.400.000-iupput. Aningaasaliissutit taakku najugaqarfimmik marlunnik pingasunilluunniit najugaqarfigineqartussamik pilersitsisoqarneranik tunngaveqarput. Aammattaaq sullitaq kommunimit allamit nuunneqartussatut eqqarsaatigineqartoq tassani ilaavoq. Nuussisoqarnerani aningaasaliissutit sulii amerleqqinneqassapput. Upernaviup Kommunua qaammatisiutit ukiuanni 2002-mi innarluutilinnut tunngasuni sippuilluni atuisimavoq, suliaasaqarfimmullu amerlanerusunik aningaasaliisoqarnissaanik qinnuteqaat nunap immikkoortuani allaffimmut nassiussimallugu.

Upernaviup Kommuniata sullitaq "paarisarialerujussuaq" kommunimi allami najugaqarsimasooq "angerlartissimavaa", sullitalu taassuma angerlartinneqarnerata kommunip annertuunik aningaasartuuteqarnera nassatarisimavaa, 2003-milu misileraanermut aningaasaliissutit qaffanegaqarnissaannut tamanna tunngavilersuutiginiarlugu. Sullitamut tassungaannaq aningaasartuutit 2003-mi kr. 1.4 mio.-iunissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Kommuni pingaartumik tapersersortitut ikiortinut amerliartupiloortunik aningaasartuuteqartalerpoq, paasissutissanillu nunap immikkoortuani allaffiup pigisaanit takuneqarsinnaavoq aningaasaqarnermik aqutsinermut ingerlanneqartussamut sakkussat kommunimit amigaatigineqarsimasut. Taamatuttaaq kommunip sulisoqarniarneq ataatsimut pissutigalugu iliuusissanut pilersaarusiit naammattumik pitsaassuseqartut, pingaartumik sullitat tarnimikkut nappaatillit eqqarsaatigalugit, suliarinissaat ajornartorsiutigisimavaa.

Innarluutilinnut tunngasuni tapersersortitut ikiortit naammattumik amerlassuseqartut pissarsiarinissaat sulisoriinnarnissaallu Upernaviup Kommuniata malunnartumik ajornartorsiutigisimavaa, taamatuttaarlu kommunimi isumaginninnermik ingerlatsivimmi pisortatut atorfiit piffisami sivisuumi inuttaqarsimanatik.

Nunap immikkoortuini allaffiit kommunillu ataasiakkaat akornanni tusarniaanerup ukiunut agguataarlugu allaaserineqarnera

Kommunip eqikkaalluni naliliinera tikkuarlugu oqaatigineqarpoq kommunimi oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffiata ataatsimiinnerani tapersersortitut ikiortinut nal. akunnerit atu-gassat tunniunneqartartut, tamatumalu kingorna “Avannaani Immikkoortortaqaarfik attaveqarfigalugu atortussangortinneqartarlutik”. Upernaviup Kommunua ukiut kingulliit ingerlane-ranni nunap immikkoortuani allaffimmit arlaleriarluni tikeraarneqartarsimavoq, Upernaviullu Kommuniata nunap immikkoortuani allaffik suliani innarluutilinnut tunngasuni atorluartoru-jussuullugu, taamatuttaarlu sullitap nutaap peqqussummi pineqartunut ilanngunneqarnissaa eqqarsaatigineqarpat nunap immikkoortuani allaffimmut kommunip tusarniaatigikulasarlugu.

Taamaattorli nunap immikkoortuani allaffiup paasinninnera malillugu Upernaviup Kommu-niata nunaqarfiini innuttaasorpaaluit naatsorsuutigisamittut ikiorserneqartanngillat, taamatut-taarlu nunaqarfinni innarluutileqarluni peqqussummi pineqartunut ilaatinneqalernissaat qinnu-teqaatigineqanngitsunik.

Naatsorsuutininik oqaaseqaatitalinnik naliliineq

2002-mi inaarutaasumik naatsorsuutit nunap immikkoortuani allaffiup suli tigusimanngilai, kisianni tapersersortitut ikiortinut (sippuilluni) aningaasartuuterpaalussuaqarpoq, aningaasar-tuutillu taakku amerlanersaat Upernaviup Kommuniata innarluutilinnut tunngasutigut akiler-simavai.

Paasissutissat nunap immikkoortuani allaffiup pigisaasa aamma takutippaat kommunip mis-singersuutaasa aningaasartuutillu kommunimi aamma aningaasartuutigineqartartorpiaat akor-nanni pingaarnerusutigut ataqatigiinneqarnerup qulakkeerneqarnissaa kommunip tungaanit ajornartorsiutigineqartoq.

2002-mi misileraanermut aningaasaliissutini najugaqarfimmik kommunip paasissutissiissutai malillugit 2002-mi atorneqalersussaagaluartumik pilersitsinermut aningaasartuutit ilaatinne-qarput. Kommunimi pissutsit assigiinngitsut pissutigalugit najugaqarfik taanna inerlugu suli suliarineqarsimanngilaq. Najugaqarfiup taassuma 1/5-2003-mi piareersimanissaat Upernaviup Kommuniata naatsorsuutigaa. Misileraanermut siusinnerusukkut aningaasaliissutit ineqarfiup taassuma suli inerneqannginnerani akuersissutigineqarsimmata 2003-mi misileraanermut aningaasaliissutissat isumaqatigiinniutigineqarnerannut atatillugu aningaasat ilaat nuunneqar-tussaassapput, imaluunniit aningaasat taakku najugaqarfimmut immikkoortinneqarsimasut Upernavimmi innarluutilinnik isumaginninnermi siunertanut allanut atorneqartariaqassallutik. Tassa najugaqarfimmut tapiissutitigut kommunip peqqussutip ataani suliassaqaarfinni allani sippuutigisimasaasa ilaannut matusissutaasariaqassapput.

Nunap immikkoortuani allaffik ataatsimut naliliivoq Upernaviup Kommunua suliassaqaarfim-

mik taassuminnga tigusinissaminut piareersimanagerariaqarsimagaluartoq, taamatuttaarlu najukkami ingerlatsivimmi tassani patajaannerusumik aqutsinikkut kommunip suliassaqarfimmik tigusinnginnerani kommunimi sulisut pikkorissartinneqarnissaannut pilersarusiat isumatu-saartumik suliarinissaannut periarfissaqarsimassagaluarluni.

4.4.8 Kommuni misileraaviunngitsoq: Kangaatsiap Kommunua

Kommunimi innarluutilinnut aningaasaliissutit tunngaviata allaaserineqarnera

Kangaatsiap Kommunua misileraalluni aaqqissuussinermut ilaanngilaq. Kommunimi innarluu-tillit ikileriarnert pingaartumik kommuninut allanut nutsernermik pissuteqarpoq, pingaartu-mik Aasiaat Kommuniannut. Kommunip misileraavittut 1.1.03 aallarnerfigalugu isigineqaler-nissaa kommunimut isumaqatigissutigineqarsimavoq. Qinnuteqaalli akuerineqanngilaq.

Figur 15: Kangaatsiap Kommuniani innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Kangaatsiap Kommunua	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiussusiat	13	17	13	13	14
Ikiorssiisutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat
Aningaasartuutaanerisut	2.949	475	2.160		2.370
Oqilisaassineq	1.136	46.311	26.412		
Akit			2.700		
Pikkorissarnerit	43.844	4.696	10.793		
Ingiaqateqartitsinermut aningaasartuutit	7.807	7.392	16.252	62.856	
Atortut ikiorssiisutit	2.625				
Taxamik angallasserit			1.967	530	
Immikkut inummut tapiut	151.381	56.286	58.214	53.872	53.642
Tapersersortit	503.690	945.382	1.022.672	1.080.782	1.158.388
Katillugit	713.432	1.060.542	1.141.170	1.198.040	1.214.400

Kommunip misileraalluni aaqqissuussinermut peqataanissamut soqutiginninnerata killiffia

Kangaatsiap Kommunua misileraalluni aaqqissuussinermut peqataarusukkaluarsimavoq. Naat-sorsuutini aningaasaqarneq annertunerusumik allanngoranngitsoq takutinneqarpoq. Ukiuni kingullerni pingasuni 1999-imit 2001-imut, tassami 2002-mi naatsorsuutini kisitsisit suliarine-qarsimannimmata, missingersuutit tunngavigalugit Kangaatsiap Kommuniata missingersuutit kr. 1.133.250-t missaanniittut isumaqatigiissutigisinnaassagaluarpai. Aningaasani taakkunani nakkutigineqarluni sullivinnut marlunnut, illoqarfimmi nunaqarfimmilu inissinneqartussanut, aningaasartuutit ilaatinneqarput. Sap. akunneranut nal. akunnerini 80-ini tapersersortitut ikiorte-qartitsinermut aningaasartuutit aningaasaliissutissatut isumaqatigiissutigineqartut iluannii-tinneqarsinnaapput, tassami kommunimi tapersersortitut ikiorteqartitsinermut aningaasartuutit kommunip angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermut kontoatigut aningaasartuutigineqarsima-sussaagaluit siusinnerusukkut aningaasartuutigineqartarsimmata.

Misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut piumasaqaatit suut erseqqissarneqarnerannik allaaserinnineq

Misiligummik aaqqissuussinermut peqataanissani kissaatigalugu Kangaatsiap Kommuniata oqaatigisimavaa, kommunili misileraaffissatut akuerineqarani.

4.4.9 Kommuni misileraaviunngitsoq: Sisimiut Kommuniat

Kommunimi innarluutilinnut aningaasaliissutit tunngaviata allaaserineqarnera

Kommunimi innarluutillit 1.1.2000-imi 89-iusutut naatsorsorneqarsimapput. Ukiuni 2001-imit 2002-mut innarluutillit aningaasanik utertitsissutaasimasut ikileriarnert innarlutillit allamut, pingaartumillu Danmarkimut, noorarsimanerannik pissuteqarpoq.

Figur 16: Sisimiut Kommunianni innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsisitaat pillugit takussutissiaq

Sisimiut Kommuniat	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit qassiussusaat	*	*	*	56	54
Ikorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat
Aningaasartuutaanerusut	99.912			155.771	172.119
Oqilisaassineq				694.051	671.654
Akiliut	1.207.082	997.907	1.666.227	3.551.562	4.051.453
Pikkorissartitsinerit	34.328	68.348	32.292	9.055	8.400
Ingiaqateqartitsinerimi aningaasartuutit	209.663	73.150	231.990	49.372	139.052
Atortut ikorsiissutit	180.608	304.971	372.376	272.830	349.833
Taxamik angallassinerit				13.968	55.139
Immikkut inummum tapiut	1.561.579		1.333.849	162.475	264.475
Tapersersortit	2.025.275	1.924.196	4.932.422	3.399.781	3.662.034
Tapersersortinut ataqatigiis.				104.675	104.016
Najugaqatigiiffiit		1.577.406	541.689		
Katillugit	5.318.447	4.945.978	9.110.845	8.413.540	9.478.175

Kommunip misileraalluni aaqqissuussinermut peqataanissamut soqutiginninnerata killiffia

Sisimiut Kommuniat misileraalluni aaqqissuussinermut peqataarusuppoq, kisianni peqataasappat aningaasaqarnikkut tunngavissat isumaqatigiinngissutigineqarput. Naatsorsuutit takuti-taattut aningaasartuutit assigiinngitsorujussuarmik allanngorarput. Ukiuni kingullerni pingasuni 1999-imit 2001-imut missingersuutit tunngavigalugit Sisimiut Kommuniata missingersuutit kr. 7.490.121-t missaanniittut isumaqatigiissutigisinnaasussaavai. Misileraanermik aaqqissuussinermi peqataanikkut periarfissaasut oqaloqatiginnissutigineqartarsimapput, Sisimiulli Kommuniata peqataanissani manna tikillugu kissaatigisimanagu.

Misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanissamut piumasaqaatit suut erseqqissarneqarnerannik allaserinnineq

Sisimiut Kommuniata oqaatigisimavaa aatsaat kr. 9 mio.-nik aningaasaliisoqarpat peqataasinnaalluni. Kisitsit taanna 2000-imi 2001-imilu naatsorsuutini kisitsisinik tunngaveqarpoq. Avannaani Immikkoortortaqarfiup oqaatigisimavaa kommuni amerlanerpaamik kr. 8.000.000-

nik aningaasaaliiffigineqarsinnaasoq, tapersersortitut ikiorteqartitsinerup ukiuni 2000-imi 2001-imilu naatsorsuutit tamarmiusut 1/3-iisa aamma 1/2-iisa akornanni aningaasartuutitaqartup sukateriffigineqarnissaa piumasaqaatigalugu.

Aammattaaq Sisimiut Kommunianni innarluutilinnut tunngasut tamarmik sukumiisumik misissoqqissaarneqarsimapput, Sisimiullu Kommuniat peqquneqarsimalluni suliassaqaarfimmi tassani siunissami atuneq eqqarsaatigalugu inassuteqaatit tunngavilersuutitallit sularisaqqullugit.

4.4.10 Kommuni misileraaviunngitsoq: Qaanaap Kommunia

Kommunimi innaarluutilinnut aningaasaliissutinut tunngaviusup allaaserineqarnera
Qaanaaq misileraalluni aaqqissuussinermi peqataanngilaq.

Figur 17: Qaanaap Kommunianni innarluutillit qassiussusiat kiisalu missingersuutit naatsorsuutillu kisitsitaat pillugit takussutissiaq

QaanaapKommunia	1998	1999	2000	2001	2002
Innarluutillit	*	*	*	3	2
Ikiorsiissutit	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat	Akilikkat
Oqilisaassineq				14.160	
Ingiaqateqartitsinermi aningaasartuutit					8.502
Atortut ikiorsiissutit				1.740	
Immikkut inummuk tapiutit				230	
Tapersersorteqarneq meeqqanut aningaasaliissutit					8.472
Katillugit				16.130	16.974

Qaanaap Kommunia aningaasaliissutinut kommunimut akuersissutigineqarsimasunut aningaasartuutitnik ataatsimut utertitsisarsimanngilaq. Taamaattumik ilimanartorujussuuvoq kommunimi annertujaanik aningaasartuuteqartarsimassasoq nunap immikkoortuani allaffimmit akuersissutigineqarsimasunik, kommunimulli utertillugit akilerneqarsimanngitsunik. Qaanaap Kommunia arlaleriarluni qinnuigineqartarsimavoq aningaasartuutaasimasunut uppersaatinik nassiusseqqullugu, taamaalilluni nunap immikkoortuani allaffik pisariaqarnera naapertorlugu utertitsilluni akiliisinaaniassamat.

Kommunip misiligummik aaqqissuussinermut peqataanissamut soqutiginninnerata killiffia

Qaanaap Kommunia misileraalluni aaqqissuussinermut peqataanissamut soqutiginninnermik takutitsisimanngilaq, tamannalu kommunimi ikittuinnarnik innarluutileqarneranik, kommunillu sulisussarsiniarnermik sulisooreersunillu tigungminniinnarniarnermik ataatsimut ajornartorsiuteqarneranik pissuteqarpoq. Nunap immikkoortuani allaffik isumaqarpoq Qaanaap Kommunianni innarluutillit suliassaqaarfiup taassuma kommunimut tunniunneqarneratigut pitsaanerusumik kiffartuunneqalernaviannngitsut.

Misiligummik aaqqissuussinermi peqataanissamut piumasagaatit suut erseqqissarneqarnerannik allaaserinnineq

Kissaatigisat taakku Qaanaap Kommuniannit saqqummiunneqarsimanngillat.

4.4.11 Kommunit Avannaani Immikkoortortaarfimmit kiffartuunneqartut pillugit inerniliineq

Nunap immikkoortuani kommuninit qulusunit arfineq marluk misiligummik aaqqissuussinnermut 2002-mi peqataapput. Kisitsisinnorlugu imaappoq nunap immikkoortuani inunnit annertuumik innarluuteqartunit katillugit 444-iusunit 374-it kommunini misiligummik aaqqissuussiffiusuniittut.

Avannaani Ilulissat, Qeqertarsuup, Maniitsup, Uummannap aamma Upernaviup kommuni misiligummik aaqqissuussinermi kommuninut killiliussatut oqaatigisanit aningaasartuuteqarnerusimasut.

5. Inerniliilluni eqikkaaneq

Innarluutilinnut tunngasuni inatsiseqarnermi inunnut annertuumik innarluuteqartunut ikiorsiis-sutit iluarsaannissaat siunertaavoq. Innuttaasunut ataasiakkaanut piginnaasamikkut killeqaler-simasunut ikiorsiissuteqartoqarsinnaavoq. Tamatumani inuit Kalaallit Nunaanni aalajangersi-masumik najugaqartut eqqarsartaatsimikkut timimikkulluunniit annertuumik innarluutillit sa-pinngisamik nalinginnaasumik inooqataasinnaanerminnut qulakkeerunneqarnissaat siunertaa-voq. Taamatuttaaq anguniagaavoq innarluutillip sapinngisamik angerlarsimaffimmini najuga-qartinnissaa, pineqartumit namminermit tamanna kissaatigineqarpat, pineqartullu atugarissaar-nissaminut tamatumuunakkut navianartorsiortinneqanngippat.

Inuit ataasiakkaat naliliiffiginerannik tunngaveqarluni ikiorsiissuteqartoqartarpoq. Ikiorsiine-rit taamaallaat pisinnaapput annertunerusumik aningaasartuutit innarluuteqanngitsut nalingin-naasumik atugassaminnik, ulluinnarni inuuniarnerminni imaluunniit inimik aaqqissugaanera-nik kingunilimmik atortagaasa akigisartagaat annertuumik qummut qaangerneqarsimappata. Ikiorserneqarnissamut piumasqaataavoq inatsisit allat malillugit inunnut ikiorsiinissamik pe-riarfissat tamarmik periarfissaajunnaarsimappata aammalu annertuumik innarluuteqarnerup nassataanik aningaasartuuteqarneruneq pineqartoq.

Taamaattumik kommuni pisussaavoq inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu inatsisartut peqqussutaat tunngavittut atulinnginnerani annertuumik innarluutilik inat-sisit allat malillugit ikiorserneqarsinnaanersoq nalilissallugu.

Peqqussut tunngavigalugu ikiorsiissutit tunniunneqarsinnaasut makku assersuutitut taaneqar-sinnaapput; tapersersorteqartitsineq, iluaqusersuutinik ikiorsiineq, angajoqqaanik allanilluun-niit innarluutillip angerlarsimaffimmini ulluinnarni paaqqutarineqarnerani isumaginnittunik oqilisaassineq, innarluutillip inigisaanik aaqqissuussineq allangortiterinerluunniit, qanigisaa-sunik allanilluunniit pikkorissartinneqarnerinut il.il. Pikkorissaanerni taakkunani innarluutillip ulluinnarni inuuneranik oqilisaassisinnaallunilu pitsanngorsaasinnaaneq siunertaavoq.

Innarluutilinnut ataasiakkaanut ikiorsiissuteqarnissap saniatigut najugaqatigiiffinnik najuga-qatigiiffinnillu nakkutigineqartunik pilersitsinissamik, ulloq unnuarlu paaqqinnittarfimmut inissinneqarnissamik, innarluutillip feriarluni angalanissaanut kiisalu immikkut ittumik piso-qartillugu qanigisaasunut innarluutillip angerlarsimaffimmi avataani paaqqinnittarfimmiitillu-gu ikiorsiinissamut innarluutillit pillugit malittarisassat periarfissaqartitsipput.

Isumaginninnermik Iluarsaaqqinnermut Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissummini 1997-imeersumi kaammattuutigaa ”innarluutillit pillugit peqqussut naapertorlugu aalajangiisinnaati-taanermut pisinnaatitaaneq kommuninut nuunneqassasoq”.

Kommuninut ataasiakkaanut innarluutilinnut suliassaqarfik pillugu aalajangiisinnatitaanermut pisinnaatitaaffiup Naalakkersuisunit misiligummik nuunneqarnissaata aallartisarnissaa Inatsisartut Aningaasanut ataatsimiititaliaata 2000-imi akueraa. Aningaasanut ataatsimiititaliamit piunasaqaataavoq misiligutip ineriartortinneqarnera Naalakkersuisunit malinnaaffigineqaqqissaassasoq. Misiligummik aaqqissuussinnermut ilaapput Nunatsinni annertuumik innarluutillit isumagineqarnerat, angerlarsimaffimmi najugaqartut, kisiannili Nunatsinni Danmarkimilu ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinniittut pinnatik.

Annertuumik innarluutilinnut ikiorsiisarnermut atatillugu aningaasartuutit kiisalu annertuumik innarluutillit pingaartumik 2001-imi aamma 2002-mi qaffariarsimapput. Tamatuma saniatigut Ilaqutariinnermut Pisortaqaqfiup Nalunaarusiaani tikkuarneqarpoq aningaasartuutit aamma annertuumik innarluutillit Nuummi aammalu kommunini aalajangiisinnatitaanermut pisinnaatitaanerup tigungissaa pillugu Namminersornerullutik Oqartussanik isumaqatigiissuteqarsimasuni amerliartornerusimasut.

Annertuumik innarluutillit angerlarsimaffimminni paaqqutarineqartut 1998-imi 384-iusut 2002-imi 735-inut naatsorsorneqarput. Kisitsisitigulli paasissutissat amigaateqarput qularnanngilarlu 1998-imi innarluutillit amerlanerusimasinnaanerat. Kisitsisitigut paasissutissat amigaateqarnerannut pissutaasinnaavoq aaqqissuussaanerup allanngortiterneranut atatillugu paasissutissat qeqqani nunap immikkoortorisimasaaneersut annaaneqarsimanerat. Annertuumik innarluutillit angerlarsimaffimminni paaqqutarineqartut amerleriarsimanerannik naatsorsuutit 2003-mi ukiunilu aggersuni amerleriaqqinnissaat ilimagineqarpoq, tamatumani *malittarisassanik atuutsitsineq ullumikkutut ingerlaannassappat*.

Innarluutillit amerlassusaasa aningaasartuutillu qaffariaateqarnerannut ilaatigut makku pissutaapput

- peqqussutini malittarisassat naapertorlugit innarluutilinnut siusinnerusukkut paaqqinnittarfinni najugaqartunut najugaqaqatigiiffinnik arlalinnik kommunit pilersitsinerat.
- Siusinnerusumut sanilliullugu kommunit (aamma nunap immikkoortuini allaffiit) arlaqarnerusunik tapersorteqartitsinerat.
- Suliassaqaqfiit ilaanni kiffartuussinerit annerulersimanerat. Pingaartumik najugaqaqatigiiffinnik pilersitsineq. Taakku tapersorteqarnermut agguaqatigiissillugu ukiumut 1 mio. kr.-inik aamma pilersitsinnermut 0,5 mio. kr.-inik akeqarput. Taamatuttaaq ornigutartfiit nakkutigisaasut pilersinneqarsimapput. Aningaasartuutit taakku pilersarput innarluutillit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinneersut kommuninut utertinneqaraangata. Innarluutillit kommuninut utertinneqaraangata aningaasaliissutitaqarneq ajorput innarluutillinnili isumaginninneq aningaasartuuteqarnerulertarpoq.
- Ukiut tamaasa annertuumik innarluutillit nutaat paasineqartarput
- Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik ukiuni 1-2-ni kingullerni naammagit-

taalliuuterpasuarnik aalajangiiffigisassanik suliaqarsimavoq. Naammagittaalliutit ilaasa suliarineqarnerat kinguaattoorfiusimapput. Kinguaattoorutit ilaat Naammagittaalliuteqartarfiup angumeqqupai. Taamaalilluni piffissap ilaani pisarnermit Naammagittaalliuteqartarfik aalajangiiffigisassanik arlaqarnerusunik suliaqarsimavoq. Ukiuni 1-2-ni kingullerni aningaasartuuteqarfiunerusunik aalajangiinerit annertusinerannik nasataqarsimavoq.

Taamaalilluni kommunini misiliiffiusuni ataasiakkaani suliniutip tamatumalu ineriartortinnerata naliliiffigineqarnerani paasinarsiartorpoq aalajangiisinnaatitaanermut pisinnaatitaaffiup tiguneranit ukiumi siullermi kommunit ataasiakkaat pingaartumik aningaasartuutitik aqutsinissaq siunertaralugu najoqqutassiorlutillu periutsinik nutaanik ilanngussisariaqartut.

Nalunaarusiap aamma takutippaa aalajangiisinnaatitaanermut pisinnaatitaafimmik nuussineq ilaatigut makkunannga nasataqartoq:

- suliaqarfiup naalakkersuinikkut suliaqarnermi kommuninit soqutigineqarnerulernera
- ikiorsiiffigineqarnissamik pisariaqartitsinerup pitsaanerusementik kommuninit naliliiffigineqarsinnaalernera
- innarluutillit peqqussummi pineqartut amerlinerat
- ikiorsiissutitik assigiinngitsunik amerlanerusedik kommuninit atuisinnaalernerat asser-suutigalugu maannakkumut periarfissat 3-4-at atorineqartartut.

Pisortaqarfik isumaqarpoq kommunit misiliiffiusut aningaalersuinermit oqartussaassutsimik innarluutilinnullu tunngasuni allaffissornikkut aqutsinermik tigusinertik annertunerpaatigut naammagisimaarsimagaat. Assigiissummik oqaatigineqarpoq aqutsinikkut suliat annertunerusutigut allannguuteqarsimangitsut - tassalu pappiaralerineq annikilleriarsimangitsoq. Taamaatorli tamarmik oqaatigaat suliat ingerlasarnerat sivikinnerulersimasoq, aalajangiinerillu naammagisimaarnarnerulersimasut, suliatigut unammuniagassap tiguneqarneratigut, tassalu tamakkiisumik oqartussaalerinikkut - kiisalu aalajangiisimanernut akisussaaffiup tamakkiisup tiguneqarneratigut.

Innarluutilinnik suliaqarfimmik misiligummik kommunit ilaannut nuussinikkut nunap immikkoortuini allaffiit allatut ingerlalnissaminnut piareersartariaqarsimapput. Allaffissornikkut suliaqarfiup ikinnerit ingerlatsinerillu pisariusut amerlanerillu. Innarluutilinnik suliaqarfimmik nuussinerup nassatarissavaa pisortaqarfiup nunap immikkoortuini allaffiisa innarluutilinnik suliaqarfiini kommunit suliaqarfiup eqqarsaatigalugit pingaarnerusutigut siunnersortitut oqaloqatigisartakkatullu ingerlalnissaat.

Kommunit misiliinermit uummaarissumik ilanngunnissaminnut tunuarsimaarsimapput. Misileraaneq, arlallit isumaat malillugu Namminersornerullutik Oqartussat suliaqarfiannik,

anigaasaqarnerup malinnaatinneqarnissaa qulakkeernagu kommuninut tunniussinerusooq, malunnartumik apeqqusersimaarneqarsimavoq.

Kommunerpassuit isumaqatigiinniarnertit aallartikkaangata anigaasaqarnikkut nuanniitsunik nalaataqarsinnaanertik pakkersimaarniartarsimavaat anigaasaliissutitigut sinaakkutassanik piviusorsiuungitsumik amerlanaagaasunik qinnuteqarnermikkut - imaluunniit anigaasartuuteqarnerusooqassappat matussutissaqartitsisoqarnissaanut qularnaveeqqusiisoqarnissaa piumasaaqaatigisarsimallugu.

Kommunit allat misileraanermut ilanngukkasuarnikkut pitsaaqqutissat takusinnaasimavaat. Innarluutilinnut tunngasunik ingerlatsineq kommunimi suliffeqarferujussuuvooq tapersersortitut ikiortinik piffissaq tamaartunik sulisorpassualik, taakkulumi akissarsiaasa amerlanersaat Namminersornerullutik Oqartussanit tunniunneqartarlutik.

Nalunaaquttap akunnerisa tapersersortitut ikiorteqartitsinermut ataatsimoortillugit tunniunneqartarnerannik aqqissuussineq misileraalluni aqqissuussinerup matuma siuliatut taaneqarsinnaasooq nalunaaquttap akunnerinik suliatigut naliliineq malillugu atuinissamut kommuninut annertuumik kiffaangissuseqartitsisuusimavoq.

Nunap immikkoortuini allaffiit nalunaaquttap akunnerisa siunertarinqartutut atorineqarneranni qularnaveeqqusiissutitut inissisimagaluarpummi, kisianni nalunaaquttap akunnerpassuisa tapersersortitut ikiorteqartitsinermut atorineqarnissaasa pisariaqarnerannik najukkami naliliineq assortussallugu ajornakusoortorujussuusimavoq.

Tapersersorteqarnermut anigaasartuutit qaffannerisigut kissaatigineqartutut tamanna takutinneqarpoq.

Qaffariaatip taamaalilluni takutippaa tapersersortinut anigaasaliissuteqarnissaaq eqqarsaatigalugu najoqqutassanik erseqqissunik pisariaqartitsisoqartoq, soorluttaaq kommunit ataasiakkaat atuinerisa iluamik malitseqartinnissaat tapersersorteqartitsinermit sulisoqarnee eqqarsaatigalugu aammali innarluutilinnik suliaasaqarfik ataatsimut isigalugu qularnaartariaqartoq.

Najukkami suliffissaqartitsinissamik akileraarutitigullu isertitaqarnissamik soqutigisaqarneeq innuttaasup innarluutillip allanit tapersersorneqarnissamik isumalluuteqannginnissaanik ineriartortitsinerup suliatigut pitsaanerpaatut Namminersornerullutik oqartussanit isigineqarneranut illuatungiliuppoq. Tassani soqutigisat imminnut aporaannerat pinngitsoortussaasimagunangilaq, suliaasaqarfimmilu erseqqissunik najoqqutassaliornikkut isumaqatigiissusiornikkullu aatsaat pinngitsoortinneqarsinnaalluni suliaasaqarfiup ataavartumik nuunneqarnissaata tungaanut.

Aningaasaliinissamut oqartussaassuseq taamalu innuttaasup inatsisit malillugit annertuumik innarluutilittut - imaluunnit “nalinginnaasumik” innarluutilittut - isigineqarsinnaaneraniq naliineq kommunip tigugaangagu suliaasaqarfik ajornakusoortoq pulaffigineqartarpoq, ilaatigut innarluutilinnut suliatigut tunngasunik annertuumik ilisimasaqarnissamik illuatungaaticullu inatsisilerinermik ilisimasaqarluarnissamik piumasagaammik imaqartoq.

Kommuni aningaasaqarneq eqqarsaatigalugu - tamannalu tupinnanngitsumik naliliinarneq ajornakusoortillugu atuuttarpoq - aalajangiigajuttarpoq innuttaasoq innarluutilik innarluutillit pillugit immikkut malittarisassat malillugit ikiorserneqarsinnaasunngorlugu, taamaalillutillu aningaasartuutit Namminersornerullutik Oqartussanit akilerneqartarlutik.

Misiligummik aqqissuussineq pillugu piumasagaatini piffissami atuuttuusimasuni (ilanngus-saq 3) oqaatigineqarpoq sullitaminnik nutaanik peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartussa-nik kommunit ataasiakkaat kissaateqaraangata nunap immikkoortuini allaffiit tusarniaaffigine-qartartut.

Tusarniaasussaatitaaneq taanna imaappoq sullittagassat nutaat peqqussummi pineqartunut kommunip ilanngukkusutai pillugit paasissutissat attuumassutillit tamakkerlugit kommunit ataasiakkaat nunap immikkoortuani allaffimmut nassiutissagaat paasissutissallu tiguneqariar-pata nunap immikkoortuani allaffik najoqqutaasinnaasumik oqaaseqaateqassaaq.

Nunap immikkoortuini allaffinnut tusarniaasussaatitaanerup tamatuma kommuninit ataasiak-kaanit eqquutsinneqartannginnera nalinginnaajartulersimavoq. Taamaalilluni nunap immik-koortuini allaffiit inassuteqaatit tusarniakkanut suli akissuteqanngitsut innarluutillit pillugit peqqussummi pineqartunut ilaatinneqalersimasut sullitat amerlapput.

Nunap immikkoortuini allaffiit kommuninut ataasiakkaanut ”pineqaatissiinissaminnut” periar-fissaqarsimannngillat, taamaattorli nunap immikkoortuini allaffiit kommuninut nakkutilliillutik takusaagaangamik tamanna erseqqissaatigisarsimavaat.

Pissutsit qulaani taaneqartut pissutigalugit inuit peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartut maannakkumut amerliartornerat erseqqippoq.

Nunatsinni annertuumik innarluutilinnut atuuttumut innuttaasut ataasiakkaat peqqussummi pineqartunut ilaatinneqarsinnaaneraniq pillugu najukkami naliliinerup nassatarissavaattaaq innar-luutigineqartoq tunngavigalugu innuttaasup peqqussummi pineqartunut ilaatinneqarsinnaane-ranut atatillugu kommunit akornanni assigiinngitsumik periuseqartoqarsinnaanera. Taamaat-tumik najukkami naliliisarneq tunngavimmigut imaassaaq ungasissoq isigalugu annertuumik innarluutillit pillugit aalajangersakkat malillugit innarluutillit ataasiakkaat ikiorserneqarnis-

saannut periarfissat annertuumik assigiinnginnerulissasut.

Innarluutilinnik suliaasaqarfimmut aningaasartuutit annertusigaluttuinnarnerat pinngitsoorniarlugu kommuninut misiligummik aaqqissuussiffiusut pillugit piunasaqaatinik nutaanik pisortaqarfik siunnersuusiorpoq nutaamillu nalinginnaasumik isumaqatigiissusiortoqarpoq. Taamatutaaq ukiumi misiliiiffiusumi 2004-imi atuligassamik susassaqaarfiup iluani pisortaqarfik annertuumik ulluinnarni suleriaasissaq pillugu najoqqutassaliorpoq. Najoqqutassat nutaat taakku kiisalu ulluinnarni suleriaatsinik malittarisassanillu allannngortitsinikkut innarluutilinnik susassaqaarfiup qanimut aamma sukannersumillu aqutsinissaq qularnaarneqassaaq taamatullu kommunini ataasiakkaani malittarisassanik assigiiaarnerusumik aqutsinermi sunneeqataassallutik. Isumaqatigiissutikkut piunasaqaatigullu nutaakkut innarluutilinnut inatsisinut attuumassutillimmik aningaasartuuteqarneruneq aamma innarluutilinnik peqqussummi pineqartunik ilaneqalersunik nutaanik kommunit annertunerusumik uppernarsaasalersussangussapput.

Piunasaqaatini nutaani taakkunani inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu peqqussummi pineqartunut innuttaasut ataasiakkaat ilaatinneqassanersut pillugit pisortaqarfiup nunap immikkoortuini allaffiit aalajangiisinnaatitaanerat pineqarpoq. Qitiusumik oqartusaasut naliliinerisigut annertuumik innarluutilittut qaqugukkut isigineqarnissaq eqqarsaatigalugu assigiissaarineq annertunerusoq anguneqassaaq taamalu nunatsinni innuttaasut ataasiakkaat akornanni assigiinnerusumik sullissisoqalissalluni. Taamaattumik susassaqaarfiup ataavartumik nuunneqarnissaanut atatillugu innuttaasut annertuumik aammalu "nalinginnaasumik" innarluutillit paasiniaarlugit misissuinissamut ilitersuusiortoqartariaqarpoq taamaalilluni suliaasaqarfimmi aamma tassani kommunit ataasiakkaat najoqqutassaannik neqeroorfigineqarsinnaanngorlugit. Taamatutaaq pisortaqarfiup aamma nunap immikkoortuini allaffiit ulluinnarni ingerlatsinerat ineriartortissallugu pingaaruteqarpoq taamaalilluni kommuninut ataasiakkaanut annertunerusumik siunnersortitut ingerlasinnaanngorlugit.

Innarluutilinnik suliaasaqaarfiup nunap immikkoortuinut agguaannissaanik kissaateqarnek pillugu soqutigineqarnera ukiumi misiligummik aaqqissuussinermi siullermi kommuninik ataasiakkaanik isumaqatigiinniarfiunerusimavoq. Taamaalilluni misiligummik aaqqissuussinissamut kommuninut kissaateqarlunilu piunasaqarnissamut nunap immikkoortui piunassuseqarsimapput.

2003 tikillugu atuuttussamik misiligummik aaqqissuussinermi atugassarititaasut pillugit allakiami (Ilanngussaq 3) takuneqarsinnaavoq "KR kiisalu Deloitte og Touche aningaasaliissutitigut sinaakkutassat atorneqarnerinik nakkutilliusuupput." Nunap immikkortuini allaffiit upperisimavaat kommunit misileraalluni aaqqissuussinermik aqutseriaasiat nakkutiginnissaqalersoq - pisariaqalersorlu paasinarpat unitsitsisussaqaalersoq. Kukkuersiuisulli kommuninut tikeraarnerminni suliat ilaat pillugit nalunaarussiaat atuarlugit isumaqarnarpoq misileraalluni aaqqis-

suussinermut - tassanilu atugassarisaasunik - ilisimasaqarneq killilerujussuusoq, iluamillu nakkutilliinissamut amigarluni.

Kommunimut misileraaviusumut isumaqatigiissut nunap immikkoortuini allaffiit imatut paasi-simavaa pisorta qarfiup innarluutilinnut tunngasunik nakkutilliinera siunnersuiner-mik ingerla-taqarnermut sanilliullugu annikillisarneqartoq.

Misiligummik aaqqissuussiffiusut kommunit ataasiakkaat peqqissaartumik anguniagaqarlunilu nakkutilliinissaq siunissami pisariaqarpoq. Taamaattumik siunissami atuuttussamik sulias-saqarfiup iluani najoqqutassatut pisorta qarfik siunnersuusiortoq. Suliassaqarfiup iluani suleriaa-sissani taakkunani allassimavoq misiligummik aaqqissuussiffiusunik kommuninik ataasiak-kaanik nakkutilliinerup annertusineqarnissaa pisorta qarfiup kaammattuutigigaa, nakkutilliillu-nilu takusaanermut atatillugu innarluutilinnut suliasaqarfimmi aningaasartuutit kommunit akiligaat inatsisitigut atuuttutigut tunngavissaqarner-sut nakkutigineqassasut. Nakkutilliinermut aamma ilanngunneqassapput aningaasanik aqutsinermut najukkani sakkussat aammalu naku-tilliilluni takusaanermut atatillugu suliasaqarfimmi kommunit ataasiakkaat aalajangiisnaati-taanermut pisinnaatitaaner-at naliliiffigineqassasoq.

Pisorta qarfimmit kissaatigineqarpoq nakkutilliilluni takusaanerit taakku iluaqutaallutillu siu-mut anguniagaqarfiussasut taamaammallu siunnersuutigineqartoq nakkutilliilluni takusaaner-mut atatillugu kommunit ataasiakkaat qanoq iloriusissaannik pilersaarusiortoqassasoq. Qanoq iloriusissatut pilersaarutini taakkunani aalajangiisnaatitaaner-mut pisinnaatitaanermik tigusi-nermut atatillugu kommunit ataasiakkaat nakuussutaat sanngiissutaallu allaaserineqassapput aammalu qanoq iloriusissamik pilersaarummi innarluutilinnik suliasaqarfiup kommunit ataa-siakkaat aqutsinerisa ingerlatiinnarnissaannut aalajangersimasumik iluaqusiisussamillu siun-nersuuteqartoqassasoq.

Pisorta qarfimmit siunnersuutigineqarpoq nakkutilliilluni takusaanerit taakku ukiumi misiliif-fimmi 2004-mi aallartinneqassasut aammalu ukiumi misiliiffiusumi 2004-mi sapinngisamik kommunini tamani misiligummik aaqqissuussinermut peqataasuni immikkut nakkutilliinerit naammassinarneqassasut. Kommuninik ataasiakkaanik nakkutilliineq tunngavigalugu 2004-mi ukiakkut nakkutilliineq pillugu ataatsimut nalunaarusiortoqartariaqarpoq innarluutilinnik suliasaqarfiup tamarmiusup nuunneqarnissaanik nakkutiginnittumik. Nalunaarusiaq taanna misiligummik aaqqissuussinermi siumut anguniagaqartumik inerniliinermik imaqaassaaq aam-malu innarluutilinnik suliasaqarfiup kommuninut ataavartumik nuunneqarsinnaaner-anut piu-masaqaatatut kaammattuutinik imaqaassalluni.

Taamaalilluni nakkutilliilluni takusaaneq tamakkiisoq tunngavigalugu qanoq iloriusissamik pilersaarusiortoqassaaq suliasaqarfiup ataavartumik nuunneqarnissaanut atatillugu kommunit

ataasiakkaat iluaqutaasussamik siumullu anguniagaqartumik periarfissinneqarnissaannut qularnaarinnittumik.

Taamaattumik piffissami misiligummik aaqqissuussiffiugallartumi peqataasut amerlasoorpasuusimapput, oqartussaassuserlu amerlavallaanut agguataarneqarsimalluni, kiisalu ikippallaanik aamma/imaluunniit erseqqarluppallaanik tunaartarisassaqaartillugu.

Suliassaqaarfiup nutaamik suliniuteqaqfigineratigut sukateriffigineqarneratigullu pissutsit taaku pisortaqaarfiup iluarsiniarpai taamaalillunilu najoqqutassatigut nutaakkut malittarisassanik assigiinnerusumik aqutsinissaq qularnaarniarlugu tamannalu peqatigalugu innarluutilinnik suliassaqaarfiup tamarmissup qitiusumit najukkanilu aningaasatigut aqunneqarnera annertunerusumik nakkutigilerlugu.

Ilaatigullu tamanna pissutigalugu nunap immikkoortuini allaffinni nukinnik aqutsineq pisortaqaarfiup suliassamisut tiguaa. Nunap immikkoortuisa allaffiini kiisalu qitiusumi isumaginninnermut immikkoortortami atorfillit innarluutilinnik suliassaqaarfik kiisalu meeqqat inuusuttullu pillugit suliassaqaarfik pingaarnertullugit siunnersortitut sulineq aallaavigalugu pikkorissartinneqarsimapput.

Tamatuma saniatigut Avannaani Kujataanilu nunap immikkoortuini allaffiit aqutsinikkut ilusilersugaanerat allannortinniarnearpoq. Aqutsinikkut nutaamik ilusilersuiniarnerup nunap immikkoortuini allaffinni marlunni taakkunani ataatsimut aqutsisoqalernissaa tunngaviussaaq. Nunap immikkoortuini ataatsimut pisortaq allaffinni marlunni taakkunani aqutsinermi qullersaassaaq, tassunga ilanngullugit suliassat naammassineqarnissaannut, sulisoqarnermut aningaasaqarnerlu eqqarsaatigalugu qullersatut akisussaassalluni. Ulluinnarni sulinerup pitsaassaanik qularnaarinnittussanik nunap immikkoortuini allaffinni taakkunani tamani aqutsisoqarpoq nunap immikkoortuani pisortamut atasunik.

Nunap immikkortuini allafiit marluk taakkua ataatsimut aningaasaqartinneqalissapput.

Aningaasaqarnermik ataatsimoortitsinermi allaffimmi fuldmægtigit marluk sulisorineqassapput. Siulliup nunap immikkoortuani pisortaq peqatigalugu nunap immikkoortuani allaffiup missingersuutai kiisalu naatsorsuinermik suliassat ataavartut pingaarnertut suliassarissallugillu aqutassarissavai. Sulisup aappaa siunnersortit ataasiakkaat eqqarsaatigalugit nakkutilliisutut ingerlassaaq kiisalu suliassat ataasiakkaat eqqarsaatigalugit kommunini sulianik ingerlatsisunik oqaloqatiginnittartuussalluni. Aningaasaqarnerup ataatsimuulersitsinikkut assigiissaarineq ullumikkut amigaataasoq anguneqassaaq soorlutaaq aamma aningaasaliissutit suliat ingerlatat il.il. ataavartumik ataatsimut aqunnissaat qularnaarneqarsinnaassasoq. Aningaasanik ataatsimoorussinermi qitiusumit aningaasanik ingerlatsisut suleqatigineqassapput.

Aqutsinermi nutaamik ilusilersuinerup innarluutilinnik suliassaqaarfiup misiligummik aaqqissuunneqarnermut ataatsimooqatigitillugu pinissaa piffissaq eqqarsaatigalugu killeqarpoq. Piffissap taassuma iluani nunap immikkoortuini allaffiit siunissaat inissinneqarfissaallu isuman-

naareersimasussaapput.

Innarluutilinnik suliassa qarfiup nutaamik sukannererusumik aqunneqarnissaa eqqarsaatigalugu aqutsinerup nutaamik ilusilersorneratigut aqutsineq, assigiissaarineq nakkutiginninnerlu pisariaqartinneqartoq pilersinneqassaaq. Tamanna meeqqanut inuusuttunullu aamma innarluutilinnik suliassa qarfiit eqqarsaatigalugit nunap immikkoortuini allaffiit taakku marluk assigiiaarnerusumik sulinissamat tamatigut sunnee qataassaaq.

Kommunit misileraaviusut siusinnerusukkut atuisinnaanerannit allaanerusumik atuisinnaanerat ilanngunneqarsimanngilaq, tassami misileraanermik aqqissuussinermi peqataassagaanni piumasaaqataamat aningaasat atorneqanngitsoortut ukiumit ukiumut allamut nuunneqarnissaanut periarfissaqassanngitsoq. Taamaattorli misileraalluni aqqissuussinerup nassataaraa aningaasartuutit aningaasaliissutillu ataqatigiinnerisa ersarissisinneqarnerat. Misileraalluni aqqissuussineq aningaasartuuteqarnerulernermik nassataqartoq naliliinerup takutippaa. Kommunit arlalinni misileraalluni aqqissuussinermi sinaakkutassat amerlineqarnerat tunngavilersuutigineqarpoq, taamatuttaarli amerliliinerit tunngavilersorneqarsimannginnerat arlalitsigut assersuutissaqarluni.

Pisorta qarfik isumaqarpoq aalajangiisinnaatitaanermut pisinnaatitaaffiup kommuninut ataasiakkaanut nuunneqarnissaa innarluutilinnik suliassa qarfimmi atuinerunermik nassataqarani najukkani oqartussaaqataaffigineqarlunilu najukkani suliniutip sunnee qataaffiginissaanut periarfissiissasoq. Taamaalilluni suliassa qarfiup nuunneqarnera innuttaasumut annertuumik innarluutilimmut piumasaaqataasut suliniutissallu eqqarsaatigalugit najukkani naalakkersuinermik suliaqarnikkut periarfissat annertunerulernerannik nassataqassaaq. Najukkani nukiit pingaarnersiukkallu malillugit suliniutissatut anguniakkat innuttaasunut annertuumik innarluutilinnut suliniutit eqqarsaatigalugit naammassisaaqartarnerup qaffanneranik nassataqartariaqarluarpoq. Ataavartumik nuussinikkut suliassa qarfimmi naammassiuminarsaanissamat kommuninut ataasiakkaat aningaasatigut aamma tunngavissaqalissapput.

Qarasaasiatigut sakkussat pigineqarsimasut- innarluutilinnullu tunngasuni sulinermi atugasannngortinneqarsimasut amigaatilerujussuupput. Ukiuni kingullerni naatsorsuutit immikkoortorta qarfinnut agguataagaasut eqqoqqissaartut ingerlannissaat ajornarsimavoq, taamatuttaarlu suliassa qarfimmi missingersuutit pissarsiarineqarsinnaasimanatik.

Suliassa qarfiup misiligummik aqqissuussatut ingerlatiinnarnissaanut imaluunniit ataavartumik nuunneqarnissaanut atatillugu kommunit ataasiakkaat aningaasanik aqutseriaatsimik neqeroorfigineqartariaqarput taamaalilluni innarluutilinnik sullissinermi atuineruneeq kommuninut ataasiakkaanit nakkutigineqarsinnaanera qularnaartussanngorlugu. Taamaattumik pisorta qarfiup siunnersuutigaa misiligummik aqqissuussinerup ingerlaannarnissaanut atatillugu kisitsinik naatsorsuiffissakkut aningaasanik aqutsinermi sakkusaannik kommunit ataasiakkaat

neqeroorfigineqassasut, aamma pisorta qarfiup siunnersuutigaa misiligummik aaqqissuussinerup ingerlatiinnarnissaanut piunasaqaatinut atatillugu suliaasaqarfimmi najukkani aningaasatigut ingerlatsineq pillugu qaammatinik pingasukkaartumik nalunaarusiortarnissamik piunasaqaasiortoqassasoq nalunaarusiallu taakku kommunit ataasiakkaat aamma pisorta qarfiup/nunap immikkoortuini allaffiit akornanni iluaqutaasussamik siumullu anguniagaqartumik atorneqassasut.

Tamatuma saniatigut Ilaqutariinnermut Pisorta qarfik innarluutillit pillugit suliaasat journalilersornissaannut nalunaarsornissaannullu atugassamik sullitanut nalunaarsueriaatsimik pilersitsinialerpoq. Aningaasanut kisitsisitigullu paasissutissanut tunngasortaannut piunasaqaatissat immikkoortiternissaat suliarineqaruttulerput tassungalu tunngasortaa naammasseriarpit innarluutilinnut suliaasaqarfimmi paasissutissat uppernarnerusut pisorta qarfiup pissarsiarisinnaalisavai.

Naliliinerup takutippaa aningaasat tapersersortitut ikiorteqartitsinermut annertunerujartuinnartumik atorneqaleriartortut, tassami ikiorsiiniutinut taamaattunut ataatsimut aningaasartuutit amerliartornerpaammata. Kommunit arlallit isumaqatigiillutik tikkuarlugu oqaatigaat najukkani ingerlatsivinni innarluutillit ataasiakkaarlugit suliniuteqarfigineqarnerat eqqarsaatigalugu perorsaanikkut toqqaannartumik suliniuteqarneq tullerriaarinermi pingaartinneqarumanerusarsimasoq. Aammattaarli nunap immikkoortuini allaffiit maluginiarsimavaat kommunini ataasiakkaani suliaasat angerlarsimaffinni ikiorteqartitsinikkut suliarineqartariaqartut aamma suliaasat inatsisit ilitsersuutillu atuuttut malillugit tapersersortitut ikiortinit suliarineqarsinnaasut immikkoortisimaniarneqarnerat ajornartorsiutigineqartorujussuusoq.

Innuttaasut annertuumik innarluutillit tapersersorneqarnissamik pisariaqartitsisut, nammineerlutik inigisaminni, tassunga ilanngullugu najugaqatigiiffimmi imaluunniit nakkutigineqarluni najugaqarfimmi imminnut napatissinnaanissaminnut tapersersortimik ikiorteqarnissaminnut aningaasaliiffigineqarsinnaapput. Tapersersortimut atugassat nalunaaquttap akunneri aningaasaliiffigineqartarput aallaavittut piffissap ilaannaaniugallartoq ataasiakkaanut aningaasaliissutissat piviusunngortinneqarnissaasa tungaannut.

Ulluinnarni suliaasanut sungiusarfiusariaqanngitsunut sullitanut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisoqarsinnaavoq. Innuttaasut ataasiakkaat imminnut eqqiluisaarnissaminnut, atisalersornissaminnut, pisiniarfiliarnissaminnut, eqqiaanissaminnut ilaallu ilanngullugit piffissami siviisumi ikiorteqarnissamik pisariaqartitsisut angerlarsimaffimmi ikiorteqarnissamik innuttaasup pisariaqartitai kommunimit naliliiffigineqartariaqarput.

Tapersersorteqartitsinikkut innarluutillip ulluinnarni suliaasanik naliginnaasunik sapinngisamik amerlasuunik nammineerluni isumaginnissinnaalernissaanut sungiusarneqarnissaa angu-

niagaavoq. Sungiusarneqarneq ilinniartitsinikkut tapersersortimit suliarineqartartoq aamma ikiorserneqartarneq angerlarsimaffimmi ikiortimit suliarineqartartoq immikkoorteqartussaapput.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqarneq tassaavoq innuttaasunut ataasiakkaanut ikiorsiissutigineqartartoq tapersersorteqarneq innuttaasoq peqatigalugu sungiusaanerusoq.

Tapersersorteqartitsinermi nalunaaquttap akunneri inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu peqqussut naapertorlugu tunniunneqarsinnaapput, aningaasartuutillu Nunatta karsianit akilerneqartartut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsineq pillugu nalunaarut naapertorlugu angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermut aningaasartuutit kommunimit akilerneqartarput.

Ilaqtariinnermi pisorta qarfiup paasissutissanik misilittakkanillu katersinerminut kiisalu nakkutilliisitsinikkut misissuinerminut atatillugu paasivaa kommunit amerlanertigut inunnut annertuumik innarluutilinnut angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarsimanngitsut.

Kommunini suliasaqarfimmi sulianik ingerlatsinermut tapersiissutitut pisorta qarfik marlunnik nutaanik ilitersuusiorsimavoq.

Angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsisarneq pillugu ilitersuusiortoqarpoq. Suliasaqarfik pillugu siusinnerusukku ilitersuusiortoqarsimanngilaq ilitersuusiakkullu nutaakku angerlarsimaffimmi ikiorteqartitsinermut atatillugu nalunaaquttap akunnerinik atuinerminni aqutsinerminni kommunit sakkussaqartinneqalissapput.

Taamatuttaaq tapersersorteqartitsinermut atatillugu nalunaaquttap akunneri atorneqartartut tapersersortinillu atuneq pillugit ilitersuusiortoqarpoq.

Iltersuusiat taakku marluk kommuninut ataasiakkaanut pitsaasumik sakkussaqalersitsipput suliasaqarfiillu qulaani taaneqartut pillugit pisorta qarfiup nassuiaateqarfigisaanut najoqqutasaqartitsilerluni. Pisorta qarfik isumaqarpoq ilitersuutit taakku marluk suliasaqarfinnut taaneqartunut assigiaarnerusumik paasineqarluarsinnaasumillu aningaasaliissuteqarnissamut sunneeqataassasut siunissarlu isigalugu kommuninut ataasiakkaanut pitsaasumik iluaqutaasussasut.

Pisorta qarfiup naatsorsuutigaa qulaani taaneqartutut suliniuteqarnikkut tapersersortinut taamaallunilu innarluutilinnik suliasaqarfimmut tamarmiusumut aningaasartuutit 2004-mit qaf-fakkiartorunnaassasut.

Kommunini ataasiakkaani tapersersortitut ikiorteqartitsinermut nal. akunnerinik akuersissuteqarnermut atatillugu aningaasartuutit Namminersornerullutik Oqartussanit akilerneqarsinnaarnerat imaluunniit aningaasartuutit kommunimut aningaasartuutaasussaanagerisa annertuumik

isiginiarneqartarsimanissaat mattunneqarsinnaanngilaq.

Aamma naliliinermi tapersersortitut ikiorteqartitsinermit aningaasartuutit kommunini ataasiakkaani tapersersortitut ikiortinik perorsaanermik ilinniagaqarsimasunik sulisussarsiniarne-
rup ajornakusoorsinnaanera pissutigalugu amerliartortut paasineqarsimavoq. Innarluutillit pillugit ilitersuummi oqaatigineqarpoq “kommunip inuit isumaginninnermi perorsaanermik tunuliaqutaqartut sapinngissamik atorfinitsinniartassagai, tapersersortitut ikiortip suliassaa tassa-
saanerummat perorsaanikkut suliassaq.” Anguniagaq taanna pitsaasuvoq eqqortuullunilu, kisianni ullumikkut Kalaallit Nunaanni naammassiniaruminaatsuulluni, tassami sulisut peror-
saasutut ilinniagaqarsimasut amingaataasorujussuummata. Taamaalilluni inatsimmi ilitser-
suummilu siunertarineqartut kiisalu Kalaallit Nunaanni ilinniartitsinerup killiffiata akornanni
nikinganeqarpoq. Kommunini ataasiakkaani sulisut tapersersortitut ikiortitut atorfeqartitaasut
ataatsimut isigalugit ilinniagaqarsimasuunngillat, tamatumalu amerlanertigut nassatarisarlugu
nal. akunnerinik amerlanerusunik atuisariaqarneq, sulisut perorsaanermik ilinniagaqarsima-
suusuuppata nal. akunnerinut atorneqartussanut sanilliullugit.

Taamaattorli pisortaqarfik isumaqatigiissutigineqartuni tapersersortinut ataqatigiissaarisumut
ataatsimut aningaasarsiassanut aningaasartuutit 50%-iinig aningaasaliissuteqakkajussimavoq.
Tapersersortinut ataqatigiissaarisup najukkani suliniuteqarnerup ineriartortinneqarnissaa pit-
saanerulersinneqarnissaalu suliassarai, taamaalilluni nalunaaquttap akunneri ikinnerusut ator-
lugit pitsaassuseq annerusoq anguneqarsinnaanngorlugu.

Pisortaqarfik isumaqarpoq tapersersortinut ataqatigiissaarisup ingerlatsinera suliassaalu anner-
tunerusumik nakkutigineqartariaqartut aammalu najukkani tapersersortitut sulisut suliannik
pitsaanerulersitsiniarneq annertunerusumik qularnaartariaqartoq.

Taamaattumik tapersersortinut ataqatigiissaarisut ataasiakkaat suliassaqarfiinik naliliisarneq
2004-mi suliassatut pisortaqarfiup kaammattuutigisaanut nakkutilliinermi immikkut ittumik
nalunaaruteqartarnermut ilaasariaqartoq. Inuit annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat
pillugu nalunaarummi tapersersortinut ataqatigiissaarisooqarnikkut anguniakkatut oqaatigine-
qartut kommunini ataasiakkaani aamma naammassineqarnissaat nutaanik najoqqutassalior-
nermigut pisortaqarfiup qularnaartariaqarpaa.

Sulisunik ilinniagaqarsimannngitsunik atuinerup kommunini ataasiakkaani sulisunik ataasiak-
kaanik tapersersortitut ikiortitut atorfeqartitaasunik pikkorissaanissamik pisariaqartitsinerup
annertunerunerujussua aamma nassataraa. Taamaalilluni innarluutilinnut tunngasut pillugit
ataatsimut ilisimasat amerlanertigut amigaataapput. Siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalu-
gu anguniakkat pilersaarutillu tunngavigalugit perorsaanikkut anguniakkat qanoq iliorluni a-
nguniarneqartarnerannik ineriartornerullu qanoq iliorluni aalajangiusimaneqartarneranik ilin-

niaqqitsitsineq iluaqutaassagalarpoq.

Kommunilli ataasiakkaani sulisunik ilinniartitsineq kommunit ataasiakkaat namminneq sulasaraat, taamaalillunilu suliassaalluni tulleriarinermi assigiinngisitaartorujussuarmik tulleriniilersuiffiusartoq. Taamaattumik sulisut periarfissaqarnissaanni kommunini ataasiakkaani aningaasaqarnikkut periarfissat apeqqutaasorujussuupput, kommunillu qitiusumut ungasilliar-tornerat peqatigalugu equnganerujartortumik ingerlanneqartarsimasorinarput. Qitiusumit ungasilliar-tortilluni pikkorissarnernut peqataaneq akisuneruleriartortarpoq, taamaalillunilu ilin-niaqqitsitsiner-mut peqataanissamut periarfissat aamma ajorsiar-tortarlutik.

Taamaattumik kissaatiginarpoq siunissami kommunini ataasiakkaani sulisut ilinniagaqaqqin-nissamut peqataatitsisinnaanermik pisariaqartitaat kommunit tungaanniit annertunerusumik nakkutigineqarnerunissaat.

Tapersersortitut ikiorteqartitsiner-mut tunngasuni atuinerup qaffakkiartorneranut pissutaasoq alla tassaasorinarpoq suliassaqarfimmi tassani sulisut taarseraannerujussuat. Ataatsimut isiga-lugu imaakkajuttarunarpoq tapersersortitut ikiortit ataasiakkaat allamik suliffittaajaartartut, taamaalillutillu kommunit ataasiakkaat sullitap ataatsip sullinneqarnerani sulisut nutaat suli-nermik ilinniartittuartaqartarlutik. Ataavartitsinissap amigaatigineqarnera taanna pissutaaqa-taagunarpoq tapersersortitut ikiortit pisariaqartitsiner-mit annertunerugunartumik piffissanut sivirusunerusunut nal. akunnerini amerlanerusuni atorfinitsinneqartarnerannut.

Tapersersortitut ikiortinut nal. akunnerinik amerlanerujartuinnartunik atuineq taamaalilluni ilaatigut tassaavoq Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinni ilinniartitsinermilu ataatsimut atugassa-rititaasut nassatarisaat. Najukkani tapersersortitut sulisunik siunertalimmik najukkani pikkoris-saaneq najukkanilu sulisorisanik ingerlatsinikkut suliniuteqarneq ilaatigut suliassaqarfimmi sulisoqarnerulernissamut sunniuteqapallassinnaagalarpoq.

Taamatuttaaq nunap immikkoortuini allaffiit Kalaallit Nunaata sinnerani sulisut taarseraanne-rattut annertutigisumik taarseraaffiupput. Tamatuma nassatarisaanik tunuliaquttat pillugit paa-sissutissarpaalussuit annaaneqartarput, taamatullu misileraalluni aaqquissuussinerup ingerlan-neqarnissaa katersiviunissaalu eqqarsaatigalugit ataavartitsinissaq annaaneqartarluni.

Suliassaqarfik pillugu eqikkaalluni inerniliineq ajornakusoorsimavoq ajornartorsiutissartaqar-simaqalunilu, pissutsit arlaqartut pissutigalugit:

- % Qarasaasiaqarnikkut iluaquersuutit pisariaqartinneqartut atugassiissutigineqarsi-mannngillat
- % Sulisut taarseraassimaqaat
- % Kommunit ataasiakkaat aningaasartuutininik kontolersueriaasiat assigiinngisitaarto-

- rujussuusimavoq
- % Nunap immikkoortuini allaffiit ataasiakkaat akuersissuteqariaasiat assigiinngissuteqartorujussuusimavoq
  - % Kommunit ataasiakkaat aningaasartuutigisimasaminnik utertitsillutik akiliisitseriaasiat assigiinngissuteqartorujussuusimavoq
  - % Qitiusumi aamma nunap immikkortuini siusinnerusukkut aningaasaqarnermik tunngasut iluanni aqutseriaasiusimasoq paasiuminaatsuusimavoq misissorumi-naatsuusimalluni.

Kiisalu oqaatigineqassaaq piviusunngortitsinerpiaq eqqarsaatigalugu kommunit aqqissuussinnermut qanoq iluarisimaarinninnerat ilisimaneqanngimmat. Apeqqutit uku: “Aningaasat pitsaanerusumik atornerqarpat - sulinerup pitsaanerulerneranik nassataqartumik?”, “Innuttaasut innarluutillit inuuniarnikkut pitsaanerusunik atugassaqalernermikkut assigiinngissut malugisimavaat?” aamma “Kommuni misiligummik aqqissuussinerup nassatarisaanik iluaqutissarsiva?” akineqarsinnaanngillat. Pissutsit tamakku erseqqissarneqarnissaat kissaatigineqassappat kommunini kiffartuussinerup innuttaasumit innarluutilimmit qanoq misigisimaneqarneranik atuisunillu suut naatsorsuutigineqarnersut pillugu pitsaassuseqarluartumik misissuisitsinissaq pisariaqassaaq.

Pisortaqarfilli naliliivoq misissuinikkut taama ittukkut ullumikkut pissarsiassat nukinnillu atuinerup imminnut attuumassuteqarnaviannngitsut, kisiannili naliliilluni innarluutillit pillugit kattuffiit assigiinngitsut il.il. oqaloqatiginerisigut tamatuma attatiinnarnissaanut paasissutissat pingaarutillit pissarsiarineqarsinnaasut.

Naliliineq tunngavigalugu suliassat arlaqartut pisortaqarfiup aallartillugillu naammassisimavai. Tamanna ukiuni aggersuni erseqqinnerusumik najoqqutassaqalernissamik sukannernerusumillu aqutsinissamik, soorluttaaq misiligummik aqqissuussinerup ingerlaannarnissaanik suliassaqarfiullu ataavartumik nuunneqarsinnaaneranut atatillugu pissutsinik pingaarutilinnik nalunaarutikkut ilisimaneqalersimasunik nakkutiginninnissaq pisariaqartinneqassanersoq qularnaartussaavaa.

Ilanngussaq 1.

Innarluutilinnik suliassa qarfiup misiligummik aaqqissuunneqarnerata naliliiffigineqarnissaanut apeqqutinut immersugassaq kommuninut misiliiffiusunut nassiunneqartoq

Innarluutilinnik suliassa qarfiup misiligummik aaqqissuunneqarnerata naliliiffigineqarnissaanut misiligummik aaqqissuussinermi misilittakkassi ilisimanissaat nunap immikkoortuani allaffiup aamma Isumaginninnermut Suliffeqarnermullu Pisorta qarfiup pisariaqartippaat. Misiligummik aaqqissuussinermik ingerlatsinermut ilarsi ilisimasaqarnerpaaq apeqqutinut immersugassamik immersueqqullugu kaammattussavarput. Taamatuttaaq apeqqutit itisilernissaannut immersornissaannullu piffissaq atorneqartariaqartoq atoqqullugu kaammattuutigissavarput.

_____ kommuniani misiliinermi ilaatinneqarninni (assersuutigalugu immikkoortorta qarfimmi pisortatut, sulianik ingerlatsisutut, il.il.) makku misilittaga qarfigaakka _____.

1. Misiligummik aaqqissuussineq allaffissornikkut pisariillisitsiva (assersuutigalugu piler-toneruserumik sulianik ingerlatsilernikkut, allattariarsornermik suliat annikinnerulernerisigut il.il.):

Krydsiliigit itisilerillutillu

Aap, manna pissutigalugu:

Naagga, manna pissutigalugu:

---

2. Misiligummik aaqqissuussineq allaffissornikkut pisarissersuutininik qanoq ittunik nasata qarpa?

---

3. Misiligummik aaqqissuussinermi qaammammut tapiissutissatut isumaqatigiisutigineqartut tunniunneqartarneranni kommuni ajornartorsiuteqarsimava.

Aap _____ Naagga _____

Taamaassimappat sutigut?

---

4. Siusinnerusumut sanilliullugu misiligummik aaqqissuussinerup nalaani innarluutilinik suliassaqarfik akikinnerusimava imaluunniit akisunerusimava imaluunniit aningaasartuutitaqanngila?

Krydsiliigit:

Akikinneruvoq_____Akisuneruvoq_____Aningaasartuutitaqanngilaq_____

Tunngavilersuut

---

5. Kommunini ataasiakkaani sulisunik atuinermi (tapersersortit, angerlarsimaffimmi ikior-tit, allaffissornermi sulisut aamma sulianik ingerlatsisut eqqarsaatigalugit) misiliineq sutigut allannguutitaqarpa?

---

6. Innarluutillit pillugit peqqussummi pineqartunut ilaatinneqartunut innuttaasunut ataasiakkaanut misiligummik aaqqissuussineq allannguutininik nassataqarpa?

---

7. Ikiorserneqarnissamik qinnuteqaatinut itigartitsinerit pillugit innuttaasunit naam-magittaalliuutinik kommuni tigusaqarsimava?

Aap_____Naagga_____

Taamaassimappat qassit?

**8. Kommuniip aalajangigaanik kommunissinni innuttaasut Isumaginninnermi Naam-
magittaalliuuteqartarfimmut naammagittaalliuuteqarsimappat?**

Aap _____ Naagga _____

Taamaassimappat qassit, itisilerlugit ?

**9. Naggataagut misiliinermi misilittakkat pitsaasut ajortullu qanoq innerannik
naatsumik nassuiarneqarnissaat kissaatigineqarput?**

**10. Misiligummik aalangiisinnaatitaanermut pisinnaatitaanerup aamma innarluutilin-
nut suliaasaqarfiup aningaasatigut aqunneqarnera kommuninut ataavartunngornissaat
kommunit kissaatigineqarpa – taamaappat sooq?**

Apeqqutitta akissuteqarfiginissaannut piffissamik atuininnut qujavugut. Neriuppugut misilit-
takkasi aallaavigalugit tamanut iluaqutaasussamik siunissami aaqqiissuteqarsinnaalluta: nunap
immikkoortuini allaffiit, innuttaasut aamma kommunit.

Ilanngussaq 2.

Innarluutilinnik suliassaqarfiup misiligummik aaqqissuunneqarnerata naliliiffigineqarnissaanut apeqqutinut immersugassaq nunap immikkoortuini allaffinnut misiliiffiusunut nassiunneqartoq

Innarluutilinnik suliassaqarfiup misiligummik aaqqissuunneqarnerata naliliiffigineqarnissaanut misiligummik aaqqissuussinnermit nunap immikkoortuini allaffinni misilittakkassi ilisimanis-saat Isumaginninnermut Suliffeqarnermullu Pisortaqaqarfiup pisariaqartippaat. Misiligummik aaqqissuussinnermik ingerlatsinnermut ilarsi ilisimasaqarnerpaaq apeqqutinut immersugassamik immersueqqullugu kaammattussavarput. Taamatuttaaq apeqqutit itisilernissaannut immersor-nissaannullu piffissaq atorneqartariaqartoq atoqqullugu kaammattuutigissavarput.

_____nunap immikkoortuani allaffimmi misiliinermi ilaatinneqarninni (assersuutigalugu immikkoortortaqaqarfiimmi pisortatut, sulianik ingerlatsisutut, il.il.) makku misilittagaqarfigaakka_____.

1. Misiligummik aaqqissuussineq allaffissornikkut pisariillisitsiva

Krydsiliigit itisilerillutillu

Aap, manna pissutigalugu:

Naagga, manna pissutigalugu:

---

2. Misiligummik aaqqissuussineq allaffissornikkut pisarissersuutinik qanoq ittunik nas-sataqarpa?

---

3. Misiligummik aaqqissuussinnermi qaammammut tapiissutissatut isumaqatigiis-sutigineqartut tunniunneqartarneranni nunap immikkoortuani allaffimmi ajornartorsi-uteqarsimava.

Aap_____Naagga_____

Taamaassimappat sutigut?

---

4. Siusinnerusumut sanilliullugu misiligummik aaqqissuussinerup nalaani innarluutilinik suliassaqarfik akisunerulersimasutut nunap immikkoortuani allaffimmit misigisi-maneqarpa?

Aap _____ Naagga _____

Taamaassimappat tamatumunnga suna tunngaviuva?

---

5. Siusinnerusumut sanilliullugu misiligummik aaqqissuussinerup nalaani innarluutilinik suliassaqarfik akikinnerulersimasutut nunap immikkoortuani allaffimmit misigisi-maneqarpa?

Aap _____ Naagga _____

Taamaassimappat tamatumunnga suna tunngaviuva?

---

6. Nunap immikkoortuani allaffimmi piffissamik atuinermi misiliineq allannguutininik nassataqarpa?

---

7. Nunap immikkoortuani allaffiit kommuninik suleqateqarneranni misiligummik aaq-qissuussineq allannguutininik qanoq ittunik nassataqarpa?

---

8. Kommunitut misiliiffiusunut misiligut pillugu nunap immikkoortuani allaffik qanoq piareersaateqarpa - kommuninut ataasiakkaanut qulliunerusumit eqqarsaatersuutisi kiisalu piareersaatisi nassuiarsigit?

---

9. Nunap immikkoortuani allaffimmit misiligut qulliunerusumit qanoq piviusunngortinneqarpa, kiisalu kommuninut ataasiakkaanut killiffik?

---

10. Naggataagut misiliinermi misilittakkat pitsaasut ajortullu qanoq innerannik naatsuumik nassuiarneqarnissaat kissaatigineqarpoq – qulliunerusumit isigalugu taamatut-taarli aamma kommuninut ataasiakkaat eqqarsaatigalugit?

---

11. Aalajangiisinnaatitaanermut pisinnaatitaanerup aamma innarluutilinnut suliaasarfiup misiligummik kommuninut aningaasatigut aqunneqarnerata ataavartuinngornis-saa nunap immikkoortuani allaffimmit kissaatigineqarpa-taamaappat soq?

Ilanngussaq 3:

Isumaginninnermut Suliffeqarnermullu Pisorta qarfik Direktoratet for Sociale Anliggender og Arbejds marked

Namminersornerullutik Oqartussat · Grønlands Hjemmestyre
Box 260 · DK-3900 Nuuk · Tlf. 34 56 33 · Fax 32 45 47 · E-mail: asi@sd.gh.gl

dato: 3. november 2001
journalnr.: 80-10-00

Innarluutillit pillugit aningaasaliisarnerup missingersuutinullu akisusaanerup kommuninit tiguneqarnissaanut tunngatillugu piumasaqaatit pillugit allagaqaat.

Tamatuma tungaatigut misileraanernut arfineq marluugallartunut tunngatillugu tupinnangitsumik apeqqutit isumaqatigiissutit imarisaannut tunngasut nutaat saqqummersarput. Matuma kinguliini allaaserisat annertunersaat Aasiaat Ilumissallu kommuniini misilittakkanik tunngaveqarput, ataasiakkaanilli 2001-imi ukiakkut allannguuteqartinneqarlutik kommunit misileraanermut peqataalersut misilittagaat tunngavigalugit.

Matuma kinguliini allaaserineqarput ajornartorsiutit naapittarsimasatta ilaat - Isumaginninnermullu Pisorta qarfimmiit inerniliisarsimanivut. Allaaserisaq tassaatinneqassaaq isumaqatigiissut assigiissagaq tunngavigalugu kommuninut ataasiakkaanut isumaqatigiissummut ilassutaasoq.

Piffissaq isumaqatigiissutip atuuffissaa:

Misileraaneq naammassissaaq kingusinnerpaamik 31. december 2002-mi. Aqqissuussi-nermut ilaaniartut nutaat periarfissaqarput ilanngutissallutik 1. januar 2002-miit.

Isumaqatigiissut nutarterneqartassaaq ukiut aallartinneri tamaasa atuutilertartussamik.

Tapiissutit tamarmiusut isumaqatigiinniutigineqaqqittassapput sammisamat tunngatillugu suliniutit aallartinneqarsimasut pilersaarutilluunniit nutaat tunngavigalugit, soorlu ineqarfeqatigiiffissat nutaat, katerisimaartarfiit il.il. Tamatuma saniatigut killiliussat allannguuteqanngillat. Taavalu kommunit ataasiakkaat namminneq periarfissarsiuussapput - innarluutillit isumagineqarnerata atuinikillisarlugu oqilisarneratigut pitsanngorsarneratigullu. Soorunami killiliussanut naalagaavoq innarluutillit tamaasa eqqarsaatiggalugit Inatsisartut anin-

gaasat inatsisaanni aningaasaliissutaasa qanoq amerlatiginerat.

Aningaasatigut killissarititat.

Tunngavissat siuliiniittut takoriarsigit. Agguaqatigiissillugu killissarititat tassaapput aningaasat nunap immikkoortuani allaffiup ukiuni kingullerni pingasuni kommunimut utertisimasai kontut ukua aqutigalugit: 30.13.08 aamma 30.13.06. Kisitsisilli tunngavigisariaqarpaat isumaqatigiinniarnep nalaani suliassat ilisimaneqavissut, taamaalilluni naatsorsuutigineqarsinnaaqullugit suliniutit nutaat soorlu najugaqatigiiffinnik, katerisimaartarfinnik nutaanik pilersitsineq, kiisalu sullitat artornartut nutaat aammalu sullitat artornartut peeruttarnerat allatulluunniit sullissinerup annikillinera.

Ukiup aallartinnerani kommunip misileraaffiusup nunap immikkoortuani allaffik peqatigalugu nalunaarsortassavai sullitat piffissami tassanerpiaq innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu malittarisassat malillugit ikiorserneqarsinnaatitaasut.

Aallaqqaatitut isumaqatigiissut ukioq kaajallallugu atuuttussaavoq. Ukiup naajartornerani kommunip malugiguniuk atuinikinnerusimalluni aningaasaliissutit tigummiinnarsinnaavai sinneqartoorutissat inuit annertuumik innarluutillit pillugit Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu atorunigit. Sinneqartoorutaajunnartut makkununga atorineqarsinnaapput:

- Ikiorssiissutissaasiviliorneq
- Inuit ikiortaasartut (støttepersoner) ilinniarteqqinneri/pikkorissarneri.
- Sumiiffimmi suliffissanik/ingerlaqqeriarfissanik neqeroorutit pitsanngorsarneri:
- atortussanik akisunerusunik pisineq (ikaartiterutit, marriorfiit, sakkut immikkut itut)
- innarluutilinnut atortussat piukkunnartut nioqutissiarineqarnerisa ineriartortinnissannut tapiissutit (qamutersortut majuartarfii, qamutit assakaasullit paarineqartarfii)
- sanaartorfinni sulisut pikkorissarneri.

Akerlianilli kommunip atuivallaarsimalluni malugippagu isumaqatigiinniutigineqarsinnaavoq - killissat qaffannissaat - siuliini allaaserineqareersutut, tassani pineqarpat ingerlatat annertusineqarnissaat isumaqatigiinniutigineqareersimasoq imaluunniit sullitanut ikiorser-tariaqartunut ilimagineqareersimannngitsunik annertuumik aningaasartuutissaqalerpat kinguartinneqarsinnaan-ngitsunik. Isumaqatigiinniarnissamut tunngaviuvoq aningaasartuutit ataatsimoortumik killiliussat 5%-ii sinnerlugu aningaasartuutit qaffaateqartussaassasut.

Killiliussat avataanniipput aningaasartuutit makkua:

- Ineqaqatigiiffiit suliassaqartitsiviillu pilersinnissannut ataasiartumik tapiissutit
- sullitat Danmarkimi suliarisassanngortinneqartut
- meeqqap innarluuteqarnini pissutigalugu meeqqat angerlarsimaffiannut nalinginnaasumut inissinneqarnissannut akiliutissat. Tamanna Namminersornerullutik Oqartussat

tamakkiisumik akiligassaraat.

- Namminersornerullutik Oqartussat innarluutilinnut paaqqinniffiutaaniinnerit tamarmik, sivisuumik inissisimanerungaluarpat, sungiusarnerungaluarpat, soorlu Aaqami imaluunniit ulluunerani inissinertut (ullup ilaannaa inissiineq).
- Ivaqqamiinnermi imaluunniit paaqqinniffinni allaniinnermi iluaqusersuutinut immik-kut ittunut aningaasartuutit (aningaasartuutit paaqqinniffimmit aningaasartuutigineqas-sapput).

Aningaasatigut killiliussat atornegarnerata nakkutigineqarnera.

Matuma kingorna aningaasatigut killiliussat iluanni atuineq Kommunit kukkunersiuisunit tassalu KR-imit aamma Deloitte & Touschemit nakkutigineqassaaq. Firmat kukkunersiu-sartut misileraalluni aaqqissuussineq ataatsimut isigalugu ilisimatinneqartassapput - ataa-vartumik Pisorta qarfirmiit ilisimatinneqartuassallutik kommunit nutaamik kommunitut misileraavittut inissikkaangata. Kontunut inissitsiterinermut ilitsersuut misileraanermut aaqqissuussinermut naleqqussarneqartassaaq.

Aningaasanik aqutsineq.

Kommunit “misileraaffitoqqat” marluusut naliliiniarluni isumasioqatigiinnermi ilaatigut agguaassimavaat innarluutilinnut tunngatillugu aningaasat killikkat aqunneqarnerat pillugu paasissutissat. Pingaartumik Aasianni aningaasatigut suleqataasoq neqerooruteqarsimavoq kommuninut misileraaffinnut siunnersortaajumalluni.

Tamatuma saniatigut nunap immikkoortuani allaffimmi suleqataasoq suliasat pillugit siunnersuillunilu ilitsersuerusuppoq - telefonikkut atorfillilluunniit angalanerini peqataa-nikkut.

Allaffissornermut aningaasartuutinut tunngasut.

Maannatuut innarluutit pillugit allaffissornermut aningaasartuutit kommunip nammineq akilertassavai - tak. Inatsisartut peqqussutaanni. Nr. 7, § 26 imm. 2.

Inuit annertuumik innarluutillit nalunaarsorneqartarnerat.

Misileraalluni aaqqissuussinerup kinguneranik kommunip tigusussaavai aningaasaliisin-naa-titaaneq missingersuutinullu akisussaaneq. Taamaattumik nunap immikkoortuini allaf-fiit paasissutissat tunngaviusut nunap immikkoortuini paasissutissat ikiorsertariaqartunut tunngasut ingerlaannartumik tigusinnaanngilaat.

Nunap immikkoortuini allaffiit ilaatigut kisitsisitigut paasissutissat suliarineqarnerannut atugassanik pisariaqartunik paasissutissinneqartarnissaat qulakkeerumallugu kommunip

nunap immikkoortuani allaffik tusarniaavigisassavaa ikiorserneqarnissamik qinnuteqartut nutaat innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu peqqussut naapertorlugu ikiorserneqarnissamut pisinnaatitaanersut.

Taamaaliornikkut qulakkeerneqassaartaaq sullitat ataasiakkaat tamaasa pillugit nunap immikkoortuani allaffiit tunngaviusunik paasissutissaateqarnersut, tassa misileraanerup naanerani innarluutilinnut tunngasut kommuninut isumagisassanngortivinneqassanngikaluarpata, aammalu kissaatigineqarmat innarluutillit isumagineqarnerat nuna tamakkerlugu assigiittariaqartoq.

Inatsisartut peqqussutaat nr. 7 malillugu ikiorseqqusut nutaat suliarineqartarnerat.

Suliamik suliarinnittup innuttaasup qanoq innera allaaserissavaa - immaqa nunap immikkoortuani allaffimmi "PSG-skemamik" taaneqartartoq eqqaamassutigalugu - Innarluutillit pillugit ilitersuummut tapiliussamut ilanngullugu (ilanngussaq 1, qup. 2). Pissarsiarineqassapput paasissutissat pisariaqartut, nakorsat nalunaarutaat il.il.

Isumaginnittoqarfiup ilumini oqaluuserissavaa qinnuteqartoq nutaaq innarluutillit pillugit peqqussut malillugu ikiorserneqarsinnaatitaasunut ilaanersoq.

Suliamik isumaginnittup isumaginnittoqarfiup inassutaa nunap immikkoortuani allaffimmut tusarniaassutitut nassiutissavaa (allaaserineqarnera/PSG-skema) Tusarniaaneq tassaatinneqassaaq pinngitsoorani suliaq pillugu naliliinissaq isumaginnittoqarfiup malissinnaasaa malikkumangisaaluunniit. Tassami kommuni aalajangiisinnaatitaavoq *kina* innarluutilinnut malittarisassat malillugit ikiorserneqassanersoq - aammalu ikiorsiissutissat *suussanersut*.

Kommunit marluk akornanni nuunneq.

Aallaqqaatitut iliuuseqartoqassaaq Inatsisartut peqqussutaat. nr. 2-mi kommunit akunnerminni akiliisussaataitanerat ilitersuullu tamatumunnga atasoq pillugit aalajangersakkat naapertorlugit. Tassalu imaappoq immikkoortittariaqassammata innaarluutilik nammineq piumassutsiminik namminerlu akilerlugu kommuninut allamut nuunnersoq - aammalu pisortat aaqqissuussineratigut kommunimi allami inissiisarfimmut nuunnersoq.

Tunngaviusumik malittarisajaarpoq aningaasartuutit amerlinerat innarluuteqarnermut tunngarpiartoq Namminersornerullutik Oqartussanit akilerneqassasoq. Taamaalilluni isumaginninnermut aningaasartuutit innarluuteqarnermut toqqaannartumik tunngasuunngitsut kommunip qimatap ukiut marluk akilersugassarai.

Innarluutilik nammineerluni kommunimut allamut nuuppat kommunimut allamut nuunner-tut allatulli isigineqassaaq.

Komuunerilikkap nutaap tamakkiisumik akisussaaffigaa pisariaqarnera naapertorlugu ikiorsiinialernissaq, kisiannili aningaasartuutini Isumaginninnermut Pisortaqarfimmut (nunaq immikkoortuani allaffimmut) akileqqullugit qinnutigisinnaavaa. Tamatuma pissuseqataaniq innarluutillip kommunimi allami najugaqatigiiffimmut nuunna nammineerluni iliorneratut isigineqarpoq nuunnerminut pisortanit ikiorserneqarsimagaluarpuunniit. Najugaqatigiiffiit nammineq inigisatut isigineqarput - inissiisarfittut isigineqaratik. Pissutsit qanoq innerat apeqqutaalluni kommunimi allami ineqarfeqatigiinnermut nuunneq pisortat aqqissugaattut isigineqarsinnaavoq, taamalu ilaatigut angerlarsimaffigisimasamut feeriar-toqarsinnaalluni ulloq unnuarlu inissiisarfimmiittut pineqartarnerattut.

Ulloq unnuarlu inissiisarfivimmut innarluutilinnut naatsorsuussamut imaluunniit ineqarfeqatigiiffimmut illersukkamut nuunnermi (naammagittaalliuuteqartarfiup periaasia malillugu inissiisarfittut isigineqartunut) isumaginninnermut ataatsimiitap aalajangiinera malillugu kommunimut allamut nuuttoqarsimappat innarluuteqartup kommuni qimatani angerlarsimaffittut kommuneriussavaa. Ulluinnarni suleriaatsimi kommuni nutaaq innarluutilinnut inissiisarfeqartoq sutigut tamatigut tassaasussaavoq kommuni ingerlatsisuuvoq - taavalu innarluuteqartumut aningaasartuutiviit ineqarnermut akiliutit ilanngullugit Isumaginninnermut Pisortaqarfiup akilertussaammagit kommunip nuuffigineqartup taamaallaat isumagisussaavai suliap ingerlanissaa allaffissornikkullu sullissineq.

Matuma siuliini taaneqartut assigiimmik atuupput pineqarpata kommunit misileraaffigineqartut akornanni nuunnerit, kommunit misileraaffiunngitsut akornanni nuunnerit taakku-luunniit akulerippata. Kommuninut misileraavigineqartunut tunngatillugu aningaasaliissu-tit isumaqatigiinniutigeqqinneqarsinnaassapput aningaasartuutit annertuppata, takukkit ma-tuma siuliiniittut.

Aningaasartuutit inummut pineqartumut atanngippata nuunneq Isumaginninnermut Pisortaqar-fimmut siunertaanngikkaluamik aningaasartuutaanerussaaq.

Inuit ikiortaasartut akissarsiaasa utertinneqartarnerat.

Pisortaqarfiup akiligassat suut akilertassanera iluqutit pillugit ilitsersuut maj 2001-imi nassiussor-neqareerpoq.

Suliat suliarineqarnerat - periutsit

Ikiorssiissutit pillugit aningaasaliisarneq.

Kommunip tigussavaa nunap immikkoortuani allaffimmiit disketti aningaasaliisarnerup aqqissugaaneranut tunngasoq (assigiiaakkamik aqqissuussineq - aningaasaliissutit nas-suarneqarnerat), kommunip nammineq aqqissorsinnaasaa iluarsaallugulu.

Innuttaasooq innarluutillit pillugit malittarisassat malillugit ikiorserneqarsinnaanngilaq ikiorsiissutissaq pineqartoq allaganngorlugu aningaasaliiffigineqarsimangippat. Aningaasaliissutip assilnera qinnuteqartumut nassiunneqassaaq aningaasaliissutip imarisaanik paasinninnissamut ikiortariaqarsinnaanera apeqqutaatinnagu.

Naammagittaalliorsinnaatitaaneq.

Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissugaaneralu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni § 7 naapertorlugu kommunip aalajangiinera Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmuut naammagittaalliuutigisinnaavaa.

Nunap immikkoortuini allaffiit aningaasaliissutit nakkutigissavaat atorfilittut angalanerminnut tunngatillugu. Malittarisassat sanioqqullugit aningaasaliisoqarsimappat kommuni inattorneqassaaq aalajangiisimanini nalileqqeqqullugu. Taamatut pisoqangippat ISP-p Kommunit Nakkutilliisoqarfiannut nalunaarutigisinnaavaa kommuni inatsisit saneqqullugit iliorsimasooq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup aalajangiinnerinut tunngasut.

Nunap immikkoortuani allaffiup katersussavai naammagittaalliuuteqartarfiup aalajangiinneri pigisavut siunissamilu ilisimalerumaakkavut - aalajangiinnerillu tunngavissanut tunnganerisut kommuninut misileraavinnut ingerlateqqittarlugit. Killiliissutaavorli nunap immikkoortuani allaffik kommuninut misileraaviusunut tunngatillugu naammagittaalliuutinut ilaajunnaarmat.

Missingersuutit aqunneqarnerat.

Aningaasaliissutinik missingersuutinillu aqutsinerup iluatsittumik tunniunneqarnissaanut apeqqutaavoq kommunimi aningaasatigut pitsaasumik aqutsisoqarnissaa.

Ulluinnarni regneark atorlugu aqutsisoqarsinnaavoq. Pisortaqarfiup inassutigissavaa kommunit aqutseriaatsip ineriartortinnera suleqatigiiffigissagaat - immaq KANUKOKA ikior-tigalugu.

September 2000-imi naliliiniarluni isumasioqatigiinnermi Aasiaat kommuniata agguaappai missingersuutinik aqutseriaasertik pillugu paasissutissat aammalu Niels Kristensen piareersimanerapoq kommunit allat siunnersussallugit ilitersussallugillu.

Misileraaneq pillugu siunissami ataatsimiittarnissat.

Nunap immikkoortortaasa kommunillu misileraavigineqartut akornanni malinnaaqqifiusumik ataatsimiittarnissat isumaqatigiissutigineqassapput.